

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Seksen ikinci İnikat

17.VI.1957 Pazartesi

Münderecat

	Sayfa	Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	286	
2. — Havale edilen kâğıtlar	286	
3. — Yoklama	287	
4. — Müzakere edilen maddeler	287	
1.— Avukatlık Kanununun 4 neü maddesinin tadili hakkında kanun lâyihası ve Adliye Encümeni mazbatası (1/680)	287:288	
2. — İzmir Mebusu Nuriye Pınar'ın Üniversiteler Kanununun 38 nci maddesine bir fıkra ilâvesi hakkında kanun teklifi ve Maarif ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/219)	288:289	
3. — Trabzon Mebusu Sami Orberk'in, Jandarma Kanununun 6459 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Millî Müdafaa ve Dahiliye encümenleri mazbataları (2/458)	289:290	
4. — İzmir Mebusu Hırlık Ökeren ve 8 arkadaşının, Aydın, Balıkesir, Bilecik, Edirne, Eskişehir, Kırklareli, Konya ve Denizli vilâyetlerinde 1955 - 1956 yılında tabii âfetlerden zarar görenlere yapılacak yardım hakkındaki 6746 sayılı Kanuna ek kanun teklifi ve Nafia, Dahiliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/388)	290:294	
5. — Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Ekonomik İş Birliğine dâhil memle-		
ketlerle borçlanma, yardım ve ödeme Anlaşmaları akdi için Hükümete salâhiyet verilmesine dair 5436 sayılı Kanununun meriyet müddetinin uzatılması hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve Ticaret encümenleri mazbataları (1/660)	294:295,301,309,310	:313
6. — İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununun 5048 sayılı Kanunla muaddel 140 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası ve Dahiliye Encümeni mazbatası (1/689)		295
7. — Muvazenei Umumiyyeye dâhil bâzi dairelerin yapı işleri için gelecek yıllara sâri taahhütlere girilmesi hakkında kanun lâyihası ve Nafia, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/669)	295:296,303,309,	314:317
8. — İskân kanunu lâyihası ile Tunceli Mebusu Arslan Bora'nın, İskân Kanununun bâzi maddelerinin tadiline ve yeniden bâzi hükümler ilâvesine dair 5420 ve 5826 sayılı kanunların bâzi maddelerinin değiştirilmesi ve yeniden bâzi hükümler ilâvesi hakkındaki 6093 sayılı Kanunun 1 nci ve 4 neü maddelerinin tadiline ve bu kanuna yeniden bir madde ilâvesine dair kanun teklifi ve Muvakkat Encümen mazbatası (1/612, 2/336)	296:301,301:303,303	:309

1 — SABIK ZABIT HULASASI

Kanun lâyiha ve tekliflerinin suallerden önce görüşülmesi hakkındaki tahrir kabul olundu.

İkinci defa tâyini esâmî ile reye arz olunan, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri namına hareket eden «Expot-İmport Bank of Washington» arasında 20 Mart 1956 tarihinde imzalanan 25 milyon dolârlık Kredi Anlaşması ve ekinin tasdikı;

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında münakit Zirai Emtia Anlaşmasının tasdikı;

Türkiye Büyük Millet Meclisi yeni binaları ile müstemilâtının tefriş ve tezyin işlerinin yapılması vazife ve salâhiyetlerinin Nafia Vekâletine devri hakkındaki kanunlar kabul olundu.

Muğla, Denizli, Bolu, Aydın ve Sakarya vilâyetleri dâhilinde vukua gelen yer sarsıntısından zarar görenlere yapılacak yardıma;

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü memur ve hizmetlilerin ücretlerine dair olan 2847, 3173, 4620 ve 5000 sayılı kanunlarda değişiklik yapılmasına ve 2847 sayılı Kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair olan 5616 sayılı Kanuna bağlı 111 sayılı cetvelin tadiline;

«Japonya'nın Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasına iltihak şartlarına mütaallik Protokol» ün tasdikine;

«Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasına ek 15 Temmuz 1955 tarihli üçüncü, dördüncü ve beşinci munzam tavizler Protokolle» nin tasdikine;

Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasına ek 23 Mayıs 1956 tarihli altıncı munzam tavizler Protokolünün tasdikine dair olan kanunlarla;

Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması Âkid Taraflarının Dokuzuncu Devre Toplantısı Nihai Senedi» ve buna merbut «Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasının Kısım 1 ve XXIX ve XXX neu maddelerinin tadiline

mütedair Protokol», «Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasının önsözü ile I ve II nei kısımlarının tadiline mütedair Protokol», «Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasının teşkilâta mütaallik hükümlerinin tadiline mütedair Protokol» ve Ticari İş Birliği Teşkilâtı tesis eden Anlaşma» nın tasdikı ve bu vesikaların imza ve kabulü ile ilgili bileümle muamelelerin yapılması hususunda Hükümete salâhiyet verilmesi hakkındaki kanun kabul edildi.

Jandarma Kanununun 6459 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nei maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ile,

İskân Kanunu lâyihsı;

Turizm Umum Müdürlüğü kanun teklifi ve Aydın, Balıkesir, Bilecik, Edirne, Eskişehir, Kırklareli, Konya ve Denizli vilâyetlerinde 1955 - 1956 yılında tabii âfetlerden zarar görenlere yapılacak yardım hakkındaki 6746 sayılı Kanuna ek kanun teklifinin muzakeresi, alâkalı vekiller hazır bulunmadıklarından, gelecek İnikada talik edildi.

Demiryolları ve Limanları İnşaatı için gelecek yıllara sâri taahhütlere girişilmesi hakkındaki 6845 sayılı Kanuna ek kanun ile,

26 Ekim 1956 tarihinde New - York'ta imzalanan «Milletlerarası Atom Enerjisi Ajansı Statüsü» nün tasdikine dair olan Kanun kabul edildi.

Avukatlık Kanununun 4 neu maddesinin tadiline dair kanun lâyihasının heyeti umumiyesi üzerindeki müzakereler kâfi görüldü.

17 . VI . 1957 Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekili
Tokad Mebusu
İhsan Baç

Kâtip
Van Mebusu
Muslih Görentaş

Kâtip
Hakkâri Mebusu
Übeydullah Seven

2. — HAVALA EDİLEN KÂĞITLAR

Mazbatalar

1. — Oğuzeli'nin Kefersarı köyü 3 numaralı hanesinde kayıtlı Alioğlu 18 . VIII 1936 doğumlu Fethi Oğuz'un, ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye Encü-

meni mazbatası (3/513) (Ruznameye)

2. — Gayrimenkul kiralari hakkındaki 6570 sayılı Kanunun 3 neu maddesine 6767 sayılı Kanunla eklenen «D» bendinin tefsiri hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Dahiliye Encümeni mazbatası (3/471) (Ruznameye)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,05

REİS — Reisveklili Fikri Apaydın

KÂTIPLER : Muslih Görentaş (Van), Ubeydullah Seven (Hakkâri)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız, efendim.
(İzmir mebuslarına kadar yoklama yapıldı.)

REİS — Celseyi açıyorum.

Ruzname ile alâkalı takrir var. okuyoruz efendim.

Yüksek Reislığe

Kanun lâyiha ve tekliflerinin suallerden ve

diğer işlerden evvel görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Ordu

Memiş Yazıcı

REİS — Teklifi reylerinize arz ediyorum. Kabul buyuranlar.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

4. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *Avukatlık Kanununun 4 ncü maddesinin tadili hakkında kanun lâyihası ve Adliye Encümeni mazbatası (1/680)*

REİS — Heyeti umumiyesi üzerindeki müzakere geçen İnikatta sona ermişti efendim. Maddelelere geçilmesini reye arz edeceğim. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Takrirden müstaceliyetle görüşülmesi de teklif edilmekte idi. Bu hususu reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Avukatlık Kanununun 4 ncü maddesinin tadili hakkında Kanun

MADDE 1. — 3499 sayılı Avukatlık Kanununun 4 ncü maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 4. — A) Mebuslar, vilâyet ve belediye meclisi âzaları;

B) Üniversite, yüksek ve tâli mektep profesör, muallim, doçent ve asistanları;

C) Hususi müessese ve şahısların müşavir ve avukatları;

D) Hakemlik, tasfiye memurluğu, kaza mercilerinin veya adli bir dairenin verdiği herhangi bir vazife ve hizmet;

E) Anonim ve kooperatif şirketleri ve İktisadi Devlet Teşekkülleri, idare meclisi reis ve âzaları, murakıpler ve hayır ve ilim müesseseleri idare meclisi reis ve âzaları;

Üçüncü madde hükmünden müstesnadır.

Şu kadar ki; bunlardan mebuslar ile İktisadi Devlet Teşekkülleri idare meclisi reis ve âzaları Hazinesin, belediye ve hususi idarelerin, vilâyet ve belediyelerin idare ve murakabesi altında bulunan daire ve müesseselerin ve sermayesinin yarısından fazlası Devlete ait şirket ve müesseselerin; vilâyet ve belediye meclisi âzaları da mensuboldukları hükmi şahısların aleyhindeki dâva ve işleri kabul ve takipten menudurlar.

Bu memnuiyet avukatların şeriklerine de şâmindir.

REİS — Encümen Reisi Cevat Ülkü, buyurun....

ADLIYE ENCÜMENİ REİSİ CEVAT ÜLKÜ (Aydın) — Muhterem arkadaşlar, ufak tefek bazı mürettip hataları vardır, onların tasihini rica ediyorum;

(B) bendinde (Üniversite, yüksek ve tâli) deniliyor. Buradaki (ve) (veya) olacaktır. (Üniversite, yüksek veya tâli) şeklinde düzelecektir.

(D) bendinin sonunda (Her hangi bir vazife ve hizmet) denilmektedir. Buradaki (ve) de (veya) olacak ve ibare (her hangi bir vazife veya hizmet) şeklinde tashih edilecektir.

Son olarak (E) bendinin üçüncü satırındaki (murakıpler) (murakıpları) olacaktır.

BAHA AKŞİT (Denizli) — Sual soracağım, efendim.

REİS — Buyurun.

BAHA AKŞİT (Denizli) — 3460 sayılı ve 26 Haziran 1938 tarihli İktisadi Devlet Teşekkülleri Kanununa tâbi bileümle teşekküllerin idare meclisi reis ve âzaları bu kanundan faydalanacaklar mıdır?

CEVAT ÜLKÜ (Devamla) — İktisadi Devlet Teşekkülleri mahiyetinde olan teşekküllerin, bu kanunun tarifi içine giren teşekküllerde vazife alan, reis ve âzaları avukatlık yapabileceklerdir.

REİS — Madde hakkında başka söz isteyen var mı? Yok.

Tashih şekliyle maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde mecriyete girer.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya Adliye Vekili memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyiha'nın tamamını reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiş, lâyiha tasvip buyurulmuştur, efendim.

2. — *İzmir Mebusu Nuriye Pınar'ın, Üniversiteler Kanununun 38 nci maddesine bir fıkra ilâvesi hakkında kanun teklifi ve Maarif ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/219) (1)*

REİS — Takrir var, okuyoruz.

Yüksek Reisliğe

Ruznamenin birinci müzakeresi yapılacak maddeleri arasında 12 numarada bulunan İzmir Mebusu Nuriye Pınar'ın, Üniversiteler Kanununun 38 nci maddesine bir fıkra ilâvesi hakkında

(1) 251 sayılı matbuua zaptın sonundadır.

kanun teklifinin takdimen ve müstaceliyetle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Maarif Vekili
Tevfik İleri

REİS — Maarif Vekilinin teklifini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesi üzerinde söz isteyen var mı? (Yok sesleri)

Maddelere geçilmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyiha'nın müstaceliyetle görüşülmesi de talebolunmaktadır. Bu hususu da reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Üniversiteler Kanununun 38 nci maddesine bir fıkra ilâvesi hakkında Kanun

MADDE 1. — 4936 sayılı Üniversiteler Kanununun 38 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Doçentlik imtihanını başarı ile verdiği halde eylemli doçentliğe tâyin edilemeyip eylemsiz doçent durumuna geçenlere her ay (150) ve asistanlara bu maddedeki haklardan ayrı olarak (100) lira üniversite tazminatı verilir.

REİS — Bu madde hakkında 50 imzayı müteceviz bir takrir var, okuyoruz.

Yüksek Başkanlığa

Üniversite mezunu olup ihtisas yapmış ve üniversitede maaşlı olarak uzmanlık kadrosunda çalışan «adedleri 22 olan» mütehassıslara da maaşlarından başka ayda (100) lira tazminat verilmesinin maddeye ilâvesini arz ve teklif eylerim.

Kayseri	Çorum	Çankırı
İ. Kirazoğlu	S. Baran	T. Akman
Kayseri	Denizli	Kayseri
K. Gündes	B. Akşit	F. Apaydın
İsparta	İsparta	Kayseri
K. Demiralay	S. Bilgiç	H. Kurlmel
Ordu	Ankara	Manisa
M. Yazıcı	R. Eren	S. Miheroğlu
Adana	Giresun	Manisa
Z. Akdağ	D. Köymen	H. Büke
Köcaeli	Zonguldak	Köcaeli
K. Meriç	N. Diken	Hamdi Başak

Konya	Zonguldak	Seyhan
M. Obuz	A. Yurdabayrak	M. Ünaldı
Bilecik	Muğla	Muğla
T. Oran	T. Akarea	Y. Paşamehmetoğlu
Muğla	Manisa	Manisa
N. Özsan	M. Tümay	M. Kurbanoğlu
Edirne	Burdur	Sivas
K. Yaşınkılıç	B. Kayaalp	M. N. Turgay
Eskişehir	Uşak	Samsun
İ. Sayın	O. Dengiz	F. Tüzel
Ankara		Yozgad
S. Kurtbek	Okunamadı	M. Ataman
Ankara	Uşak	Tunceli
Ö. Bilen	Y. Aysal	B. T. Okaygün
Aydın	Ankara	Afyon
N. Çelim	N. İnang	R. Çerçel
Yozgad	Erzurum	Afyon K.
Ö. Erzurumluoğlu	H. Ş. İnce	M. A. Ülgen
Kocaeli	Erzurum	Çankırı
S. Göksel	E. Tuncel	T. Akman
Çoruh	Erzurum	İzmir
K. Çığman	A. Eryurt	N. Pınar
İzmir	Çoruh	İçel
M. Balaban	M. Önal	Y. Çukurova

REİS — Encümen.

BÜTÇE ENCÜMENİ M. M. SEBATİ ATAMAN (Zonguldak) — Efendim, bu uzmanlar meselesi bizim encümenimizde bahis mevzuu olmuştu ve bu uzmanların umumiyetle D cetveline dâhil olarak «müteferrik müstahdem» tertibinden yüksek ücretler aldıkları ve Üniversiteler Kanununun 33 nci maddesinin şümülüne girdikleri mütalâasıyla bunlar asistanlar meyanına ithal olunmamıştır.

Arkadaşımızın verdikleri takrirle mevzuubahis uzmanların D cetveline dâhil olmadıkları, maaş aldıkları, üniversite tahsili yaptıkları, ihtisas kesbetmiş oldukları, bilfiil öğretim vazifesiyle meşgul oldukları ifade edildiğine göre bu uzmanların, encümenimizde de bu evsafı haiz olan asistanlar arasında mütalâa edilmesinde bir mahzur görülmemektedir.

REİS — Encümen, takrirden belirtilen uzmanlara da maddenin teşmiline taraftardır. Başka söz istiyen.. Yok. Takriri reylerinize arz ediyorum. Dikkate alanlar, lütfen işaret buyursunlar... Nazara almayınlar... Nazara alınmış ve takrir kabul edilmiştir. Encümen filhal iştirak et-

tiğine göre maddeyi fıkra ilâvesi suretiyle okuyoruz :

Üniversiteler Kanununun 38 nci maddesine bir fıkra ilâvesi hakkında Kanun

MADDE 1. — 4936 sayılı Üniversiteler Kanununun 38 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Doçentlik imtihanını başarı ile verdiği halde eylemli doçentliğe tâyin edilemeyip eylemsiz doçent durumuna geçenlere her ay (150) ve asistanlara bu maddedeki haklardan ayrı olarak (100) lira üniversite tazminatı verilir.

Üniversite mezunu olup ihtisas yapmış ve üniversitede maaşlı olarak uzmanlık kadrosunda çalışan mütehassıslara da maaşlarından başka ayda (100 lira) tazminat verilir.

REİS — Maddeyi ilâve edilen fıkrayla birlikte reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun 30 Ekim 1957 tarihinden itibaren mer'idir.

REİS — Maddeyi kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunu icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâihanın heyeti umumiyesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3. — *Trabzon Mebusu Sami Orberk'in, Jandarma Kanununun 6459 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Milli Müdafaa ve Dahiliye encümenleri mazbataları (2/458) (1)*

REİS — Bir takrir var; okuyoruz, efendim.

Yüksek Riyasete

Ruznamenin 3 nci sırasında bulunan Trabzon Mebusu Sami Orberk'in, Jandarma Kanununun 6459 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun

(1) 233 sayılı matbuu zaptın sonundadır.

teklifinin takdimen ve müstaceliyetle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Dahiliye Encümeni M. M.
Yozgad
Ömer Lûtfi Erzurumluoğlu

REİS — Bu teklifin takdimen görüşülmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesi üzerinde söz istiyen yok. Maddelere geçilmesini reyinize arz ediyorum... Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Müstaceliyetle görüşülmesi hususunu reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Jandarma Kanununun 6459 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — 1706 sayılı Jandarma Kanununun 6459 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

d) Jandarma kurmay yarbayları için kıta hizmeti mecburiyeti yoktur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Dahiliye Vekili yürütür.

REİS — Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyihanın heyeti umumiyesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4. — *İzmir Mebusu Halûk Ökeren ve 8 arkadaşının, Aydın, Balıkesir, Bilecik, Edirne, Eskişehir, Kırklareli, Konya ve Denizli vilâyetlerinde 1955 - 1956 yılında tabii âfetlerden zarar görenlere yapılacak yardım hakkındaki 6746 sayılı Kanuna ek kanun teklifi ve Nafia, Dahiliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/388) (1)*

REİS — Teklif var; okuyoruz, efendim.

(1) 237 sayılı matbuca zaptın sonundadır.

Yüksek Reisliğe

Bugünkü ruznamenin iki defa müzakereye tâbi maddeleri arasında altıncı sırada kayıtlı bulunan İzmir Mebusu Halûk Ökeren ve 8 arkadaşının, Aydın, Balıkesir, Bilecik, Edirne, Eskişehir, Kırklareli, Konya ve Denizli vilâyetlerinde 1955 - 1956 yılında tabii âfetlerden zarar görenlere yapılacak yardım hakkındaki 6746 sayılı Kanuna ek kanun teklifinin takdimen ve müstaceliyetle müzakeresini arz ve teklif ederim.

Bütçe Komisyonu adına
Zonguldak
Sebati Ataman

REİS — Teklifin takdimen görüşülmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesi üzerinde söz istiyen var mı efendim? Halil Turgut, buyurun.

HALİL TURGUT (Diyarbakır) — Çok muhterem arkadaşlarım, böyle tabii felâketlere mâruz kalmış memleketin birçok yerleri vardır. Muhterem arkadaşımın yüksek huzurunuzda şimdi okunan kanun teklifi yerindedir. Ancak bu kanunun dertlerine deva arıyan birçok köy ve kasabaların ihtiyaçlarına da cevap vermesi lâzımdır. Bu arada Diyarbakır'ın Bismil kazasında Diele'nin fezeyamı ile elli ev yıkılmış veya nehir tarafından sürüklenmiştir. Biz bunun için bir kanun teklifi yapmak istediğimiz zaman Nafia Vekâleti ile temasa geçmiştik. Bize böyle bir kanunun meverdoldüğünü ve bu kanun görüşülürken Bismil'in hakikaten haklı olan bu derdinin devası için bu vilâyetlerin içine alınmasını söylediler. Biz de bu kanunu bekledik. Fakat maalesef Bütçe Encümeninde bu yapılamadı. Şimdi mâruzatım şu olacaktır: Bismil kazasında 111 vatandaşın bu haklı dâvasının bir an evvel halledilmesi için bu kanunun yeniden Bütçe Encümenine iadesini arz ve teklif ederim. Bu teklifimle ilgili yazılı teklifimi takdim edeceğim. Kabulünü rica ederim.

REİS — Ali Ünlüsoy.

ALİ ÜNLÜSOY (Yozgad) — Muhterem arkadaşlar, benden evvel konuşan arkadaşımızın söylediği gibi bu teklif edilen kanun yerindedir, fakat mahallî değildir. Burada sekiz vilâyeti içine almıştır. Biliyorsunuz Türkiye'nin 66 vilâyeti mevcuttur, bu vilâyetlerin durumlarını tek, tek gözden geçirecek olursak bunlar içinde tabii âfetlere mâruz kalmış vilâyetler pek çoktur. Bizzat

gezip gördüğüm bu vilâyetler içerisinde dolu, he-
yelân ve selden mustaribolmuş pek çok vilâyet-
ler vardır. Bunun için bu kanunun mahallî ol-
maktan çıkarılarak memleketin umumuna teşmil
edilmek üzere tekrar encümenine iadesini arz ve
teklif ederim.

REİS — Pertev Arat.

PERTEV ARAT (İzmir) — Muhterem ar-
kadaşlar, bu kanun teklifimiz 1955 senesinde İz-
mir'in Dikili kazasının Bademler köyünde selden
vukua gelen zararların, daha evvel çıkarılmış
6746 sayılı Kanunun şümülüne girmesine dairdir.
Arkadaşların hakkı vardır, hakikaten bu mev-
zular hakkında umumi bir kanun getirilmesi çok
yerinde olur, fakat, Halil Turgut arkadaşımızın
dediği gibi; «Bu kanun teklifi Bütçe Encümeni-
ne gitsin, Bismil buna dâhil edilsin.» şeklinde
bir teklif İktidârı aykırıdır. Hükümetten gelen
bir lâyiha veya bir mebus tarafından yapılan bir
teklif olmadıkça Bismil'in burada mevzubahs-
edilmesi mümkün değildir. Arkadaşımız bir tek-
lif yapsın, bunu kabul edelim. Zaten gecikmiş
olan bu kanun teklifimizin bir an evvel müzake-
re edilerek kabul edilmesini rica ederim.

REİS — Servet Sezgin.

SERVET SEZGİN (Çanakkale) — Muhte-
rem arkadaşlar, bendeniz de bu kanun teklifinin
isabetini elbette burada ifade etmekten zevk du-
yarım. Ancak Halil Turgut arkadaşımızın da
işaret ettiği gibi, 6746 sayılı Kanunun şümü-
lü içersine bu sefer İzmir'de âfetten zarar görmüş
bir bölgenin ithali istenmektedir. Arkadaşları-
mızdan daha önce bendeniz, Nuri Togay arka-
daşım ile birlikte Çanakkale zelzelesi münasebetiyle
bilhassa Yenice'de evleri yıkılmış bulunan birçok
vatandaşların Emlâk Kredi Bankası tarafından
yapılan evleri münasebetiyle faiz taksitlerinin
alınmaması ve 6746 sayılı Kanunun 13 ncu mad-
desinin bu vatandaşlara da tatbik edilmesini ve
hattâ Balıkesir, Ayvalık, Manyas ve Yenice'de
1953 senesinde vukua gelen zelzeleden ötürü ev-
leri Emlâk Bankasına yaptırılanlar hakkın-
da da aynı şekilde 7746 sayılı Kanunun 13 ncu
maddesinin tatbik edilmesini istemiş bulunuyor-
duk. Bir buçuk sene geçtiği halde bu kanun
teklifimiz şimdi de Bütçe Encümeninde bekle-
mekte, her nedense bir türlü çıkmamaktadır.
Buna mukabil daha küçük bir şehrimiz bu 6746
sayılı Kanunun şümü-
lüne alınmış bulunmakta-
dır. Buna asla bir itirazımız yok, ama birçok

arkadaşların da tebarüz ettirdikleri gibi 6746 sa-
yılı Kanunun emsal olarak tatbik edilmesi lâzım-
gelen zelzele ve tabii âfetlerden zarar gören 3-4
tane bölgemiz vardır. Bu arada bizim kanun
teklifimiz de vardır. Bu teklif, arkadaşlarımızın
da arz ettikleri gibi, encümenine iade edildiği tak-
dirde bizim teklifimizin de müstereken rüyeti
imkânı hâsıl olacaktır. Bunu hassaten arz ede-
rim efendim.

REİS — Ömer Lûtfi Erzurumluoğlu.

DAHİLİYE En. M. M. ÖMER LÜTFİ ER-
ZURUMLUOĞLU (Yozgad) — Çok muhterem
arkadaşlar, bundan iki sene evvel, 1956 dan bu
tarafa bütçe müzakerelerinde bu nâciz arka-
daşınız, bendeniz Nafia Vekilinden, Dahiliye Ve-
kilinden bir sual sorarım, «Acaba umumi âfetler-
den zarar görenlere yardım için bir fon tesis
edilmesi suretiyle umumi bir kanun çıkarılması
hususunda Hükümet ne düşünüyor?» derim. Na-
fia Vekili de, «İki seneden beri hazırladık, Ma-
liye Vekâletindedir, Meclise sevk edilmek üze-
redir.» der. Ama iki seneden beri Meclise böyle
bir teklifin geldiğini müşahede etmedim.

Şimdi arkadaşlar, haklı olarak arkadaşım bir
noktaya temas ettiler. Bundan birkaç gün evvel
Yerköy, Şefaati, Konya ve Sivas'ta birçok köy-
lerimiz, şehirlerimiz harabolmuştur. Hiç olmaz-
sa böyle umumi bir kanun çıkarmak suretiyle
felâket anında, Yozgad mebusları, Konya meb-
usları, Sivas, İzmir mebusları ayrı ayrı kanun
teklif etmelerine lüzum kalmadan, Hükümetin
mevcut umumi kanunla böyle tesis edilmiş
fondan yardım etmek suretiyle umulmıyan
âfetlerden zarar görenlere yardım edebilme ini-
siyatifini ele alması daha iyi olmaz mı arka-
daşlar?

Şahıslar böyle hususi kanunlar getireceğine
Hükümet bir an evvel umumi bir kanun çıkar-
sın. Ben de yarın Yozgad mebuslarıyla beraber
Yerköy ve Şefaati için de bir kanun teklifi ya-
parım, ertesi günü Sivas mebusları da, Konya
mebusları da böyle teklifler getirmek suretiyle
Hükümeti daha zor ve müşkül vaziyetlerle karşı
karşıya bırakabiliriz. Bu bakımdan bendeniz Hü-
kümetten âcil bir şekilde - bugünlerde de tabii
âfetler çoğaldı, Allah sonumuzu hayır eylesin -
hiç olmazsa kısa bir zamanda umulmıyan umumi
âfetlerden zarar görenler için bir kanun getirsin
de biz de bu hale son verelim arkadaşlar.

REİS — Encümen.

BÜTÇE ENCÜMENİ M. M. SEBATİ ATAMAN (Zonguldak) — Muhterem arkadaşlarım; arkadaşımızın bu kanun teklifi, mevcudolan ve muayyen yerleri istihdaf eden bir kanunun, İzmir'in Dikili'deki seylâptan mutazarır olan vatandaşları da şümulü içine almasını istihdaf etmektedir.

Bu kanunun encümenimizde müzakeresi sırasında; arkadaşlarımızın gayet güzel belirttikleri fikir ve mütalâalar encümenimizde de ileri sürülmüş, esasen yalnız bu kanun münasebiyeti değil bütçe müzakereleri esnasında da Hükümetin bu mevzuda, bundan sonra da vâkı olabilecek âfetleri dahi şümulü içine alabilecek ve bütün âfetlere karşı derhal gerekli tedbirleri almak için Hükümete salâhiyet verecek şekilde umumî bir kanun getirilmesi encümenimizce temenni edilmiş bulunmaktadır. Bugüne kadar bu kanun gelmedi. Şimdi bu kanun teklifi encümenimize iade edildiği takdirde encümenimiz bu kanunu tasavvur edilen şekilde umumî ve istikbale raci kaideleri tedvin eden bir kanun haline getirmeye salâhiyetli değildir. Yine biz Hükümete gideceğiz, «rica ederiz böyle bir kanun teklifi getirin» diyeceğiz. Bu ise bir temeniden ibaret kalacaktır. «Bu kanun lâyihasına şimdiye kadar vâkı olmuş âfetlerden mutazarır olmuş bulunan bâzı yerleri de ithal ediniz diyeceğiz» o kadar. Bu meyanda Halil Turgut arkadaşımızın zikrettiği yeri, seylâptan mutazarır Bismil'i de buraya ithal ediniz diyeceğiz. Fakat bununla da arkadaşlarımızın arzuları yerine gelmiş olmayacaktır. Yani bu da umumî bir kanun tedvin edilmiş olmayacak; vâkı olan her türlü âfetlere şâmil, bu vasfı muhafaza edecek, yani umumî âfetlerin zararlarına karşı Hükümetin alacağı tedbirler hususunda Hükümete salâhiyet vermeyi tazammun eden umumî bir kanun vasfını iktisabedemeyecektir.

Encümene iadeyi kabul ettiğiniz takdirde biz ancak mevcudolan talepleri, münferit talepleri ve vâkı olmuş âfetler karşısındaki zararları tehvin edecek şekilde kanunu genişleteceğiz, fakat bunu yine umumî bir kanun haline getiremeyeceğiz. Binaenaleyh encümenin umumî ve ittifaqla vâkı olan temayülüne bendeniz iltihakla tekrar ederim ki, Hükümetin böyle umumî bir kanun tasarısı getirmesi çok şayanı temennidir. Aksi takdirde biz her seferinde ancak

âfetlerden sonra kanunla yetişmek durumunda kalıyoruz. Takdir heyetinizindir.

HASAN HAYATİ ÜLKÜN (Niğde) — Muhterem arkadaşlarım, tabii âfetlerden zarar görenlere yardım meselesi, bir mıntakanın dâvasına işaret etmekten ibaret değildir, memleketi baştan başa alâkadar eden bir ehemmiyet kesbeder, bu bakımdan da hakikaten memleketimiz için sosyal bir mahiyet arz eder.

Tabii âfetler, daima beklenmedik felâketlerdir, her zaman ve her vesile ile zuhuru mümkündür. Bu zuhurat bir mıntakanın vatandaşlarını muztarip hale getirdiği gibi ferdî hasarlara da sebeb olabilir. Elbette ki, medeni bir memlekette vatandaşların mâruz kaldıkları vahim felâketlere karşı bigâne kalınması mümkün değildir. Arkadaşlarımızın mahallî dahi olsa, bu gibi felâketlere karşı bir çare bulmak maksadiyle kanun teklifinde bulunmaları şayanı şükrandır. Esasen hükümetlerimiz de bu gibi âfetler karşısında bigâne kalmamıştır. Su baskını, zelzele ve saire suretiyle vukua gelmiş olan felâketlere karşı birçok hususi kanunlar, yardım kanunları Hükümetin çalışmaları ile vaz'edilmiştir. Fakat böyle münferit kanunlarla dâhi zuhuru muhtemel olan hâdiselerin önlenmesi mümkün olamayacağı da aşikârdır. Yine bu sebepledir ki, muhtelif vesilelerle sigorta, zirai sigorta yahut da mahsulât sigortası Kanunu gibi umumî prensiplerle dâvanın halledilmesi de ortaya atılmıştır, fakat bu da tahakkuk edememiştir. Son yağmurlar dolayısıyla memleketimizin birçok yerlerinde, Denizli, Sivas ve Nevşehir'de ve bâzı kazalarda sel vakıalarından büyük hasarların meydana geldiğini işitmetkeyiz. Münferit ve mahallî bir kanunla Ege mıntakasında ve Diyarbakır'ın Bismil kazasındaki halkın derdine çare bulurken Denizli, Sivas gibi Türkiyenin diğer yerlerinde de yine aynı suret ve mahiyette zarara uğramış vatandaşların yardımsız kalması da âdil sayılamaz. Fakat bunun mutlaka umumî bir kanunla, Hükümete salâhiyet veren bir kanunla tedvin edilmesi zarureti vardır. Encümen sözcüsü arkadaşımız, eldeki kanunun encümene iadesi takdirinde re'sen yapılacak bir şey olmadığını beyan buyurdular. Bu belki formüle uygundur, fakat bendeniz bu fikirde değilim. Birçok arkadaşımız bu mevzu da hassasiyet göstermiş bulduklarına göre,

encümeneye iadesi takdirinde birçok arkadaşımız bunun, umumi mahiyette bir kanun olarak hazırlanmasında sarfı mesai edeceklerine ve buna ilâveten alâkalı Hükümet makamlarımızın daha ziyade hassasiyete davet edileceğine şahsan kaani bulunmaktayım.

Ricam şu : Hazır bu mevzu açılmışken, bütün memleket için sosyal bir problem olan bu meselenin, bu münasebetle halline medar olmak üzere kanun teklifinin encümeneye iadesini rica edeceğim.

REİS — Servet Sezgin.

SERVET SEZGİN (Çanakkale) — Muhterem arkadaşlar; bu kanun teklifinin gecikmesini hakikaten gönlüm arzu etmiyor ve bundan müteessirim, ama söz almak hususunda da kendimi mecbur sayıyorum. Bunun sebebi, 1953 yılında Yenice'de vukua gelen zelzele bu kasabayı tamamen ortadan kaldırmış, Hükümetin büyük alâka ve yardımıyla kasaba yep yeni bir halde vücuda getirilmiştir. Ancak Emlâk Kredi Bankası burada 300 kadar ev yapmıştır ve binaların borcunu faizleriyle birlikte tahsil etmek istemektedir. Öte yandan 6746 sayılı Kanunla Denizli ve diğer 5 vilâyette zelzele neticesinde Emlâk Kredi Bankasının yaptığı binalar dolayısıyla faiz alınmamakta, bunu Hazine bankaya ödemektedir. Halk kendilerini her ziyaret edişimizde 6746 sayılı Kanun hükümlerinden istifade ettirilmediklerinden dolayı şikâyet etmektedirler. 6746 sayılı Kanun 1955 - 1956 yıllarında, Denizli, Aydın, Bilecik gibi beş vilâyet için çıkarılmış ayrı bir kanundur ve Çanakkale zelzelesinde vukua gelen zararlara karşılık, sadece umumi hükümlere göre Hükümetçe yardım yapılmış bulunmaktadır. Ama evleri için Emlâk ve Kredi Bankasından aldıkları paramın taksiti yanında faizleri ağır gelmektedir. Bu hususta bir kanun teklifi hazırladık, Bütçe Komisyonunda beklemektedir. Arkadaşlarımızın teklifleri kabul edilirken, Dikili'de vukua gelen âfet dolayısıyla 6746 sayılı Kanunun şümulü içerisinde alınması kabul edildiği halde, bizim teklifimiz orada beklemektedir. Bu sebeple iki ayrı muameleye tâbi tutulmuş oluyor. Bizim teklifimiz kalıyor, öbürleri çıkıyor.

Bendenizin arzusu da, bu nevi bizden başka ayrıca talepleri olanlar varsa, bunların da müştereken encümeneye tetkik edilmesidir.

Yine memnuniyetle haber aldığımızı göre Hükümetimiz, halen; bundan sonra âfetler ve jeolojik sebeplerle vukua gelecek hasarlarda halka ne gibi yardım yapılacağı hususunu etraflıca halletmek üzere bir kanun tasarısı hazırlamış bulunuyor ve bu kanun tasarısı Büyük Millet Meclisine sevk edilmek üzere. Bu kanun tasarısı ile her zelzele için ayrı ayrı hükümler yerine; umumi ve seyyanen tatbik olunan bir mevzuata kavuşmuş olacağız. Ama bu kanunun kabulünden önce, Bismil'de ve sairede vukua gelen zararlar dolayısıyla, ayrı ayrı muamelelerin tatbikini önlemek maksadıyla, hiç olmazsa bizim de bilhassa Diyarbakır'da zelzeleden, sel bakımından zarara uğrıyanların da derdine bir çare bulmak ümit ve emeliyle teklifin encümeneye iadesini rica ediyorum.

REİS — Halil Turgut.

HALİL TURGUT (Diyarbakır) — Çok muhterem arkadaşlar, dertlerin deşilmesi gittikçe temadi ediyor. Bu hakikaten üzüntü verici bir şeydir. Bismil'in derdi 1953 ten başlar. Eğer şimdiye kadar devası bulunmamış ise ben de dâhil olmak üzere biz Diyarbakır'ı temsil eden arkadaşların viedan azabı duyacağı bir meseledir. Hakikaten 1953 ten bu yana 111 aile oradan oraya sürünmektedir. Bize müteaddit defalar söylendi, Başvekâlete, Riyaseti Cumhura, her tarafa başvurulmuş vaziyettedir. Binaenaleyh teklifler taaddüdetmeden mümkünse ve Bütçe Encümenine iade edilmiyorsa ben naçizane bir teklif daha yapacağım. Bismil, Dumlupınar ve Diele ailelerinin bu kanundan istifadelerini temin zımnında bu kanuna Bismil'in ilâvesini arz ve teklif ediyorum. Şayet bu mümkün değilse ve Bütçe Komisyonuna iade edilmesi mümkünse bunu ısrarla arz etmek isterim. Benim mâruzatım bu kadardır.

REİS — Pertev Arat.

PERTEV ARAT (İzmir) — Benden evvel konuşan arkadaşlarım, Bismil, Yenice ve saireyi kurtarmak için bu kanun teklifinin encümeneye iadesini ısrarla istemektedirler. Muhterem arkadaşlar, bu sel felâketi 1955 senesinde vukua gelmiştir. Halen 1957 senesinde olduğumuza göre iki senedir bu yurttaşların derdine deva bulunmamıştır. Bu mevzuda bir tevhür varsa ve Hükümet bu mevzuda bir teklif getirmemişse bu cezayı Dikili'nin Bademli köyü halkına çek-tirmeye kimsenin hakkı yoktur. Bu nevi mün-

ferit kanunlar Meclis'ten çıkmıştır, çıkacaktır. Hükümetin umumi kanunu ne zaman getireceği belli değildir. Bu itibarla bu kanunun kabulünü Heyeti Umumiyeden rica ederim.

REİS — Takrirleri okuyoruz, efendim.

Riyaset Yüksek Makamına

İzmir Mebusu Halûk Ökeren ve sekiz arkadaşının, İzmir ve yedi vilâyetteki tabii âfetlerden zarar görenlere ait yardım teklifi mahallî olduğundan ve memleketin pekçok yerlerinde tabii âfetler pek fazla olduğundan bu kanunun reddini arz ve teklif ederim.

Yozgad

A. Ünlüsoy

Yüksek Başkanlığa

İzmir Mebusu Halûk Ökeren ve arkadaşlarının Aydın ve Balıkesir, Bilecik, Edirne, Eskişehir, Konya ve Denizli vilâyetlerinde tabii âfetlerden zarar görenlere yapılacak yardım hakkındaki Kanuna ek kanun teklifinin, Diyarbakır'ın Bismil kazasının da ithalini mümkün kılmak üzere Bütçe Komisyonuna iadesini arz ve teklif ederim.

Diyarbakır

H. Turgut

Yüksek Reisliğe

Kanun teklifinin Bütçe Encümenindeki bu mevzu ile alakalı tekliflerle müştereken umumi mahiyette tetkik edilmek üzere encümene iadesini saygılarımla arz eylerim.

Çanakkale

Servet Sezgin

Yüksek Reisliğe

Tabii âfetlerden zarar görenlere yapılacak yardım hakkındaki 6746 sayılı Kanuna yapılacak ek maddenin Türkiye'ye teşmil edilmesinin düşünülmesi üzere encümene iadesini arz ve teklif ederim.

Gümüşane

Sabri Özceansan

REİS — Teklifler heyeti umumiyesi itibarıyla üç şıkki ihtiva etmektedir :

Biri; kanun lâyihasının memleketşümül bir çare düşünülmesi üzere encümene iadesi, biri de; Halil Turgut arkadaşımızın - ki bir kanun mevzuudur - Bismil kazasının da bu yardım gören kazalar içine alınması teklifini reye arz edeceğim.

HALİL TURGUT (Diyarbakır) — Encümene havale edin efendim.

REİS — Üçüncüsü; lâyihanın encümene iadesi, diğeri de reddi hakkındadır. En aykırı teklif olan ve mazbatanın reddi hakkında bulunan teklifi...

ALİ ÜNLÜSOY (Yozgad) — Teklifimi geri alıyorum, umuma şâmil kılınması hakkındaki teklife iltihak ediyorum.

REİS — Yani bütün teklifler tek bir şıkka ırea edildi. Encümeninde bulunan diğer tekliflerle birlikte müzakere edilmek üzere mazbatanın encümene iadesine dair olan teklifi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer tekliflerle birlikte kül halinde görüşülmek üzere lâyiha encümene iade edilmiştir, efendim.

5. — *Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Ekonomik İş Birliğine dâhil memleketlerle borçlanma, yardım ve ödeme anlaşmaları akdi için Hükümete salâhiyet verilmesine dair 5436 sayılı Kanununun meriyet müddetinin uzatılması hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve Ticaret encümenleri mazbataları (1/660) (1)*

REİS — Efendim, mazbatada lâyihanın takdimen görüşülmesi teklif edilmektedir. Bu hususu reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesi üzerinde söz istiyen yok. Maddelere geçilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Müstaceliyetle görüşülmesi teklif edilmektedir. Müstaceliyeti yüksek reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeleri okuyoruz, efendim.

Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Ekonomik İş Birliğine dâhil memleketlerle borçlanma, yardım ve ödeme anlaşmaları akdi için Hükümete salâhiyet verilmesine dair 5436 sayılı Kanunun meriyet müddetinin uzatılması hakkında Kanun

MADDE 1. — 5436 sayılı Kanunun 5969, 6127, 6417 ve 6605 sayılı kanunlarla muaddel

(1) 246 sayılı matbuza zaptın sonundadır.

4 ncu maddesinde yazılı meriyet müddeti 30 Haziran 1959 tarihine kadar uzatılmıştır.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok. Maddeyi yüksek reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi yüksek reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyihamın heyeti umumiyesi açık reylerinize arz edilmiştir, efendim.

6. — *İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununun 5048 sayılı Kanunla muaddel 140 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası ve Dahiliye Encümeni mazbatası (1/689)*

REİS — Encümen mazbatasında takdimen görüşülmesi talebolunmaktadır.

Reyinize arz ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Takdimen görüşülmesi kabul edilmiştir.

Tümü üzerinde söz isteyen var mı?

MEHMET HAZER (Kars) — Vekili aidi yoktur.

REİS — Dahiliye Vekili filhakika yoktur. Bir defaya mahsus olmak üzere müzakeresini tâlik ediyoruz.

7. — *Muvazenei Umumiyeye dâhil bâzı dairelerin yapı işleri için gelecek yıllara sâri taahhütlere girişilmesi hakkında kanun lâyihası ve Nafia, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/669) (1)*

Yüksek Riyasete

Ruznamenin birinci müzakeresi yapılacak maddeleri arasında 11 nei sırasında bulunan Muvazenei Umumiyeye dâhil bâzı dairelerin yapı işleri için gelecek yıllara sâri taahhütlere girişilmesi hakkında kanun lâyihasının diğer işlere tak-

dimen ve müstaceliyetle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Bütçe Encümeni Reisi yerine
Zonguldak
Sebati Ataman

REİS — Takdimen görüşülmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesi üzerinde söz isteyen var mı? Maddelere geçilmesini reylerinize arz ediyorum, kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Müstaceliyetle görüşülmesi, mazbatada yazılı olarak istenmektedir. Müstaceliyeti reylerinize arz ediyorum, kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Birinci maddeyi okuyoruz, efendim.

Muvazenei Umumiyeye dâhil bâzı dairelerin yapı işleri için gelecek yıllara sâri taahhütlere girişilmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — Başlanmış olan inşaat, tadilat ve esaslı tamirat ve bunlara ait etüd, proje ve kontrol işleri ile tesbit edilecek programlara göre yeniden ele alınacak bu mevzularda harcanmak üzere :

a) Adliye binaları ile ceza evleri için senelik tediye miktarı (11) milyon lirayı geçmemek şartıyla (55) milyon liraya kadar;

b) Hükümet konakları ile sair Maliye binaları için senelik tediye miktarı (16) milyon lirayı geçmemek şartıyla (80) milyon liraya kadar;

c) Lise, ortaokul, kolej, pavyon binaları ile öğrenci yurtları için senelik tediye miktarı (17) milyon lirayı geçmemek şartıyla (85) milyon liraya kadar;

d) Sıhhi müesseseler için senelik tediye miktarı (20) milyon lirayı geçmemek şartıyla (100) milyon liraya kadar;

e) Emniyet binaları için senelik tediye miktarı (4) milyon lirayı geçmemek şartıyla (20) milyon liraya kadar;

f) Tapu ve Kadastro Umum Müdürlüğü Arşiv binası inşaatı için senelik tediye miktarı (2) milyon lirayı geçmemek şartıyla (5) milyon liraya kadar;

Gelecek yıllara sâri taahhütlere girişmeye Nafia Vekili mezdur.

(1) 253 sayılı matbuva zaptın sonundadır.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanununun 5209 sayılı Kanunla tadil edilen 50 nci maddesi hükmü bu kanunda yazılı işler için tatbik olunmaz.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun gereğince girişilecek taahhütlerde fennî bir mecburiyet bulunmadığı takdirde inşaat kısımlara ayrılarak ihale edilemez.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Verem Savaşı hakkındaki 5368 sayılı Kanunun 4 ncü maddesi gereğince girişilmiş olan taahhütler de bu kanunun çerçevesi içinde yürütülür.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Birinci maddenin (a) fıkrası gereğince girişilecek taahhütlerden lüzum görülecek miktarı, Adliye Vekâletinin teklifi üzerine, Adliye Vekâleti bütçesinin 906 ncı (2548 sayılı Kanunla elde edilen paralardan yapılan sarfiyat) faslından Maliye Vekâletince Nafia Vekâleti bütçesinin alâkalı tertibine nakledilecek tahsisattan karşlanır.

Bu tahsisattan sarf edilmeyen miktarı aynı taahhüdü karşılamak üzere mütaakıp yıl bütçesine devren tahsisat kaydolunur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — 5368 sayılı Kanunun 4 ncü maddesi hükmü kaldırılmıştır.

REİS — Madde hakkında mütalâa var mı?. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Nafia Vekilleri memurdur.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Lâyihamın heyeti umumiyesini açık reylerinize arz ediyorum.

8. — *İskân kanunu lâyihası ile Tunceli Mebusu Arslan Bora'nın, İskân Kanununun bâzi maddelerinin tadiline ve yeniden bâzi hükümler ilâvesine dair 5420 ve 5826 sayılı kanunların bâzi maddelerinin değiştirilmesi ve yeniden bâzi hükümler ilâvesi hakkındaki 6093 sayılı Kanunun 1 nci ve 4 ncü maddelerinin tadiline ve bu kanuna yeniden bir madde ilâvesine dair kanun teklifi ve Muvakkat Encümen mazbatası (1/612, 2/336) (1)*

REİS — Bir takrir var.

Rıyasete

Ruznamede bulunan İskân kanunu lâyihamının takdimen ve müstaceliyetle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Muvakkat Encümen Reisi

Ordu

Refet Aksoy

REİS — Lâyihamın takdimen görüşülmesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesi üzerinde söz istiyen, Zeki Erataman. (Yok sesleri)

REİS — Fethi Ülkü.

FETHİ ÜLKÜ (Tunceli) — Muhterem arkadaşlarım, memlekette yerleşmenin, sâkin olmanın ehemmiyetini izah etmeye lüzum yoktur. Halkın sıhhatini, geçimini, unumi menfatlere hadim oluşu, iyi sâkin oluşu keyfiyetiyle kaimdir. Burasını izah ederken bilhassa memlekette umumi bir iskân politikasının ele alınmasındaki büyük lüzum ve faydaya işaret etmek isterim. Bugün elimizde bulunan kanun mevzuu göçmen, mülteci ve hususi kanunlarla nakledilmiş bulunan vatandaşların durumudur. Bu münasebetle bütün memlekette iskân meselesinin ele alınmasını ve vatandaşın her hususta iyi şekilde sâkin olmasını temin eden bir kanunun artık memlekette ihtiyaç halinde hissedildiğini ifade etmek isterim.

(1) 231 sayılı matbuu zaptın sonundadır.

Elimizde bulunan kanun bize yeni bâzı prensipler getirmektedir. Bugüne kadar yapılan iskân işleri, doğrudan doğruya parasız olarak ev, arazi veya malzeme verilmek suretiyle yapılmaktadır. Bugün elimizde bulunan iskân tasarısı ve teklifi doğrudan doğruya parasız olarak değil, daha ziyade vatandaşa verilecek olan ev, malzeme veya arazinin borçlanma suretiyle, Köylüyü Topraklandırma Kanununda mevzu bahis edildiği şekilde göçmenin iskân edilmesi hususunu derpiş etmektedir. Bununla beraber para temini, fon tesisi için bâzı tedbirler de ileri sürülmektedir. Bunlar bilhassa Köylüyü Topraklandırma Kanunu için tesis edilmiş olan fon ve aynı zamanda Avrupa Birliği içerisinde yekdiğerine yardım hususunu istihdaf ettiğini tahmin ettiğim bir fondur. Bununla beraber yine malî mevzuata taallûk eden diğerk husus, köylünün muayyen bir müddet iskânından sonra muayyen bir müddet vergi muafiyeti keyfiyetidir. Bu, elbette müstahsil hale gelmesine kadar muaf olması lâzımgelen bir husustur ki, kanunda yer almıştır. Diğerk bir kısım da kimlerin iskân edileceği hususunu ifade etmektedir. İskâna müstahak olanlar muhtelif kategorilere ayrılmış ve bunların ne şekilde iskân edilecekleri bilâhara izah edilmiştir. Bu hususta bâzı fikirlerimiz olmaktadır, bunları arz etmek istiyoruz :

Bunlardan birincisi; buldukları çevrelerde nüfus kesafeti, toprak yokluğu veya verimsizliği hasebiyle başka bölgelere yerleştirilecekler.

Toprak yokluğu, nüfus kesafeti, elbette ki vatandaşları buldukları yerlerde bâzı müşkilâta mâruz bırakılmaktadır. Fakat burada; muvafakatlerinin mevzuubahsolması kanaati ben-denize hâkimdir.

Nüfusu kesif, toprağı az ve verimsiz yerlerin halkı sadece arazi ile geçinecekler demek değildir; el tezgâhları ve diğerk birçok imkânlar sağlamak suretiyle geçimlerini temin etmeleri de mümkündür. Bu cihetin temini elbette Hükûmete düşer.

Diğerk, (B) fıkrası ki, kanunun asıl mühim maddesidir, burada «ormana devamlı ve musirren zarar ika eden köyler, ve sair sebeplerle iskân edilmek üzere başka yerlere kaldırılanlar..

Muhterem arkadaşlar, buradaki görünüş; bir katîyet ifade ediyor, gibidir ki, ormanlık bölgelerde oturan vatandaşları haklı olarak korku-

tacaktır. Zaten Orman Kanununda buna ait kayıtlar vardır. Bu madde, vatandaşa yersiz müdahale imkânı vermesi bakımından üstünde ehemmiyetle durmaya değer. Birçok bölgelerimiz vardır ki; orası ormanlıktır. Orada yaşayanlar ormana zarar vermeden yaşamaktadırlar. Ormana zarar vermenin ne demek olduğunu her şeyden evvel tâyin ve tahdidî lâzımdır. Meselâ hayvan yetiştiren bölgelerin orman yaprağından faydalanmaları mümkündür. Ama kanunu tatbik edenler ona : Senin hayvanların yaprağına zarar verdi, harekete devam edişin ısrar demektir, seni naklettiriyorum, şeklinde tefsiri de mümkündür. Binaenaleyh bu maddenin bu kanunun şümulü içinde çok tehlikeli bir ifade olduğuna kaaniim. Esasen Orman Kanununda bununla ilgili bir madde mevzuubahis idi. Fakat orada muvafakat şartı vardı. Orada yaşayan insanların bir başka şekilde geçim temin etmeleri mümkün olmadığı, takdirde nakillerini derpiş ediyordu. Halbuki buradaki madde musirren zarar verenler kaydiyle, ki bunu evvelce arz ettiğim gibi tâyin etmek çok güçtür, köyler derhal nakil muamelesine tâbi tutulacaktır. Bunun büyük bir tehlike doğuracağı kanaatindeyim.

Bunun dışında heyelâna ve tabii âfete mâruz kalan yerler ve yeni yapılacak olan tesisler dolayısıyla yapılacak olan nakilleri tabii karşılamaktayız.

Efendim, iskânın tarifine geçiyorum. Hakikaten güzel bir tarif karşısında bulunuyoruz. Bunu müsaadenizle okuyayım :

«Madde 11. — İskân, bir aileye nüfus ve ihtiyacına göre müstemilâtiyle bir ev ve ayrıca çiftçilere yetecek miktarda arazi, sanatkâr, esnaf ve serbest meslek erbabına dükkân veya dükkân yeri verilmesidir.» Demek ki, hepsini birden câmidir. Oradaki insanların yalnız zürra olmasını değil, küçük sanat erbabı ve esnaf olmasını da kabul ediyor. Kendi sanat şubelerine ve mesleklerine taallûk eden malzemenin verilmesini de istihdaf ediyor. Halbuki muhterem arkadaşlar; bugüne kadar yapılan iskânda bu hususa, aymen derpiş edilmiş olsa bile, riayet edilmediği misalleriyle vâkidir. Nakledilen veya göçmen olarak gelen vatandaşa yalnız arazi verilmiş, ev verilmemiş veya ev verilmiş, arazi verilmemiştir. Yahut da arazi verilmekle beraber

bunu işletecek imkânlar kendisine verilmemiştir. Yani araziyi işletmek için lüzumlu kredi müessesesi katiyen işlememiştir. Bugünkü kanun, topraksız köylüyü, topraklandırma kanunu esaslarına istinadetmekle beraber, şurasına işaret etmeden geçemiyeceğim: Kendilerine kanuna göre toprak verilen kimselere kredi, lâzım olduğu şekilde verilmemiştir ve taviz suretiyle verilen arazileri muattal olan pek çok çiftçi vatandaşa rastlamaktayız.

Efendim, göçmen olarak gelmiş olan vatandaşa veya menkul eşhasa, bilhassa muhite intibak hususunda bir readaptasyon ve rehabilitasyon müessesesinin kurulması keyfiyetini, kanaatimce yeni bir görüş ve bir yenilik olarak kabul ediyorum ve bilhassa bu maddenin vaz'ına sebeb olan zevatı hakikaten tebrik etmek isterim. Zira bir muhite intibak, iskân mevzuunda hakikaten çok ehemmiyetli bir meseledir. Çok zaman göçmen olan vatandaşlar yerli halkla geçinemezler ve birçok sene sonra arazilerini terk etmek durumuna gelmektedirler. Bu durumda da bir kütleyi oraya nakletmek demek, onu bir nevi ikamete memur etmek gibi bir mâna taşır. Şüphesiz niyet bu değildir, mahiyeti itibariyle buna benzer. Bu bakımdan göçmenlerin, gerek yeni bir meslek sahibi olmalarına ve muhitte geçer akça olan bir sanat öğrenmelerine, hulâsa arz ettiğim readaptasyon ve rehabilitasyon müesseselerine ihtiyaç vardır. Yalnız yeter ki, bunun iyi işlemeşi temin edilebilsin. Mütihassıs elemanlar yetiştirilebilsin ve halk eğitimi demek olan bu mevzuda otorite olan kınaseler bu işi ele alsınlar, işi iyi bir şekilde idare edebilsinler.

Efendim, kanunun bir maddesinde, iskân münasebetiyle naklolunanların bıraktıkları arazi Devlete bedelsiz intikal edecektir ve bu suretle mürettep yerden arazi alanların aldıkları arazinin bedeli, kendi arazisinden mahsubedilir. «diye bir kayıt vardır. Bunlara maddeleri geldiği zaman temas etmekle beraber burada da işaret etmeden geçemiyeceğim. Verilecek arazi her zaman eski yerinde terk ettiği araziden kıymetli olmayabilir. Bu takdirde kendisine tahsis edilen arazi daha kıymetsizse vatandaş lehine hâsıl olan fark kendisine ödenecek midir? Mahsubedilmek kaydında bu da dâhil midir?

Sonra, bu kıymetlerin takdirinin kimler tarafından yapılacağı kanunda yer almamıştır.

Bir noktaya daha temas etmek istiyorum. Vatandaş kendi mülkünde meskûn iken çok kerre oradan kaldırılıyor. Hükümetçe yeri temin edilmeden naklediliyor. Gittiği yerde kendisine arazi verilemiyor. Bu durumda olanlar için eski kanunda bir madde mevcuttu, iskân yoluyla kendisine arazi verilineye kadar icar yolu ile kendilerine arazi temin edileceği kaydı var idi. Bu müessese de işlememektedir. Vatandaş kendisine ilerde iskân yolu ile arazi verilineye kadar, enerjisini harcayacak imkânlardan mahrum bulunmaktadır. Yani, ne icar yolu ile, ne de iskân yolu ile kendisine arazi verilememektedir.

Diğer bir husus da, arazinin ıslahı meselesine dair kanunda mevcut maddedir. Bunda hem memlekete yeni arazi kazandırmak, hem de vatandaşları çorak, işlenmez, sarp arazi karşısında bulundurup imkânsızlıkla başbaşa bırakmanın önüne geçmek hedefi göz önünde tutulmaktadır. Yalnız burada da tenkidedilecek bir nokta vardır. İskân Umum Müdürlüğü bu arazinin ıslahı için yapılacak masrafı, araziyi alacak vatandaşa yüklüyor. Burada bir adaletsizlik mevcuttur. Borçlanmak suretiyle araziye alan göçmen vatandaşlar; İskân Umum Müdürlüğü tarafından iskât edilmiş araziye alan vatandaş arasında borçlanma bakımından mühim farklar, daha doğrusu adaletsizlik zuhur etmiş olacaktır.

Araziyi ıslah için yapılacak masrafın Hazineye aid olması, zannederim ki, bir adalet tesis edecektir.

Efendim, tenkidedeceğim diğer bir hususta vatandaşın temlik tarihinden ancak on sene sonraya kadar, kendisine verilmiş olan mülkü, borçlandığı miktarı toptan ödese dahi satamayacağına dair olan hükümdür. Kanaatimce bu, âdilâne değildir. Evet, vatandaşın derhal kendisine verilmiş olan mülkü, ticari bir şey gibi satması doğru olmamakla beraber kendisini adeta on sene bir yerde ikamete mecbur ve mahkûm etmek de doğru değildir. Vatandaş para sahibi ise, yahut müstahsil durumuna geçmiş ise, o vatandaşın bir başka yere nakline imkân bahşetmekte kanaatimce mahzur yoktur. Bunun hiç olmazsa 5 sene gibi bir kısa zaman ile takyidi yükü hafifletir.

Efendim, şimdi 21 nei maddeye temas edeceğim. Aşirete aidolan arazilerin ancak karma komisyonun hazırladığı tasarıya göre mahkeme kararıyla halledileceği keyfiyeti. Bu, üstünde

durulabilen bir mesele olmakla beraber korkarım ki, bâzı müdahalelere ve yersiz şikâyetlere, ihbarlara vesile teşkil edecektir. Bu bakımdan maddeye vuzuh vermek lâzımdır. Bir merayı dahi aşirete aittir diye uzun zaman kullanılmaktan menedecek ihbarlara yol açar gibi görünüyor. Bu bakımdan maddenin açıklanmasını rica ederim.

Efendim, bunun sonunda muvakkat maddeler halinde menkûl eşhasa, temas etmek isterim.

Hakikaten mevcut 6093 sayılı Kanunla içinden çıkılmaz bir halde bulunan menkul eşhasa ait, meseleler muhterem arkadaşım Bora'nın teklifinden de bâzı maddeler alınmak suretiyle, komisyon tarafından bir kanun tedvin edilmiş durumdadır. Bu maddeler menkul eşhası huzura kavuşturacaktır. 6093 sayılı Kanunun doğurduğu aksaklıklar yüzünden vekil beyleri, umum müdürlüğü sık sık rahatsız etmekte idik. Bâzı hususlara işaret etmek isterim :

Efendim, menkul eşhas altı vilâyetten Garba 1936, 1937, 1938 yıllarında aktarılmış bulunan kimselerdir. Bunlardan bâzılarına Garp vilâyetlerinde arazi ve emlak verilmiş, bâzılarına da verilememiştir. Yukarıda arz ettiğim aksaklıklar yüzünden bunlar müstahsil hale getirilememiştir. Bilâhara 5098 sayılı Kanunla memleketlerine dönmelerine izin verilmiş, fakat arazilerinin bir kısmını dağıtılmış bulmuşlar, bir kısmı da Hazineye bulunduğu için o zaman mer'î olan kanuna göre 1944 senesi vergi bedeline matrah miktarının dört mislinin ödenmesi teklif edilmiş, az olduğu için kabul edememişler. Bir kısmı da Garp'ta olan arazilerini satmışlar ve geldikleri zaman aynı esasa göre 1944 vergisine matrah olan miktarın 4 mislini Hazineye ödemek imkânını bulamadıkları için bir iskân hakkına sahibolamamışlardır. Bu imkânsızlıklar arasında bocalayıp durmuşlardır. Bu yüzden Tunceli vilâyetinde sekiz bini mütecaviz aile meskensiz, yersiz, yurtsuz vakit geçirmektedirler. Bunu bir iki sözlü soru münasebetiyle ve bütçe müzakereleri sırasında vâkı temaslarımızla izaha çalışmıştık. Bu vatandaşlara memleketeye geldikleri zaman orada bulunan memurlar, kanunu iyi anlayamamaları yüzünden, hükümet size mesken bedeli olarak 250 lira veriyor, bilâhara bin lira veriyor denmiştir. Vatandaşlar da bunu sadece sırf yardım yapı-

yor diye bu paraları almışlardır. Halbuki bu parayı almak demek, bütün mülkünü Hazineye devretmek demektir ki, bununla kendileri tamamen Devletten iskân edilmelerini istemek durumuna düşmüş bulunuyorlar. Memurlar, kanunu anlayamadıkları için vatandaşlara bu paraları vermişler ve vatandaşlar da bu paraları almakta mahzûr görmemişlerdir. 1000 lira gibi cüzi bir parayı almakla, 50 - 60 bin liralık mülkünü Hazineye bırakmak mecburiyetinde kalıyordu ki bu vatandaşları gadre uğratmaktadır. Bu tasarı ile vuzuha kavuşturulmuş olması, yani yukarıda izah edildiği şekilde verilmiş olan bu biner liranın dört taksitte Hazineye iade imkânının verilmiş olması büyük bir müjdedir.

Bütçe müzakereleri sırasında konuşurken bir soruma mukabil, Bütçe Encümeni âzası sayın Refet Aksoy arkadaşımız bunu o zamandan müjdelemişlerdi. Nitekim, Tunceli'de memleketlerine dönen menkul eşhasın 3 198 aile iskânlarını istemişler ve bir kısmı verilen biner lirayı almak suretiyle iskâna tâbi olmuşlardır. Yalnız bu bin lirayı tekrar dörder taksitte Hazineye ödemeyi, tasarı kabul ederken burada vuzuha kavuşturulmasını beklediğim bir husus var, bu dört taksidi ödedikten sonra mı vatandaş kendi mülküne sahibolabilecektir, yoksa taksidi ödemeye başladığı andan itibaren mi? Bu, tatbikatta büyük bir güçlük yaratabilecek bir husus olduğu için burada açıklanmasında fayda görüyorum.

Efendim; bütün iyi maddeler sonunda, muvakkat birinci maddenin mânası güç anlaşılır bir mahiyettedir. Şimdiye kadar izaha çalıştığım ve müjde telâkki ettiğim hususları tamamen ortadan kaldırır bir mahiyet arz ediyor.

Bu madde şöyle diyor : «Yurt içinde iskâna müstehak kimselerin eski mevzuat hükümlerine tevfikân müktesap iskân hakları mahfuzdur. Eski işlerin tasfiye edilebilmesini teminen her yıl Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğü bütçesine lüzumlu miktarda tahsisat konulur.» Yani eski mevzuat hükümlerine tevfikân müktesap iskân hakları mahfuz dediğine göre, acaba gene bu vatandaşlar halen iskân haklarını alamamış olan vatandaşların gene kendisinden şikâyetçi olduğumuz 6093 sayılı Kanuna tâbi olacaklardır? O halde bu iyi maddelerin mânası nedir? Yoksa, tasarısındaki muvakkat maddeler, sadece bundan sonra nakle-

dilecekler için midir? Şimdiye kadar iskân bekliyen vatandaşlar eski kanuna mı yeni kanuna mı tâbidir? Bunun sârih olarak ifadesi gerekmektedir. Şayet endişem kanaatimece vârit ise bu muvakkat birinci maddenin tamamen kalkması, diğer maddelerin iyi işlemesine hadim olacaktır. Bu maddenin de tatbikatte güçlüklerle sebeb olmasın için encümen tarafından izahının yapılmasını rica ederim.

Efendim, göçmenin nakil sırasında aile riyasetinde bulunan çocukların iskân görüp görmemeleri hususunda Muvakkat Komisyonun hazırladığı tasarıda yerini bulmamıştır. Yani Garba aktarılmış vatandaşlarımız döndükleri zaman, meselâ buradan giderken beş kişi idiler; oradan gelirken farzedelim on kişidirler. Bunların içinde evlenmiş olanlar, rüste ermiş veya rüste ermemiş olanları vardır. Bunların hangilerinin iskâna tâbi tutulacağı burada meşküktür. Bunun da tasrih edilmesi çok iyi olacaktır. Aksi halde tatbikatta bunun çok mahzurları görülecektir. Nitekim bâzı valiler bunlardan bâzılarını iskâna tâbi kılmışlar, bâzı valiler ise iskâna tâbi tutmamışlardır. Bununla beraber, belki mevzuata uygundur ama, mantıkan mahzurlu bâzı hususlardaki karşılaşmaktayız. Meselâ geçen sene şahid olduğum bir hâdiseyi izah edeyim.

Tunceli'nde bir vatandaş, Garbten dönmüş. Bu vatandaş iskân hakkını haiz bir hanımla evleniyor ve iskâna tâbi tutulması için müracaat ediyor. Biraz evvel mevzuubahsettiğim bin lira verilmesini talebediyor. Bakıyorlar, bu vatandaş medeni nikâhla evlenmiştir, buna diyorlar ki, hayır, sen iskân hakkından faydalanamazsın, kanuna göre muhtacolmak esastır, sen muhtaç değilsin, bu haktan faydalanamazsın. Halbuki aynı durumda olan başka bir vatandaş gayrimeşru şekilde, iskâna müstahak bir hanımla evlenmiştir, bu vatandaş müracaat ediyor ve iskân hakkını alıyor. Meşru şekilde evlenip hakkını alamıyan vatandaş şikâyet ediyor, usule, nizama uygun olarak, meşru şekilde evlendim, iskân hakkından mahrum kaldım, başkası gayrimeşru birleşme yaptı, iskân hakkına istihkak kesbetti, bu nasıl oluyor diye dert yanıyor. Bu kanunda buna temas eden her hangi bir hususa raslamadık. Maddeler geldiği zaman bu hususu ayrıca izah etmek isterim. Bütün bunları arz

ettikten sonra, demek isterim ki, kanun ne kadar mükemmel olursa olsun, onu tatbik edenler, mahallinde tatbik edenler eğer tam mânâsiyle buna vâkîf olmamışlarsa, eğer meseleler bütün müstemilâtı ile mevzuubahsedilmemiş ise tatbikatta aksaklıklar zuhur edecektir.

Toprak komisyonu, araziye tesbit etmemiş olursa, bina ve mesken için Emlâk Kredi Bankasının tatbik etmekte olduğu hususları aynen tatbik ederse, yani temeli çık şu kadar, duvarı çık şu kadar para vereceğim esasını tatbik ederse, hakikaten iskân bekliyen vatandaşlar bu kanunun mükemmeliyetine rağmen çok müşkül duruma düşmüş olacaklardır.

Toprak tevzi komisyonlarının bulunduğu yerlerde çok zaman işsiz kaldıkları görülmüştür. Meselâ Pertek kazasında Toprak Tevzi Komisyonu vardır. Tunceli'nde bu kadar toprak bekliyen vatandaş bulunmasına rağmen ve iskândan faydalanmalarını istediğimiz bu kadar insan bulunmasına rağmen, oradaki komisyon boş oturmakta idi. Hattâ o kadar ki, komisyon ilgililere müracaat ederek, bize iş verin çalışalım, işsiz oturuyoruz, dediler. İlgili makamlar da onları oradan kaldırdı ve başka bir yere nakletti. Sebebini sorduğumuz zaman; maliye, arazi göstermiyor, nerenin tevziini yapalım, diye bâzı endişeler izhar etmişlerdir.

Bütün bu arz ettiğim hususlarla beraber tasarıda, göçmenlerin Ziraat Bankası ile alâkalı mevzularının halli keyfiyetinin de zikredilmiş olduğu ve Vekiller Heyetinde halli keyfiyetinin derpiş edilmiş bulunduğu mucibi memnuniyettir. Zira bâzı meseleler vardır ki, uzun zamandan beri sürüncemede bulunmaktadır. İlgili makamlara bu mevzullarda yapılan müracaatlarımız hayretle karşılanmaktadır. Meselâ Çankırı'nın bilmem neresinde, Tunceli'nin bilmem neresinden göç edilen vatandaşlara o vakit verilen birkaç kilo buğdayın hesabı şimdi soruluyor ve parası isteniliyor. Vatandaş diyor ki, bana bunu yardım olarak yaptınız, ben göçmenim, taksitle filân istememiştım, nasıl olur da şimdi bizden bunları tahsil etmek istiyorsunuz?

Bütün bu arz ettiğim ufak tefek mahzurlara rağmen bu tasarı hakikaten iskân bekliyen, memleketin şurasında, burasında bir gün müstahsil hale gelmesini ümidettiğimiz kimseler için iyi imkânlar getirmektedir. Maddelerde

söz hakkımız mahfuz olmak üzere şimdiden kanunun memleket için hayırlı olmasını temenni ederim.

REİS — Reyini kullanmayan arkadaşlar lütfen reylerini kullansın. Birinci olarak reyinize arz edilen tasarı için rey toplama muamelesi bitmiştir.

Zeki Erataman, buyurun.

ZEKİ ERATAMAN (Tekirdağ) — Muhterem arkadaşlar; yeni İskân Kanununu umumi bakımdan tetkik etmeden eski İskân Kanununun ne gibi şartlar içinde tekevvün ettiğini kısaca arz etmek isterim.

1934 senesinde çıkarılmış bulunan İskân Kanunu o günkü nüfus şartlarımızın ve zirai bakımdan o günkü durumumuzun icabettirdiği ahval ve şartlara belki uygun idi. Fakat bugün nüfusu 25 milyona yaklaşan bir memleketin bilhassa zirai bakımdan motorize olan ziraatin yanında birçok vatandaşların da bugün maraba, ortakçılık, işçilik gibi meşgalelerden mahrum ve boşta kalması hasebiyle bir taraftan iç iskânın bir mesele olarak karşımıza çıktığını, diğer taraftan da dış iskânın, dıştan gelen vatandaşlarımızın yeni bir dâva olarak önümüze çıktığını görerek işi mütalâa etmek yerinde olur.

Şöyle ki; 1934 senesinde çıkarılan kanun 25 senedir en az 14 defa dertlere deva olmak için tadil edilmiş ve hattâ ilâveler yapılmış fakat yine de bir huzur ve sükûn temin edemediği gibi bazı vatandaşlar arasındaki gayrimemnun halleri dahi düzeltememiştir. Bu bakımdan bugünkü İskân Kanununu tetkik ederken iki şıkkı nazarı itibara almak yerinde olur :

Birisi, iç iskân, ikincisi dışardan gelen vatandaşların iskânı. Bilhassa 1950 senesinden sonra Bulgaristan'dan tehcire tâbi tutularak memlekete gelen göçmenlerin zulümden kurtularak memleketimize gelmeleri dolayısıyla, onlar ve biz huzur duyduk, yeni kuvvet kazandığımız için de sevindik. Diğer taraftan gelen göçmenlerimize milletimizin ve Hükümetimizin meccanen tarla, ev, zirai alet ve kredi temin etmesi yerli vatandaşlarımız arasında yer yer huzursuzlukların çıkmasına sebep oldu. Şöyle ki, dışardan gelen göçmenler serbest göçmen ve iskânlı göçmen namı altında memlekete gelirler. İskâna tâbi olanları arazileri, evleri, ziraat ve ticaret vasıtaları hükümet tarafından meccanen temin edilmekte idi. Halbuki Türkiye'de bulunan vatandaşlarımız bir toprak

istediği vakit eski kanuna göre hükümetçe parasız olarak temin edilmekte idi. Bu sebeple bilhassa Trakya'da ve dışardan gelen göçmenlerin mütেকâsif olduğu vilâyetlerde yerli halk arasında şöyle bir dedikodunun yapıldığı kulaklarımıza kadar geliyordu ki, bizzat ben buna şahid oldum.

Yerli vatandaşlar şöyle diyor: Ben toprak-sızım, köye motor girdi. Ağanın toprağını artık motor sürüyor, ekip biçiyor. Ben ortakçı olarak almıyor, işçi olarak çalıştırmıyor. Bize toprak verin dediğimiz zaman karşımıza Çiftçi-yi Topraklandırma Kanunu çıkıyor. Bunda bir bedel mukabili olan topraklandırma mevzu-bahistir. Halbuki köye dışardan yeni gelen göçmenler topraklarını bedava alıyor, hayvanını bedava alıyor, evi bedava yapılıyor ve nihayet aletleri ve sermayesi bedava veriliyor. Yerli vatandaşlar şunu söylüyorlar: Biz de bu memleketin çocukları olarak Hükümetten parasız toprak, ev ve malzeme alabilmek için yurt dışına çıkalım da oradan mı, tekrar memlekete gelelim?

Arkadaşlar, bu işin hakikaten ıstırap verici bir mahiyette olduğuna kaani oldum. Bu bakımdan yeni İskân Kanununu getirirken Hükümetin bilhassa üzerinde durduğu adalet ve müsavatı tesis ettiği için Hükümeti tebrik etmek ve bilhassa bu Hükümet tasarısı üzerinde çok büyük emek sarf ederek hakikaten maddeler üzerinde tasarruf temin eden Muvakkat Encümende çalışan arkadaşları şükranla anarım. Bu tasarı iç açıdır. Şöyle ki; 1950 den sonra gelen göçmenlere bu memleketin vatandaşlarının, Hükümetin ve dış yardımlarının temin ettiği para en aşağı 110 milyon liradır. Bu para bir daha tahsil edilmemek üzere vatandaşlarımıza verilmiştir, feda olsun.

Halbuki yeni tasarıda bizi tatmin eden maddede - ister dış muhaceret olsun, ister iç iskân - Hükümetin zaruri gördüğü nakiller dolayısıyla vatandaşlar hangi şartlarla olursa olsun iskâna tâbi olduğu zaman borçlandırma suretiyle iskân olunacaklardır. Bu suretle gerek iç iskâna tâbi olsun gerek dışardan gelsin, gerekse vatandaşlığa alınarak iskâna tâbi tutulsun bunlar, mevcut 4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu hükümlerine tâbi olacaktır.

Hepinizin malûmudur bir vatandaşa iskân yoluyla toprak verdiğimiz zaman aradan geç-

cek altı seneden sonra cüzi bedel 20 senede ve 20 taksitte ödenecektir.

İşte arkadaşlar; memlekette iskâna tâbi tutulanlar arasında eşitlik temin eden ve iskânda kolaylık temin eden bu yeni getirilen hükümdür. Bunu tetkik ettiğimiz zaman ne olacaktır? İfade edeyim ki, bu 4753 sayılı Kanunun tetkikinde, bugüne kadar fonda birikmiş paralar en aşağı - Hükümetin yaptığı yardımlarla - 130 milyon liraya yakındır. Bu miktar küçümsenemez. Hükümetin elinde kalacak olan bu fon, her sene Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu yolu ile iskânı yapılan vatandaşlardan tahsil edilecektir. Malî mükellefiyetlerle bu fon her gün kabarcak ve memlekette yeni iskânları huzur içinde yapmak imkân dâhiline girecektir. Bugüne kadar gördük ki, Hükümetin bütün hüsnüniyetine rağmen, Hükümetin bütün kaynaklarını imkân dâhilinde iskân sahasına tahsisi kabul etmesine rağmen; hiçbir zaman iç iskânda istediğimiz iyi neticeyi elde edemedik. Mevzii iskânlar yaptık, mevzii bâzı ıslahat yaptık, fakat bu memleketin bilhassa bugünkü şartlar içinde istediği iskânı bugün Hükümetin yaptığı tahsisle yahut dışardan beynelmilel Avru fondan yapılan yardımlarla yapmamıza imkân yoktur. Binaenaleyh döner bir sermayenin bu kanunda yeni bir hüküm olarak kabulünü bu memleketin iskân dâvasında ilerisi için büyük bir teminat ve huzur olarak kabul etmek vicdanen borç olur.

Binaenaleyh şunu ifade etmek isterim : Maddelerde zamanı geldiği zaman bâzı temennilerim olacak; fakat bu lâyihayı hakikaten bugüne kadar çok iyi ellerde tatbik görmüş ve tecrübeli arkadaşlar vasıtasıyla hazırlanmış ve iyi etüd edilmiş ve memleketin bugünkü ihtiyacına en uygun şekilde tekabül edecek bir kanun tasarısı olarak kabul eder, Muvakkat Encümen raporunun müzakereye esas olmasını temenni ederim arkadaşlar.

REİS — Arslan Bora.

ARSLAN BORA (Tunceli) — Muhterem arkadaşlar, şu anda Yüksek Heyetinizin tasvibinize arz edilmiş bulunan İskân Kanununu, vatan ve vatandaş arasındaki irtibatı alâkadar etmesi itibariyle taşımakta bulunduğu ehemmiyeti huzurunuzda tebarüz ettirmeyi zait görüyorum.

Arkadaşlar, gerek iktidarın ve gerekse muha-

lefetin âdeta tek bir kalb, tek bir dimağ olarak his ve tefekkür edeceği vatani ve millî bir dâvaya taallük eden bu gibi mevzularda hepimizin ittifak halinde bulunduğumuza kaaniim.

Muhterem arkadaşlar, memleketin iskân meselelerini halletmek üzere zamanının ahval ve şeraitine uygun olarak hazırlanmış bulunan 2510 sayılı Kanun, kanunlar tarihinde daima müşahede edildiği üzere, hayat dinamizmini takib edememiş ve bugünün değişik şeraiti, yeni ihtiyaçlara cevap teşkil edecek yeni bir kanunun hayatına zaruret yaratmıştır. İşte bu maksatla huzurunuzda getirilen lâyiha da bu mevzu oldukça şümüllü bir tarzda ihtiva etmektedir.

Muhterem arkadaşlar, yurdun iskân hususunda halli lâzımgelen meseleleri yakinen gören ve hisseden Tunceli'nin bir evlâdı, bir milletvekili, bir vatandaş olarak bu millî derde çaresiz olmak ümidiyle bir kanun teklifi takdim etmişim. Bu teklifim, aynı endişelere müte nazır olarak Hükümetin hazırlayarak sevk ettiği lâyiha ile birlikte Muvakkat Encümen müzakereye alındı. Ariz ve amik görüşmelerden sonra müşterek dâvamıza ve şahsi noktai nazarlarımıza tasviplerini esirgemiyen encümene huzurunuzda teşekkür etmeyi bir vazife bilirim. (Bravo sesleri)

Muhterem arkadaşlar, vatan ve millet hayrına olan her teşebbüs tarafımızdan daima takdir ve tasvip görmek mevkiindedir. Bu teşrii tasarrufta da bu vasıfları müşahede ediyorum.

Arkadaşlar; çünkü kanun asliyeti ile toprak ve vatandaş probleminin muhtacolduğu esasları, bugünün şeraitine mümkün mertebe uygun olarak, temsil edebilmektedir. Ancak şahsi noktai nazarım olarak, belki takviyesinde veya başka bir esas dâhilinde halledilmesinde vatandaş lehine menfaat gördüğüm bir veya birkaç hususa, maddesi gelince temas edeceğim. Tasvipleriniz şahsımı bahtiyar edecektir.

Muhterem arkadaşlar, sözlerime son verirken kanunun bizleri, vatan ve millet için nurlu ve hayırlı ufuklara götüren bir yol olmasını temenni ederiz, hepinizi hürmetle selâmlarken hemen maddelere geçilmesini de arz ve temenni ederim.

REİS — Mehmet Hazer, buyurun.

MEHMET HAZER (Kars) — Muhterem arkadaşlar, dağınık bir halde bulunan iskân mevzuatını bir araya toplıyan bu tasarı hakkında

bendeniz bir iki temenni ve dilekte bulunarak konuşmama son vereceğim.

Muhterem arkadaşlar, İskân Kanununun bu güne kadar, olan tatbikatında bâzı yerlerde göçmenler ve mülteciler haklarını alamamışlardır. Kars vilâyetinde hakkı hıyarlarını Türkiye lehinde kullanıp da emlaklerini ve mallarını hududun ötesinde bırakan bir kısım vatandaşlarımız da bu haklardan istifade edememişlerdir. Bundan başka, geçimini toprağa, araziye bağlamış olduğu halde sänenin bâzı aylarında şehir ve kasabalarda çalışanlar sırf bu yüzden iskân ve toprak haklarından mahrum edilmişlerdir.

İskânı toprakla birlikte mütalâa ettiğimiz takdirde Kars'ta aynı zamanda bir yayla meselesi de mevzu bahisdir. Köy yerleştirilmiştir ama yayla işi henüz halledilmemiştir, İstiraplar devam etmektedir, münakaşalar artmaktadır. Son zamanlarda bâzı yerlerde bu yüzden müessif hâdiseler olmaktadır. İskân Kanununun bir maddesinde muayyen zaman içinde müracaat edip iskân talebinde bulunmayanlar bu haklardan istifade edemiyorlardı Şimdiki tasarıda bu müddet altı aya indirilmiş. Eskiden, hatırımda kaldığına göre, bu müddet iki sene idi.

Şimdi, her ne suretle olursa olsun muayyen olan müddet zarfında müracaat etmeyip veya edemeyip müktesep hakları zâyi olan bu vatandaşlara hiç olmazsa bu kanunda muvakkat bir madde ile bir imkân hazırlamak lâzımgelir. Çünkü arz ettiğim gibi muhtelif sebeplerden müracaatta bulunmamıştır yahut da müracaatta bulunduğu halde bu müracaatı muameleye konmamış veya kaybedilmiştir. Çünkü bu daire kurulduğu günden beri birçok safhalar geçirmiştir. Meselâ bir zamanlar sıhhat dairesi, bir zamanlar maliye ve bir zamanlar da tapu daireleri bu işi tedvir etmişlerdir. Böyle muvakkat tedvirler dolayısı ile müracaatların çoğu muameleye konmamış; alâkalı zamanı gelinceye kadar beklemiş, fakat zamanı dolunca da «Müddet dolmuştur.» beyaniyle hakından mahrum edilmişlerdir.

Sonra muhterem arkadaşlar, arazinin bedelle verilmesi takdirinde fiyatların tâyin ve tesbiti günün rayici üzerinden yapılmaktadır. Malûm olduğu veçhile arazi fiyatları mahsul bol olduğu zamanlarda, bereketli yıllarda yükselir. Kuraklık olduğu ve mahsulün kıt olduğu yıllarda ise arazi fiyatları düşer. Bu yükselişler ve iniş-

ler umûmiyetle sabit olmaz, ama hiç olmazsa takdir edilecek fiyatlar, günün rayicinin fevki-ne, hattâ seviyesine çıkmamalıdır. Bedel mukabili verilmekle beraber nihayet bir yardımdır. Günün rayici üzerinden verilir, yalnız taksitle muamele yapmak suretiyle bir kolaylık temin edilmiş olur. Seçim bölgemizde yaptığımız tetkiklerde gördük, toprak komisyonlarının verdiği araziye takdir edilen fiyatlar normal rayic fiyatlarının biraz fevkindedir. Gerçi bu fiyat takdirinde mahallî heyetlerle istişare edilmekte, tahmin heyetlerinin fikri alınmakta ise de, işin daha selâmetle görülmesi için bu fiyatların tesbitinde bir norm kabul etmek, bir hudut çizmek, asgari, âzami bir fiyat tesbit etmek daha muvafıktır. Yapılan yardımın mânasını küçültmemek bakımından böyle bir yola gitmenin daha iyi olacağını arz ederim.

Bilhassa muhterem arkadaşlar, Kars'ta kanunun dışında idari tedbirlerle bâzı yerleşmeler, nakiller yapılmıştır. Bunlar bu güne kadar muhtelif kanunlarla kısmen telâfi edilmişse de bir kısmı halen eski halini muhafaza etmektedir. Hiç olmazsa yeni kanun bu idari tedbirlere istinadeden yerleştirme ve iskân etmeyi derpis eden hükümler koymayı beklemekteyiz. Bunlar yapıldığı takdirde kanunun bilhassa iskân mevzuunu dağınıklıktan kurtarıp onu topluca, kolayca tatbik edilir hale getirmek elbette isabetli, ve faydalı olacaktır.

REİS — İkinci tasarı için rey toplama muamelesi bitmiştir. Encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — Muhterem arkadaşlar, memleketimizin çok büyük ve mühim bir mevzu olan iskân dâvasının bugünkü ihtiyaç ve zarureti karşısında bu hususu dikkate alan Hükümet, 2510 sayılı İskân Kanununu yeni baştan bir revizyona tâbi tutarak, esaslı bir reforma tâbi tutuktan sonra Büyük Millet Meclisinin huzuruna yepyeni bir kanun lâyihası sevk etmiş bulunuyor. Tasvibinizle teşekkül eden Muvakkat Encümenimiz, Hükümet tasarısı üzerinde günlerce esaslı bir şekilde meşgul olarak huzuruza takdim edilmiş şeklini meyadana getirmiş bulunuyor.

Huzurunuzda bulunan bu kanun lâyiha ve teklifinin, hakikaten memleketin uzun zamandan beri keşmekeş içinde bulunan bu dâvasını, tam mânasiyle halledici bir yetkiyi haiz olarak ihtiyaçlara cevap veren bir mahiyette olduğuna ka-

ani bulunuyoruz. Nitekim, huzurunuzda konuşan hatipler de bâzı tenkidlerine rağmen kanunun bugünkü arzuyu tatmin edebilecek kabiliyette olduğunu ifade buyurmuşlardır.

Şimdi bendeniz kanunun tümü üzerinde mütalâasını beyan buyuran Fethi Ülkü kardeşimizin, temas ettikleri ve encümenimizce cevap verilmesini lüzumlu addettiğimiz bir, iki tenkidlerine cevap arz edeceğim.

Fethi Bey buyurdular ki, memleket dâhilinde tatbik edilecek iskân politikasında nüfusu kesif olan bir mahalden iskân sahası müsait olan bir yere nakledilecek vatandaşların mutlaka muvafakatlerinin alınması gerekir. Bu hususta şahsan rıza ve muvafakati olmadıktan sonra böyle bir nakil nevama icbari bir mahiyet iktisabedebilir, diyorlar.

Hayır arkadaşlar, katiyen böyle bir şey mevzuubahis değildir. Hükümet meselâ Trabzon'un Maçka kazasındaki nüfusu kesif halkının bir kısmını Muş vilâyetinin filân kazasına yerleştireceğim diye cebri bir harekete geçecek değildir. Fakat eğer Maçka kazasındaki vatandaş, ben burada elimdeki arazi ile geçinemiyorum, beni ziraat yapacak, maişetimi temin edecek bir iskân sahasına yerleştirin, dediği takdirde, Hükümet bu vatandaş, tesbit ettiği iskân sahasına yerleştirmek ve kendisine göstereceği arazi ile oraya kendisini bağlamak suretiyle toprak sahibi yapacaktır, yoksa cebir diye bir şey mevzuubahis değildir.

İZZET AKÇAL (Rize) — Ya orman içinde bulunmalar?

REFET AKSOY (Devamla) — İzzet Bey arkadaşımızın bu sualine Fethi Bey arkadaşımız da temas ettiler.

Orman içinde bulunan vatandaşların heyeti unumiyesinin, ormanları kurtarmak gayesiyle kaldırılmaları esas olmakla beraber, bundan evvel müzakere ve kabul buyurulan Orman Kanununda dahi Hükümet orman içinde bulunan halkın - ki vatandaşların yüzde kırkını teşkil eder - iptidaen sâkin buldukları yerde bir refaha kavuşturmak çaresini arıyacak, kalkınmasını temin edecek. Nitekim Orman Kanununda bu husus için Ziraat Vekâleti bütçesine elli milyon lira konmasını âmir hüküm de vardır. Şayet Hükümet, orman içinde olan vatandaşlardan, kültür sahasına geçmek isteyenler olursa onları da

evleiyetle alıp nakledecektir. Yoksa cebren kaldırmak meselesi mevzuubahis değildir, ne Orman Kanununda, ne bu kanunda.

Yalnız bu kanunda maddeleştirilmiş bir hüküm var : Bir orman mıntakasında bir köy var, iki köy var, bu köyler mütemadiyen ormana zarar veriyorlar. Hükümetin birçok ikazına rağmen bunlarla başa çıkmak imkânı yok. İşte onları oradan alıp başka yere nakletmek mecburiyeti kabul edilmiştir, Hükümet bunu yapacaktır. Böyle olmadığı takdirde ormana mütemadiyen zarar iras eden bir kuvveti himaye etmek suretiyle ormanın imhasına muvafakat etmiş oluruz; mesele budur. Bundan gayri hiçbir vatandaşın sakin bulunduğu bir sahadan alınıp başka bir yere nakledilmesi bahis mevzuu değildir ve bunu Heyeti Aliyenizin, memleketin ekonomi bakımından, sıhhat bakımından ve ziraat bakımından bir sürü faydaları olan ormanlarımızın korunması babında muvafakat edeceğine şüphe etmiyoruz.

Efendim, Fethi Ülkü arkadaşımızın temas ettikleri bir nokta da, iskânın tarifi meselesidir. Bundan kendileri takdirle bahsettiler, takdirlerine teşekkür ederiz. Yalnız dediler ki; «iskân edilecek vatandaşlar, iskân sahaslarına yerleştirilirken bunların mesleklerine göre yerleştirilmesi lâzımdır.» dediler. Esasen bizim takibettiğimiz politika da budur. Meselâ, bir marangoz sanatını icra edeceği bir yerde var iken onu alıp başka bir yere yerleştirmenin hiçbir zaman faydalı olacağı akla gelmez ve böyle bir şey de kanunun içerisinde derpiş edilmiş değildir. Kanunun hedefi, ve bizim iskân politikamız vatandaşın sahibolduğu mesleke göre, iskân edildiği yerde kolaylıkla kalkınması meseledir. Bu itibarla tereddütle karşıladıkları bu husus, kendilerinin anladıkları şekilde değildir.

Efendim, yine Fethi Beyin temas ettikleri mühim mevzulardan birisi de nüfusu kesif olan bir yerden başka bir yere nakledilen vatandaşın evvelece sakin bulunduğu yerdeki arazisinin kıymeti meselesidir. Şimdi, meselâ; (A), kazasının (B) köyünden bir vatandaş, oradan alındı, (C) vilâyetinin falan kazasına naklediliyor ve kendisine de toprak veriliyor. Eğer (B) köyünde bıraktığı arazinin kıymeti borçlandığı arazinin kıymetine müsavi ise mesele yoktur. Eğer ki, borçlandığı arazinin kıymeti bıraktığından daha fazla ise bıraktığı yerdeki arazinin kıymeti borç-

landığından tenzil edilmek suretiyle üst tarafını taksitlerle borçlanacaktır. Şayet bıraktığı arazinin kıymeti borçlandığından daha fazla olursa aradaki fark bu vatandaşa iade edilecektir. O itibarla burada endişeyi mucip bir hal yoktur. Yani takas tam mânasiyle âdil bir surette yapılmış olacaktır.

Efendim, Fethi Bey bir noktada daha tenkidde bulundular : Hükümetin bataklık, fundalık ve benzeri yerleri ıslah edip de ziraat yapmaya elverişli bir şekilde temin ettiği araziyi vatandaşlara verirken, bunların maliyeti üzerinden vatandaşlara verilmesini mâkul görmüyorlar.

Arkadaşlar, borçlandırma esası olduktan sonra Devletin birçok fedakârlıkları ihtiyar ederek elde etmiş olduğu bir araziye maliyeti üzerinden vatandaşlara vermesi kadar adilâne ve tabii bir şey olamaz. Bu esası reddettiğimiz takdirde, toprak verelim, diye Hükümeti namütenahi külfet altında bırakır ve kendisini bağlayıp hizmetini engellemeye vesile yaratmış oluruz.

Diğer Hükümet maliyetlere zam yapmak suretiyle fiyatları artırmış olsaydı arkadaşımızın tenkidleri yerinde olurdu. Halbuki Hükümet kendisine mal olan fiyat üzerinden borçlandırmak suretiyle vatandaşa verecektir. Şimdiye kadar bu yolda yapılan tevziat ve borçlandırılan arazinin hiçbir zaman dönümü on lirayı geçmemiştir. Dönümü 10 lira demek, metresi 10 kuruş demektir. Bu itibarla Hükümetin herhangi bir kâr kasdı olmadığını arkadaşımızın anlamaları lâzımdır.

Aşiretlere ait araziye gelince, bu hakikaten üzerinde durulacak bir meseledir. Biliyorsunuz arkadaşlar, birçok yerlerde arazinin büyük kısmı birkaç şahsın elindedir. Bu tasarruf eski feodalite devrinden kalma bir sisteme müstenittir. Bir köyün halkı başka vilâyette, bir karış toprak sahibi olmadan, bir ağalık köyünün sakinleridir. Nitekim, Toprak Kanunumuz da bu esası ortadan kaldırıp, bir toprak reformu yapılması gayesi ile kabul edilmişti. Ama tatbikatta malî imkânların müsaadesizliğinden tam mânası ile yürütülemedi. Bir aşiret reisi kilometrelerce araziye işgal edip tahtı tasarrufunda bulunduyor, içindeki sakinlerin bir karış toprak sahibi olmadan müstecir gibi burada kalmasına hiçbir zaman vicdan razı olmaz. Bunun âdilâne bir surette tevzii İskân Kanununda değil de, daha zi-

yade Hükümetin malî kudretinin imkân verdiği zamanlarda Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu mucibince istimlak edilip o kimselere verilmek lâzımdır. Bir aşiret havzası içinde bulunan meraların ve buna mümasil başka şeylerin şekilleri öteden beri mera olarak, yayla olarak, kışlakaye olarak muayyen bir vaziyette ise bunlardan o aşiret havzasında sakin olanlar istifade etmektedir. Mülkiyet esası yine tapu siciline tâbi olan bir keyfiyettir.

Efendim, bir de menkul eşhas meselesi vardır. Biliyorsunuz, 5090 sayılı Kanunla bunlar eski yerlerine iade edilmişlerdir. Bunları üç kategoriye ayırmak lâzımgelir : Birisi evvelce buldukları yerlerden Garba nakledilenler.

5090 sayılı Kanun çıkınca Garp vilâyetlerinde kendilerine temlik edilen araziye bırakıp memleketlerine dönenler... Bunlar Hazine elindeki araziye Garp'ta bıraktıkları araziye mukabil alacaklar.

Şayet Garp'taki bulunan araziye kendisi kendi rızasıyla satmış ise, tekrar 5090 sayılı Kanunla Şarka avdet etmiş bulunuyorsa ve iskân talebinde bulunuyorsa bu gibiler borçlanma suretiyle iskâna tâbi tutulacaklardır. Fakat oradaki sattıkları arazinin parasının istirdadı meselesi gayet tabii olarak mevzuubahsolacaktır.

Bunlar diyecekler ki, siz verin, buna mukabil borçlarda tenzilât yapalım, takas yaptıktan sonra sahibi olduğun araziye sana verelim. Encümende bu mevzuun müzakeresi sırasında Arslan Bora'nın yaptığı kanun teklifi de vardı. Fakat bulduğumuz bu hal çaresini bu teklif sahibi arkadaşımız dahi kabul etti ve «Bundan âdilâne bir teklif olamaz» dedi.

Bir de, arazisini satmış, parayı cebine koymuş, her hangi bir suretle servet iktisabetmiş, vaktü hali yerinde bir kimsenin bir muhtaç insan gibi, beni de iskâna tâbi tutun iddiaları vardır. Bu olamaz. Yine dediler ki, her hangi bir vatandaş iskâna tâbi bir hanımla evlenmiş olmasına rağmen iskân hakkı kabul edilmiyor. İskânda evlilik esası bahis mevzuu değil, ihtiyaç esası mevzuubahistir. İhtiyaç esası bahsinde iskân hakkını iktisabetmesi mevzuubahistir. Bir kimse iskâna hak sahibi olarıktan Hükümete kendisini tanıtmışsa evli olup olmaması mevzuubahis olmadan iskâna tâbi tutulacaktır.

İkinci misallerinde başka birisi, gayrimeşru surette evlenmiş ve kendisine arazi vermişler, iskâna tâbi tutmuşlar. Gayrimeşru evlenme bir hak vesilesi olamaz. Eğer gayrimeşru bir surette evlenen bir adam hakikaten halihazırda iskâna müstahak ise o arazi kendisine verilmiştir. Evli olup olmaması; arz ettiğim gibi, mevzu bahis değildir.

Efendim, Zeki Bey arkadaşımızın kanun üzerindeki iltifatkâr beyanlarına komisyon namına teşekkür ederim.

Arslan Bey arkadaşım da aynı iltifatta bulundular. Ona da teşekkür ederim.

Mehmet Hazer Beye gelince.. Mehmet Hazer Bey iltifatları arasında hem tenkidde bulundular, hem de sual sordular. Dediler ki : «Göçmenler haklarını alamamışlardır. Bunlar hakkı hıyarlarını ama vatan lehinde kullanmalarına rağmen iskân hakkından istifade edememişlerdir. Bu mevzu İskân Kanunu içine girecek bir iş değildir. Bu daha ziyade Hariciye Vekâletini alâkadar eden bir mevzudur. Yurda gelenlere birçok haklar tanınmıştır. Bunlar içinde hakkı hıyarını kullanıp Hükümete bizi iskân edin diye müracaatte bulunmamış kimseler varsa; hâlâ sükûtlarını muhafaza ediyorlarsa, Rusya'da bıraktıkları mülklerinin mukabilini alamamışlarsa bunları ikiye ayırmak lâzımdır. Birinci plânda hak sahibidirler, ikinci plânda da Rusya ile bu gibi işlerin henüz halledilememesi vardır. Bu, İskân Kanununu alâkadar eden bir mevzu değildir. Bu, daha ziyade Hariciye Vekâletini alâkadar eden bir keyfiyettir.

İskân hakkı talebinde bulunacaklara verilen altı aylık müddetin az olması meselesine gelince; bunda sakın ısrar buyurmasınlar. Sebebi ise; şimdiye kadar cereyan eden tatbikatta maalesef acı hâdiselere meydan vermiş bir iştir bu. Yurda gelen bir kimse ben göçmenim, beni iskân ediniz, diyor. Hükümet birçok fedâkarlıklar yaparak bunu iskân ediyor. Müstahsıl oluyor veya sanatkârdır, işini gücünü temin ediyor ve müreffeh bir hayata kavuşuyor.

Bir kimse de gelmiş, ben mülteciyim diyor ama iskân talebinde bulunmuyor. İki, üç sene yurdun içinde avare olarak dolaşiyor. Bu arada Hükümet temin ettiği arazileri dağıtmış ve elinden gelen yardımı nihayetine kadar tevzi

etmiş bulunuyor. Ondan sonra çıkıyor, «Ben üç sene önce geldim, göçmenim, mülteciyim beni yerleştirin» diyor. Nerede idin, şimdiye kadar? «Efendim İzmir'de idim, İstanbul'da idim, şurada idim, burada idim» diyor. Böylece uzun vâde, daima tatbikatta Hükümetin aleyhinde bir iştir. Bu altı aylık müddet olduğu takdirde, altı ay içerisinde müracaatte bulunur ve iskân yapılır. Hükümet bu müddet içinde bunu yapmak mecburiyetindedir. Fakat, altı ay geçtikten sonra, kendisinin ihtiyacı yoktur, bu yurdun bir vatandaşı olarak kendi gayreti içinde geçinme imkânını elde etmiş bulunuyor demektir.

Kanunun tümü üzerinde kıymetli arkadaşlarımızın tevehh buyurdıkları tenkidlere karşı encümen adına mâruzatımız budur.

SABRİ ÖZCAN SAN (Gümüşane) — Efendim, 3510 sayılı İskân Kanununun ihtiyacı karşılamadığı muhakkak idi. Bunu, seçim bölgemde Muş vilâyetinde hemşehrilerimin yakından duyduğu ıstıraba şahidolan bir arkadaşınız olarak ifade ediyorum.

Bir arkadaşımızın da işaret ettiği gibi, hakikaten iskân edilen yerlerde arazi veriliyor, mera verilmiyordu. Mera verildiği zaman da, hudutlar esaslı şekilde tesbit edilmediği için, oranın yerli halkı ile iskân edilen vatandaşlar arasında münazaalar oluyor, hâdiseler oluyor, hattâ can kaybına sebebiyet veriliyordu. Eski senelerde Muş'ta böyle bir hâdiseye vâkı olmuştur. 20 - 30 aile mallarını, arazilerini ve hattâ birkaç can bırakarak oraları terk etmek zorunda kalmışlardır. Vekil Bey burada olsa idi bu hususta kendilerinden malûmat rica edecektim. Şimdi bu lâyihayı okudum. Bu mahzurları tamamiyle önlemese bile büyük bir kifayetle ihtiyacı karşıyor. Aneak 11 nci ve 12 nci maddeler iskân edileceklerle verilecek arazi, bina ve arsaların ne suretle temin edileceğini tesbit etmektedir.

Devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan bütün topraklar, Çiftçiyi Topraklandırma ve Teşkilât kanunları ile Başvekâlet emrine geçmiş bulunmaktadır. İskân edileceklerle verilecek arazi, evvel emirde bu kabîl arazi ile köy orta malı ve mera fazlası arazi olacaktır. Bunlar yetmediği veya ihtiyacı karşılamadığı takdirde hakiki veya hükmi şahıslardan satın alınmak veya verimsiz bir hal-

de bulunan arazi ıslah edilmek suretiyle karşılanacaktır.

Arazi bilhassa ıslah edilecektir. Muvakkat Encümen şöyle düşünmüş : Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğü icabında arazi ıslahına yarıyan vasıta ve malzeme satınalabileceği gibi bu maksatla tesisler de vücuda getirebilecektir.

Buraya ben takıldım, encümenden rica edeceğim, ne suretle ve hangi çeşit arazileri ıslah edecekler, nasıl ıslah edecekler ve bunun için ne gibi vasıtalar alacaklardır? Acaba alacakları vasıtalar bizim Karayollarının vasıtaları kadar büyük ve ehemmiyetli miktarda mı olacaktır? Bunu istirham ediyorum.

REİS — Encümen.

MUVAKKAT EN. REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — Efendim, Sabri Beyefendinin toprak ıslahı meselesine ait suallerine arzı cevap edeyim.

Biliyorsunuz ki arkadaşlar, bugün Hazinesinin elinde tam mânasıyla miktarı tesbit edilmiş arazi azdır. Bunun yanıbaşında bâzı vilâyetlerimizde mevcut nüfuslarının birkaç mislini ıskân edebilecek kadar geniş arazi vardır. İskân Umum Müdürlüğü bu kanun çıktıktan sonra, nerelerde nüfusu az olup arazisi olan yerler varsa ıskân için buralarını teknik bir şekilde, esaslı bir halde tesbit ederek deftere kaydedecek madde, bir.

İkincisi; orada ıslah kaydı mevcuttur. Kanunun istihdaf ettiği mânada küçük bataklık yerler vardır. Mahallen arz edeyim : Samsun vilâyetinin Bafra ile Alaçam arasındaki Kızılırmak bataklığı, Yeşilırmağın meydana getirdiği bataklık, Murat nehrinin meydana getirdiği bataklıklar v. s. kültüre müsait bir saha haline getirilecek ve yine ormanların bulunduğu yerlerdeki fundalıklar açılacak ve bu arazi de kültür arazisi haline getirilecektir. Bâzı araziler dahili heyelânlardan seddelerle kabili ıslah hale getirilecektir. İskân sahası olarak tefrik olunacaktır. Teknik bakımdan yapılacak reform bugünün fen görüşleri de tatbik edilmek suretiyle elde edilecek boş arazi kabili ıslah ve kabili ıskân bir hale getirilecektir. İşte Toprak ve İskân Kanunundan gayemiz budur.

REİS — İzzet Akçal.

İZZET AKÇAL (Rize) — Aiz arkadaşlarım; vatan hudutları dışında bulunan ırkdaşlarımızın duydukları huzursuzluk neticesinde ana vatana

iltica etmeleri veya anlaşmalarla nakledilmeleri halinde ana vatanın bu yurttaşlara âzami kolaylık göstermesi elbetteki lâzımdır. Ama bunun yanında bu vatani canı ile, kanı ile müdafaa eden ve serhadlerde şehitleri bulunan vatandaşlarımızdan muayyen bir mahalde geçimlerini sağlayacak toprakları bulunmayanların şartları müsait bulunan yerlere ıskân edilmeleri icabeder. Bu itibarla ana yurttaki nüfusu kesif arazisi dar olan bölgelerde yaşayan vatandaşlarımızı arazisi geniş olan sahalara gitmeyi arzu edenlerin, mahza kendi rizalarıyla nakledilmeleri ve bunların oralara ıskân edilmeleri hususunun nizamlanması bugün bir zaruret olarak karşımıza çıkmış bulunmaktadır. 1952 yılından beri Bütçe Komisyonu müzakerelerinde ve Umumi Heyetteki konuşmalarda Hükümete devamlı olarak, İskân Kanunu; artık ihtiyacı terâhin etmekten çok uzaktır, «yeni bir kanun ne zaman getirilecektir, revizyona ne zaman tâbi tutulacaktır?» diye vâkı suallerimize, «en kısa bir zamanda getirilecektir.» yolunda cevaplar alıyordu. Nihayet 1957 yılında gelmek nasibolmuştur.

Bu kanun, ihtiyacı karşılayacak vaziyette ve realitelere uygun ve ıskâna müsaittir. Ancak komisyonla mutabık olmadığımız vaziyetler kanunda vardır, sırası geldiğinde bunları arz edeceğiz.

Ben, kanunun heyeti umumiyesi üzerinde müzakereler açılırken Hükümetten bâzı hususları rica etmek ve bu husustaki mütalâamı zabıtlara terk etmek istiyorum.

Şarki - Karadeniz bölgesinde nüfusu kesif ve arazisi dar olan bölgeler halkının arazisi geniş olan sahalara nakil işinin, ama rızaen nakil işinin taraftarıyım. Bunun dışında bir nakli asla derpiş etmemekteyim. Tercihli olarak...

REFET AKSOY (Ordu) — Lâtfen bunun üzerinde ısrar etmeyiniz.

İZZET AKÇAL (Devamla) — Sırasına geldikçe maddelerde izah edeceğim. Ben boşuna konuşmam.

Tercihli olarak bu yapılmalıdır. İskân işlerinde iklimi, şahsın rızasına dahi müracaata lüzum bırakmaksızın, mutlaka Hükümet nazarı itibara alınmalıdır. «Karadeniz bölgesinden birisi, Cenup bölgemizin muayyen sahasında ailemle ıskân edilmemi isterim.» dediği zaman, bu şahsın böyle bir müracaatı inceden inceye tetkik edilmeli, salâhiyetlilere tetkik ettirilmeli, hayır olamaz diyebilmelidir.

Bu hususu bilhassa salâhiyetli organların, iera organında vazife almış olan şahısların bulunmakta olduğu şu toplantıda bir misal vererek izah etmek isterim :

1930 yılı idi. Diyarbakırlı olup o zaman orada bulunan arkadaşlarım bilirler, Diele nehri'nin karşı tarafında bir köy tesis edildi. Bulgaristan'dan gelen ırkdaşlarımızdan 150 kadar nüfus orada iskân edildi. Bugün onların hiçbirisi yoktur. Demek ki, iskân edilecek sahanın tâyiniinde Hükümetin gayet itinalı hareket etmesi lâzımdır.

Komisyon Reisi arkadaşım oturduğu yerden müdahale ettiler, «mecburi iskân bu kanunda mütalâa edilmedi» dediler. Birinci maddenin konuşulması sırasında bu hususu arz ve izah edeceğim. Hükümet Devlet ormanından çıkarmak mecburiyetinde kalacağı şahıslar hakkında dahi - eğer Heyeti Umumiye bu salâhiyeti kabul edecek olursa, Hükümete salâhiyet verecek olursa, temenni ederim, verilmesin - salâhiyetini gayet itinalı kullansın ve hattâ hiç kullanmasın. Zorla iskân yapılamaz, faydalı olmaz.

Mâruzatım şimdilik bundan ibarettir. Maddeler üzerinde ayrı ayrı mütalâa ve görüşleri mi elbette arz edeceğim.

REİS — Ali Ünlüsoy.

ALİ ÜNLÜSOY (Yozgad) — Muhterem arkadaşlar; bu memleketsümul büyük kanunu getirenlere teşekkürü bir borç bilirim. Fakat, bundan başka veya bununla birlikte gönlüm şunu da arzu etmekteydi: Bir nüfus, iskân ve kadastro vekâleti kanunu da birlikte gelseydi.. Biliyorsunuz, Türkiye'nin teşkili, bir aşiret ailesinin bir feodalite şekline girmesi suretinde olmuştur. Bunun da yüzde 70 inin meskûn olup gerisinin mevsime göre yayla ve otlak yerlerde bulunduğunu da hepiniz bilirsiniz.

Türkiye'nin en başta gelen meselelerinden biri de nüfus ve arazi meseleleridir. Maalesef bu mesele de şimdiye kadar tamamen ele alınmamış ve almanlar da, bu cihetten, yüzde 90 arızalı olarak devam etmektedir. Yine maalesef diyeceğim, komisyondaki mütalâalarım nazari dikkate alınmadı. Sebebi de, Türkiye'yi tamamen gezmiş bir arkadaşınız olarak bunu arz ediyorum, muhterem arkadaşlar, kanunlarımızın yüzde 80 i nazari halde, kitap arasında kal-

maya mahkûm yazılardır. Bunların ekserisi tatbik edilememektedir. Memur - vatandaş arasındaki münaza da bundan doğmaktadır. Ben çok arzu ederdim ki, bütün yurda şâmil ve nüfusu tanzim edecek bir İskân Kanunu nazariyettan ziyade amelî olsun. Bunu bilhassa Fethi Bey arkadaşım çok güzel tebarüz ettirdi.

Muhterem arkadaşlarım; hariçten gelen ırkdaşlarımızın iskâm ile dâhildeki muhtelif işlerde göçebe halinde çalışan vatandaşların aynı muameleye tâbi tutulmasından dolayı Hükümete tekrar tebriklerimi arz ederim. Bilhassa Zeki Erataman arkadaşım bu ciheti çok güzel tebarüz ettirdi. Benim bunun üzerinde daha fazla söylemem zaittir.

Bu kanunun tümü üzerinde söylenecek çok şey vardır; fakat, baştan da söylediğim gibi, memleketsümul bir kanunun böyle ekseriyetsiz bir zamanda görüşülmesini asla arzu etmezdim. Bunun için bu kanunun ekseriyet muvacesininde görüşülmesini arz ve teklif ederim.

REİS — Maddelere geçilmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Müstaceliyetle görüşülmesini reylerinize arz ediyorum.

İZZET AKÇAL (Rize) — Müsaade buyurun, söz istiyorum.

REİS — Müsaade edin efendim, müstaceliyeti reye arz ediyorum; ondan sonra söz vereyim.

İZZET AKÇAL (Rize) — Hemen söz aldım, müstaceliyet teklifi üzerinde görüşeceğim.

REİS — Buyurun...

İZZET AKÇAL (Rize) — Muhterem arkadaşlarım, müstaceliyet teklifi kabul edildiği takdirde bir defa konuşulacaktır ve kanuniyet halini alacaktır. Gayet ehemmiyetli vatanşümul bir kanundur. Hattâ vatan şümulünü de aşmaktadır, hariçten gelecek mülteciler, göçmenler de bu kanunla alâkalıdır.

Kanun, Geçici Komisyonda tetkik edildi. Kaç arkadaş tetkik etti? Kaç ihtisas komisyonu vazife aldı? Öyle zannediyorum ki, müstacelen görüşmeyi kabul etmek kanunda bir hayli boşluklar meydana gelmesine yol açacaktır. Bu itibarla müstaceliyetle konuşulması hususundaki teklifin kabul edilmemesini arz ve rica ederim.

REİS — Bu ciheti halletmiyeceğiz.

SERVET SEZGİN (Çanakkale) — Söz istiyorum.

REİS — Anladım efendim. Karara iktiran ettirmeye mevcut müsait olmadığı için, söz hakkınız gelecek İnikat için mahfuzdur.

Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Ekonomik İş Birliğine dâhil memleketlerle borçlanma, yardım ve ödeme anlaşmaları akdi için Hükümete salâhiyet verilmesine dair 5436 sayılı Kanunun meriyet müdetinin uzatılması hakkın-

da kanun lâyihasına 278 rey verilmiş, 278 kabul, lâyiha tasvip buyurulmuştur.

Muvazenei Umumiyyeye dâhil bâzı dairelerin yapı işleri için gelecek yıllara sâri taahhütlere girişilmesi hakkındaki kanun lâyihasına 275 rey verilmiş, 275 kabul, lâyiha tasvip buyurulmuştur.

19 Haziran Çarşamba günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada son veriyorum.

Kapanma saati : 17,20

Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Ekonomik İş Birliğine dâhil memleketlerle borçlanma, yardım ve ödeme anlaşmaları akdi için Hükümete salâhiyet verilmesine dair 5436 sayılı Kanununun meriyet müddetinin uzatılması hakkındaki Kanuna verilen reylerin neticesi

(Kanun kabul edilmiştir.)

Âza adedi	: 541
Rey verenler	: 278
Kabul edenler	: 278
Reddedenler	: 0
Müstenkifler	: 0
Reye iştirak etmeyenler	: 245
Münhal mebusluklar	: 18

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

Rıza Çerçel
Arif Demirer
Sıtkı Koraltan
Osman Talu
Murad Âli Ülgen
Gazi Yiğitbaşı

AĞRI

Halis Öztürk
Nimet Sümer
Celâl Yardımcı

AMASYA

İsmet Olgaç
Mustafa Zeren

ANKARA

Ömer Bilen
Dağistan Binerbay
Hamdi Bulgurlu
Âliye Coşkun
Ramiz Eren
Muzaffer Ergüder
Mümtaz Faik Fenik
Abdullah Gedikoğlu
Zafer Gökeçer
Necmi İnanç
Fuad Seyhun
Mümtaz Tarhan
Hâzım Türegün
Fuad Zincirkıran

ANTALYA

Kenan Akmanlar
Attilâ Konuk
Burhanettin Onat
Ahmet Tekelioğlu
Ahmet Tokuş

AYDIN

Necati Çelim
Namık Gedik
Nail Geveci
Nihat İyriboz
A. Baki Ökdem
Zühtü Uray
Cevat Ülkü

BALIKESİR

Esat Budakoğlu
Mekki Said Esen
Arif Kalıpsızoğlu
Ahmet Koeabiyoğlu
M. Halûk Timurtaş
Muharrem Tunçay
Sıtkı Yırcalı

BİLECİK

Şevki Hasırcı
Yümnü Üresin

BİNGÖL

Sait Göker

BITLİS

Nusrettin Barut

BOLU

Reşat Akşemsettinioğlu
Selâhattin Baysal
İhsan Gülez
Ahmet Hatı
Lûtfi Oğultürk

BURDUR

Fethi Çelikbaş
Hüseyin Çimen
Behçet Kayaalp
Mehmet Özbey

BURSA

Selim Ragıp Emeç
Sadettin Karacabey
Hulûsi Köymen
Kenan Yılmaz
Ali Ferruh Yücel
Baha Cemal Zağra

ÇANAKKALE

Nureddin Fuad Alpkartal

Emin Kalafat

ÇANKIRI

Celâl Boynuk
Kenan Çığman
Tahsin Uygur

ÇORUH

Mecit Bumin
Hilmi Çeltikçioğlu
Yaşar Gümüşel

ÇORUM

Sedat Baran
Mustafa Kemal Biberoglu
Yakup Gürsel
Şevki Gürses

Ali Rıza Kılıçkale
Kemâl Terzioğlu

DENİZLİ

Baha Akşit
Mustafa Gülecügil
İsmail Hadımlıoğlu
Ali Rıza Karaca
Osman Ongan
A. Hamdi Sancar
Refet Tavashoğlu

DIYARBAKIR

Ragıp Karaoşmanoğlu
Halil Turgut

EDİRNE

Mehmet Enginün
Sabahattin Parsoy
Kemal Yaşınkılıç

ELÂZİĞ

Selâhattin Toker
Mehmet Şevki Yazman

ERZİNCAN

Hüsnü Çanakçı
Sadık Perinçek
Mustafa Rahmi Sanalan

Tevfik Şenocak
Veysel Varol

ERZURUM

İshak Avni Akdağ
Sabri Erduman
Şevki Erker
Cemil Önder
Rıza Topcuoğlu
Esat Tuncel

ESKİŞEHİR

Hasan Polatkan
Abidin Potuoğlu
İsmail Sayın
Hicri Sezen
Kemal Zeytinoğlu

GAZİANTEP

İhsan Dağ
Samih İnal
Selâhattin Ünlü

GİRESUN

Hamdi Bozbağ
Ali Naci Duyduk
Hayrettin Erkmen
Tahsin İnanc
Doğan Köymen
Mazhar Şener
Adnan Tüfekecioğlu

GÜMÜŞANE

Zeki Başağa
Sabri Özcan San
Halis Tokdemir
Halit Zarbun

HAKKARI

Übeydullah Seven

HATAY

Ali Muhsin Bereketoğlu
Celâl Ramazanoğlu

İÇEL

Rüştü Çetin
Hüseyin Fırat
Refik Koraltan
Aziz Köksal

Hidayet Sinanoğlu

İSPARTA

Kemal Demiralay

İSTANBUL

Ali Fuad Cebesoy
Seyfi Gögen
Hâdi Hüsman
Naci Kurt

Nizamettin Âli Sav

Zakar Tarver

Füruzan Tekil

Nazlı Tlıbar

Celâl Türkgeldi

İZMİR

Abdullah Aker
Mehmet Aldemir
Sadık Giz

Necdet İncekara

Rauf Onursal

Halûk Ökeren

Nuriye Pınar

Abidin Tekön

KARS

Remzi Çakır
Kemal Güven
Mehmet Hazer
İbrahim Us

Ali Yeniaras

KASTAMONU

Basri Aktaş
Nâzım Batur
Süleyman Çağlar
Hilmi Dura
Salim Esen
Muzaffer Kuşakcioğlu
Nazifi Şerif Nabel
Ali Muzaffer Tanöver

KAYSERİ

Fikri Apaydın
Emin Develioğlu
İbrahim Kirazoğlu
Hakkı Kurmel
Ömer Mart

KIRKLARELİ

M. Ali Ceylân
Fikret Filiz
Hüsnü Yaman

KİRŞEHİR

Mehmet Mahmudoğlu
Tahir Taşer

KOCAELİ

Nüzhet Akın
Ekrem Alican
Hamdi Başak
Turan Güneş
Cemal Tüzün
Nüzhet Unat
Sadettin Yalım

KONYA

Abdürrahman Fahri
Ağaoğlu
Sıtkı Salim Burçak
Abdi Çilingir
Reyhan Gökmenoğlu
Muhittin Güzelkılınç
Mekki Keskin
Tarık Kozbek
Himmet Ölçmen
M. Rüştü Özal
Sabahattin Sönmez

KÜTAHYA

Ahmet İhsan Gürsoy
Nihat Haluk Pepeyi

MALATYA

Esat Doğan
İsmet İnönü

Nuri Ocakcioğlu

Hilmi Özbay

MANİSA

Samet Ağaoğlu
Hayri Büke
Şemi Ergin
Nafiz Körez
Sudi Mihçioğlu
Muhlis Tümay

MARAS

Ahmet Kadoğlu
Remzi Öksüz
Mazhar Özsoy

MARDİN

Bahaettin Erdem
Abdülkadir Kalav
Halim Şatana
Reşit Kemal Timuroğlu

MUĞLA

Nuri Özsan
Yavuz Paşamehmetoğlu
Nâtık Poyrazoğlu
Akif Sarıoğlu

NİĞDE

Ali Ulvi Arıkan
Hüseyin Avnî Gökçürk
Ahmet Nuri Kadıoğlu
Cavit Kavurmacıoğlu
Hasan Hayati Ülkün
Zihni Üner

ORDU

Refet Aksoy
Mehmet Cemil Bengü
Fazlı Ertekin
Memiş Yazıcı

RİZE

İzzet Akçal
Kemal Balta
Osman Kavrakoğlu
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil

SAMSUN

Ekrem Anıt
Abdullah Keleşoğlu
Muhittin Özkefeli
Hamdi Tekay
Ferid Tüzel
Şükrü Uluçay
Hâdi Uzer

SEYHAN

Mustafa Akçalı
Zahit Akdağ
Sedat Barı
Enver Batumlu
Ahmet Kınık
Sinan Tekelioğlu
İsmet Uslu

SİİRD

Baki Erden

SİNOB

Nuri Sertoğlu

SİVAS

Etem Erdiç
Bahattin Örnekol
M. Nurettin Turgay
Hüseyin Yüksel

TEKİRDAĞ

Neemi Arman
Zeki Erataman

TOKAD

Hulûsi Bozbeyoğlu
Osman Hacıbalıoğlu

TRABZON

Mahmut Goloğlu
Muzaffer Harunoğlu
Süleyman Fehmi Ka-
layeioğlu
Pertev Sanac
İsmail Şener
Osman Turan

TUNCELİ

Arslan Bora
Fethi Ülkü

URFA

Feridun Ergin
Mehmet Hatiboğlu
Saim Önhon

UŞAK

Yusuf Aysal
Orhan Dengiz
Hâcim Yılmaz

VAN

Muslih Görentaş
Hamit Kartal

YOZGAD

Danyal Akbel
İhsan Aktürel
Talât Alpay

Ömer Lâtîfi Erzurum-
luoğlu
Numan Kurban

Ali Ünlüsoy
ZONGULDAK
Sebati Ataman

Suat Başol
Necati Diken
Hakkı Hilâlcı

Nusret Kirişcioğlu
Edibe Sayar
Avni Yurdabayrak

[Reye iştirak etmiyenler]

AFYON KARAHİSAR

Kemal Özçoban
Hüseyin Tiryakioğlu

AĞRI

Kasım Küfreli
AMASYA

Faruk Çöl
Kemal Eren
Hâmit Koray

ANKARA

Muhlis Bayramoğlu
Âtîf Benderlioğlu

Muhlis Ete
Seyfi Kurtbek
Talât Vasfi Öz

ANTALYA

Fatin Dalaman
Asım Okur

AYDIN

Etem Menderes (V.)
BALIKESİR

Vacîd Asena
Enver Güreli
Mücteba İştîn
Halil İmre

Ahmet Karagür
Yahya Pelvan
Sırrı Yırcalı

BİLECİK

İsmail Selçuk Çakıroğlu
Talât Oran

BİNGÖL

Necati Aras
Ekrem Yıldız

BİTLİS

Selâhattin İnan
BOLU

Fahri Belen
Sabri Çonkar
Mithat Dayıoğlu

BURSA

Raif Aybar
Sabahattin Çıracıoğlu
Muhlis Erdener

Müfit Erkuyumeu
Agâh Erozan (Rs. V.)
İbrahim Öktem
Halûk Şaman

ÇANAKKALE

Bedi Enüstün
Safaeddin Karanakaç
İhsan Karasioğlu
Servet Sezgin
Nuri Togay
Fatin Rüstü Zorlu

ÇANKIRI

Tahir Akman
İbrahim Aydın
Asım Emrem

ÇORUH

Muzaffer Önal
ÇORUM
Baha Koldaş
Cevat Köstekçi
Hüseyin Ortakcioğlu

DENİZLİ

Ali Çobanoğlu
Mehmet Karasan
DIYARBAKIR

Fikri Arıç
Yusuf Azizoğlu
Mustafa Ekinci
İhsan Hamid Tiğrel
Mehmed Hüsrev Ünal

EDİRNE

Cemal Köprülü
Hasan Maksudoğlu (İ.)
Rükneddin Nasuhioğlu

ELÂZİĞ

Suphi Ergene
Hüsnü Göktuğ
Ömer Faruk Sanaç

ERZURUM

Rıfki Salim Burçak
Zeki Çavuşoğlu
Bahadır Dülger
Abdülkadir Eryurt
Hâmid Şevket İnce

Hasan Numanoğlu

ESKİŞEHİR

Muhtar Başkurt
GAZİANTEP

Abdülkadir Atik
Ekrem Cenani
Süleyman Kuranel
Ali Ocak
Cevdet San

GİRESUN

Abdullah İzmen
GUMÜŞANE

İsmail Hakkı Baykal
Ekrem Ocaklı
HATAY

A. Feyzi Atahan
Abdullah Cilli
Şekip İnal
A. Mithat Kuseyrioğlu
Semsettin Mursalioğlu
Şevket Sarıcalı

İÇEL

Yakup Çukurova
İbrahim Gürgen
Mehmet Mutlugil

İSPARTA

İrfan Aksu
Said Bilgiç
Tahsin Tola
Zühtü Hilmi Velibeşe

İSTANBUL

Necmi Ateş
Celâl Bayar (Reisicum-
hur)
Nazim Bezmen
Faruk Nafiz Çamlıbel
Aleksandros Hacopulos
Lütfi Kırdar
Ziya Köktürk
Fuad Köprülü
Adnan Menderes (Baş-
veкли)
Nadir Nadi
Emin Onat

Mükerrem Sarol

Hanri Soriano
Zeki Rıza Sporel
Hamdullah Suphi Tan-
rıöver

Ahmet Topcu
Fahrettin Ulaş
Nuri Yamut (İ.)
Tahsin Yazıcı

İZMİR

Nebil Sadi Altuğ
Pertev Arat
Cihad Baban
Muzaffer Balaban
Behzat Bilgin
Muammer Çavuşoğlu
Arif Güngören
Osman Kapani
Mehmet Ali Sebük
İlhan Sipahioğlu
Behçet Uz

KARS

Fevzi Aktaş
Sırrı Atalay
Hasan Erdoğan
Turgut Göle
Rıza Yalçın

KASTAMONU

Ziya Termen

KAYSERİ

Kâmil Gündes
Servet Hacıpaşaoğlu
KIRKLARELİ
Şefik Bakay

KIRŞEHİR

Osman Alişiroğlu
Ahmet Bilgin
Osman Bölükbaşı

KOCAELİ

Ziya Atıç
Selâmi Dinçer
Hamza Osman Erkan
Sefer Göksel
Kâzım Meriç

KONYA

Hamdi Ragıp Atademir
Hidayet Aydın
Mustafa Bağrıaçık
Tevfik Fikret Baran
Remzi Birand
Ziyad Ebüzziya
Ahmet Koyuncu
Muammer Obuz
Halil Özyörük

KÜTAHYA

Ali Galib Bubik
Ahmet Kavuncu
Süleyman Süruri Na-
suhoglu
Osman Özbilen
İhsan Şerif Özgen
İsmail Hakkı Veral

MALATYA

Ahmet Fırat
Mehmet Kartal
Kâmil Kırkoğlu
Abdullah Köroğlu
Mehmet Fahri Oral
Mehmet Zeki Tulunay
Tevfik Ünsalan
Nüvit Yetkin

MANİSA

Yunus Muammer Ala-
kant
Hikmet Bayur
Adnan Karaosmanoğlu
Muzaffer Kurbanoglu
oğlu

Melih Koçer
Fevzi Lûtfi Karaosman-

MARAŞ

Abdullah Aytemiz
Ahmet Bozdağ
Mahmut Karaküçük
Nedim Ökmen

MARDİN

Etem Aybar
Abdürrahman Bayar
Cevdet Öztürk

MUĞLA

Turhan Akarca
Zeyyat Mandalinci

MUŞ

Şemsi Ağaoglu
Şefik Çağlayan
Gıyasettin Emre

NİĞDE

Sadettin Ertur
Hüseyin Ülkü

ORDU

Bekir Baykal
Feyzi Boztepe
Fazıl Erim
Sabri İşbakan
Selâhaddin Orhon

RİZE

Hüseyin Agun

SAMSUN

Salim Çonoğlu
Abdullah Eker
Rami Ozan Gümüsoğlu
Ömer Güriş

Tevfik İleri (V.)

SEYHAN

Cavid Oral
Salım Serçe
Lûtfi Sezgin
Nurullah İhsan Tolon
Ahmet Topaloğlu
Mehmet Ünaldı

SİİRD

Suat Bedük
Veqysi Oran
Mehmet Daim Süalp

SİNOB

Şerafettin Ayhan
M. Vehbi Dayıbaş
Server Somuncuoğlu
Haşim Tari
Muhit Tümerkan

SİVAS

Hüseyin Çitil
Ercüment Damalı
Nuri Demirağ
Abdürrahman Doğruyol
Şevki Ecevit
Nurettin Ertürk
Kâzım Oskay
Rifat Öçten
Ahmed Özel
Memduh Turhan

TEKİRDAĞ

İsmail Hakkı Akyüz
Ferid Alpiskender
Fethi Mahramlı
Samim Yücedere

TOKAD

İhsan Baç (Rs. V.)
Selâhaddin Gülüt
Ahmet Gürkan
Hasan Kangal
Ömer Sunar
Mehmet Şahin
Yusuf Ulusoy

TRABZON

Halit Ağanoglu (İ.)
Sabri Dilek
Selâhaddin Karayavuz
Emrullah Nutku
Sami Orberk
Mustafa Reşit Tarakçı-
oğlu

TUNCELİ

Bahri Turgut Okaygün

URFA

Feridun Ayalp
Hasan Oral
Celâl Öncel
Aziz Özbay
Muzaffer Timur

UŞAK

Hakkı Gedik

VAN

Hilmi Durmaz
Kemal Yörükoğlu

YOZGAD

Mahmut Ataman
Hâşim Tathoğlu

ZONGULDAK

Hüseyin Balık
Cemal Kıpçak

[Münhal Mebusluklar]

Afyon Karahisar	1	Bursa	1	İstanbul	1	Kırklareli	1
Ankara	2	Çoruh	1	İzmir	1	Zonguldak	2
Antalya	1	Diyarbakır	1	Kastamonu	1		
Aydın	1	Eskişehir	1	Kayseri	3		18

Mazhar Şener
Adnan Tüfekcioğlu

GÜMÜŞANE

Sabri Özcan San
Halit ZARBUN

HAKKÂRİ

Übeydullah Seven
HATAY

A. Feyzi Atahan
Ali Muhsin Bereketoğlu

A. Mithat Kuseyrioğlu
Şemsettin Mursaloğlu

İÇEL

Rüştü Çetin
Yakup Çukurova

Refik Koraltan
Hidayet Sinanoğlu

İSTANBUL

Ali Fuad Cebesoy
Aleksandros Hacopulos

Hâdi Hüsman
Fuad Köprülü

Naci Kurt
Adnan Menderes

Mükerrem Sarol
Zakar Tarver

Füruzan Tekil
Nazlı Tlabar

Celâl Türkgeldi
İZMİR

Abdullah Aker
Mehmet Aldemir

Nebil Sadi Altuğ
Muzaffer Balaban

Muammer Çavuşoğlu
Necdet İncekara

Nuriye Pınar
KARS

Kemal Güven
KASTAMONU

Basri Aktaş
Nâzım Batur

Süleyman Çağlar
Hilmi Dura

Salim Esen
Muzaffer Kuşakçioğlu

Nazifi Şerif Nabel
KAYSERİ

Fikri Apaydın
Emin Develioğlu

Kâmil Gündes
İbrahim Kirazoğlu

Hakkı Kurmel
Ömer Mart

KIRKLARELİ

Fikret Filiz
Hüsnü Yaman

KIRŞEHİR

Tahir Taşer
KOCAELİ

Nüzhet Akın
Ekrem Alican

Cemal Tüzün
Nüzhet Unat

Sadettin Yalın
KONYA

Abdürrahman Fahri
Ağaoğlu

Tevfik Fikret Baran
Sıtkı Salim Burçak

Reyhan Gökmenoğlu
Muhittin Güzelkılınç

Mekki Keskin
Tarık Kozbek

Muammer Obuz
Sabahattin Sönmez

KÜTAHYA

Ali Galib Bubik
Ahmet İhsan Gürsoy

Süleyman Süruri Nasuhoğlu
MALATYA

Esat Doğan
Abdullah Köroğlu

Nuri Ocakçioğlu
Hilmi Özbay

MANİSA

Samet Ağaoğlu
Hayri Büke

Şemi Ergin
Melih Koçer

Nafiz Körez
Muzaffer Kurbanoğlu

Muhlis Tümay
MARAS

Ahmet Kadoğlu
Mahmut Karaküçük

Remzi Öksüz
MARDİN

Bahaettin Erdem

Halim Şatana
MUĞLA

Nuri Özsan
Yavuz Paşamehmetoğlu

Nâtrık Poyrazoğlu
MUŞ

Şemsi Ağaoğlu
NİĞDE

Ali Ulvi Arıkan
Hüseyin Avni Göktürk

Ahmet Nuri Kadioğlu
Cavit Kavurmacıoğlu

Hüseyin Ülkü
Hasan Hayati Ülkün

Zihni Üner
ORDU

Refet Aksoy
Bekir Baykal

Mehmet Cemil Bengü
Feyzi Boztepe

Fazıl Erim
Fazıl Ertekin

Sabri İşbakan
Memiş Yazıcı

RİZE

Kemal Balta
Osman Kavrakoğlu

Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil

SAMSUN

Ekrem Anıt
Salim Çonoğlu

Tevfik İleri
Abdullah Eker

Hamdi Tekay
Ferid Tüzel

Şükrü Uluçay
Hâdi Uzer

SEYHAN

Ahmet Kınık
Sinan Tekelioğlu

Nurullah İhsan Tolon
Ahmet Topaloğlu

Mehmet Ünalı
SİNOB

Şerafettin Ayhan
ŞİVAS

Etem Erdiç
Nurettin Ertürk

Bahattin Örnekol

M. Nurettin Turgay
Memduh Turhan

Hüseyin Yüksel
TEKİRDAĞ

Neemi Arman
Zeki Erataman

TOKAD

İhsan Baç
Osman Hacıbalıoğlu

TRABZON

Mahmut Goloğlu
Muzaffer Harunoğlu

Süleyman Fehmi Kalaycıoğlu

Sami Orberk
Pertev Sanaç

TUNCELI

Arslan Bora
Fethi Ülkü

URFA

Hasan Oral
Celâl Öncel

Saim Önhon
UŞAK

Yusuf Aysal
Orhan Dengiz

Hakkı Gedik
Hâcim Yılmaz

VAN

Hilmi Durmaz
Muslih Görentaş

Hamit Kartal
YOZGAD

Danyal Akbel
İhsan Aktürel

Talât Alpay
Mahmut Ataman

Ömer Lûtfi Erzurumluoğlu

Numan Kurban
Hâşim Tathoğlu

Ali Ünlüsoy
ZONGULDAK

Suat Başol
Necati Diken

Hakkı Hilâlci
Nusret Kirişcioğlu

Edibe Sayar
Avni Yurdabayrak

[Reye iştirak etmeyenler]

AFYON KARAHİSAR

Kemal Özçoban
Hüseyin Tiryakioğlu

AGRI

Kasım Küfrevi
AMASYA

Faruk Çöl
İsmet Olgaç

ANKARA

Muhlis Bayramoğlu
Hamdi Bulgurlu
Aliye Coşkun
Muhlis Ete
Necmi İnanç
Seyfi Kurtbek
Fuad Seyhun

ANTALYA

Fatın Dalaman
Asım Okur
Burhanettin Onat
Ahmet Tekelioğlu

BALIKESİR

Enver Güreli
Mücteba İştın
Arif Kalıpsızoğlu
Ahmet Karagür
Yahya Pelvan
Muharrem Tunçay

BİLECİK

İsmail Selçuk Çakıroğlu
Şevki Hasırcı
Yümnü Üresin

BOLU

Fahri Belen
Sabri Çonkar

BURDUR

Fethi Çelikbaş
Behçet Kayaalp

BURSA

Raif Aybar
Sabahattin Çıracıoğlu
Selim Ragıp Emeç
Muhlis Erdener
Müfit Erkuyumcu
İbrahim Öktem

ÇANAKKALE

Bedi Enüstün
Safaeddin Karanakçı

İhsan Karasioğlu

Servet Sezgin
Nuri Togay
Fatın Rüştü Zorlu

ÇANKIRI

İbrahim Aydın
Celâl Boynuk
Asım Emrem

ÇORUH

Yaşar Gümüsel
ÇORUM
Hüseyin Ortakcioğlu
DENİZLİ

Baha Akşit
Ali Çobanoğlu
Mehmet Karasan

DIYARBAKIR

Fikri Arıç
Yusuf Azizoğlu
Mustafa Ekinci
Ragıp Karaosmanoğlu
İhsan Hamid Tiğrel
Halil Turgut
Mehmed Hüsrev Ünal

EDİRNE

Mehmet Enginün
Cemal Köprülü
Hasan Maksudoğlu
Rükneddin Nasuhioğlu
(İ.)

Sabahattin Parsoy

ELAZIĞ

Hüsnu Göktuğ
Ömer Faruk Sanaç

ERZİNCAN

Sadık Perinçek
Tevfik Şenocak
Veysel Varol

ERZURUM

Zeki Çavuşoğlu
Bahadır Dülger
Abdülkadir Eryurt
Hâmid Şevket İnce
Hasan Numanoğlu

GAZİANTEP

Ekrem Cenani
Süleyman Kuranel
Cevdet San

GÜMÜŞANE

Zeki Başağa
İsmail Hakkı Baykal
Ekrem Ocaklı
Halis Tokdemir

HATAY

Abdullah Cilli
Şekip İnal
Celâl Ramazanoğlu
Şevket Sarıcah

İÇEL

Hüseyin Fırat
İbrahim Gürgen
Aziz Köksal
Mehmet Mutlugil

İSPARTA

İrfan Aksu
Said Bilgiç
Kemal Demiralay
Tahsin Tola
Zühtü Hilmi Velibeşe

İSTANBUL

Necmi Ateş
Celâl Bayar (Reisicum-
hur)

Nazım Bezmen
Faruk Nafiz Çamlıbel
Seyfi Gögen
Lütfi Kırdar
Ziya Köktürk

Nadir Nadi
Emin Onat
Nizamettin Âli Sav

Hanri Soriano
Zeki Rıza Sporel
Hamdullah Suphi Tan-
rıöver

Ahmet Topcu
Fahrettin Ulaş
Nuri Yamut (İ.)

Tahsin Yazıcı

İZMİR

Pertev Arat
Cihad Baban
Behzat Bilgin
Sadık Giz
Arif Güngören
Osman Kapani

Rauf Onursal
Halûk Ökeren
Mehmet Ali Sebük
İhan Sipahioğlu
Abidin Tekön
Behçet Üz

KARS

Fevzi Aktas
Sırrı Atalay
Remzi Çakır
Hasan Erdoğan
Turgut Göle
Mehmet Hazer
İbrahim Us
Rıza Yalçın
Ali Yeniaras

KASTAMONU

Ali Muzaffer Tanöver
Ziya Termen

KAYSERİ

Servet Hacıpaşaoğlu
KIRKLARELİ

Şefik Bakay
M. Ali Ceylân

KIRŞEHİR

Osman Alişiroğlu
Ahmet Bilgin
Osman Bölükbaşı
Mehmet Mahmudoğlu

KOCAELİ

Ziya Atığ
Hamdi Başak
Selâmi Dinçer
Hamza Osman Erkan
Sefer Göksel

Turan Güneş
Kâzım Meriç

KONYA

Hamdi Ragıp Atademir
Hidayet Aydın
Mustafa Bağrıaçık
Remzi Birand
Abdi Çilingir
Ziyad Ebüzziya
Ahmet Koyuncu
Himmet Ölçmen
M. Rüştü Özal
Halil Özyörük

KÜTAHYA

Ahmet Kavuncu
Osman Özbilen
İhsan Şerif Özgen
Nihat Haluk Pepeyi
İsmail Hakkı Veral

MALATYA

Ahmet Fırat
İsmet İnönü
Mehmet Kartal
Kâmil Kırıkoğlu
Mehmet Fahri Oral
Mehmet Zeki Tulunay
Tevfik Ünsalan
Nüvit Yetkin

MANİSA

Yunus Muammer Alakant
Hikmet Bayur
Adnan Karaosmanoğlu
Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu
Sudi Mihçioğlu

MARAŞ

Abdullah Aytemiz
Ahmet Bozdağ
Nedim Ökmen
Mazhar Özsoy

MARDİN

Etem Aybar

Abdürrahman Bayar
Abdülkadir Kalav
Cevdet Öztürk
Reşit Kemal Timuroğlu

MUĞLA

Turhan Akarca
Zeyyat Mandalinci
Akif Saroğlu

MUŞ

Şefik Çağlayan
Gıyasettin Emre

NİĞDE

Sadettin Ertur

ORDU

Selâhattin Orhon

RİZE

Hüseyin Agun
İzzet Akçal

SAMSUN

Abdullah Keleşoğlu
Rami Ozan Gümüšoğlu
Ömer Güriş
Muhittin Özkefeli

SEYHAN

Mustafa Akçalı
Zahit Akdağ
Sedat Barı
Enver Batumlu
Cavid Oral
Salim Serçe

Lûtfi Sezgin

İsmet Uslu

SİİRD

Suat Bedük

Baki Erden

Veysi Oran

Mehmet Daim Süalp

SİNOB

M. Vehbi Dayıbaş

Nuri Sertoğlu

Server Somuncuoğlu

Haşım Tarı

Muhit Tümerkan

SİVAS

Hüseyin Çitil

Ercüment Damalı

Nuri Demirağ

Abdürrahman Doğruyo

Şevki Ecevit

Kâzım Oskay

Rifat Öçten

Ahmed Özel

TEKİRDAĞ

İsmail Hakkı Akyüz

Ferid Alpiskender

Fethi Mahramlı

Samim Yücedere

TOKAD

Hulûsi Bozbeyoğlu

Selâhattin Gülüt

Ahmet Gürkan

Hasan Kangal

Ömer Sunar

Mehmet Şahin

Yusuf Ulusoy

TRABZON

Halit Ağanoglu (İ.)

Sabri Dilek

Selâhattin Karayavuz

Emrullah Nutku

İsmail Şener

Mustafa Reşit Tarakçıoğlu

Osman Turan

TUNCELI

Bahri Turgut Okaygün

URFA

Feridun Ayalp

Feridun Ergin

Mehmet Hatiboğlu

Aziz Özbay

Muzaffer Timur

VAN

Kemal Yörükoğlu

ZONGULDAK

Sebati Ataman

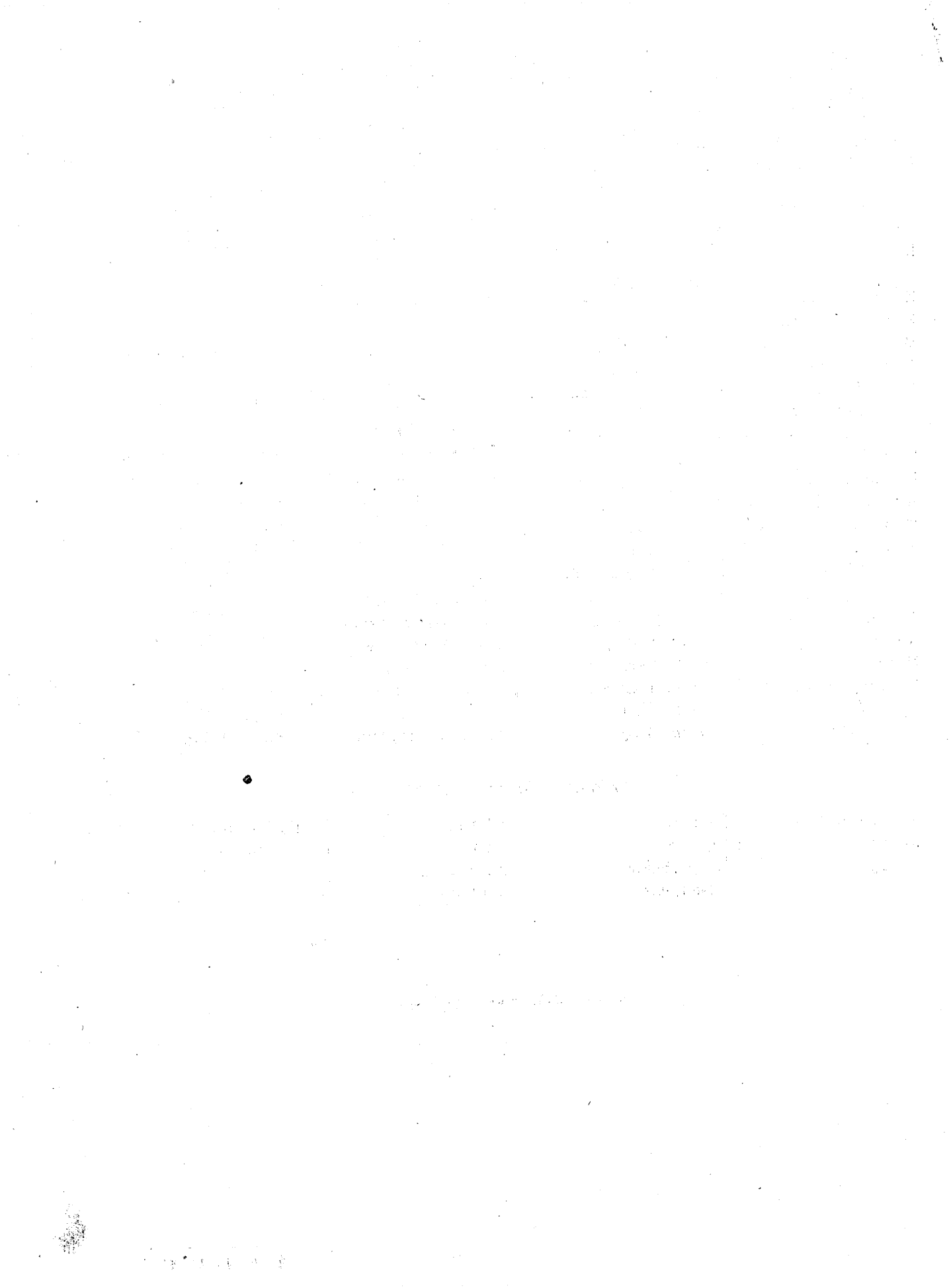
Hüseyin Balık

Cemal Kıpçak

[Münhal Mebusluklar]

Afyon Karahisar	1	Bursa	1	İstanbul	1	Kırklareli	1
Ankara	2	Çoruh	1	İzmir	1	Zonguldak	2
Antalya	1	Diyarbakır	1	Kastamonu	1		—
Erzurum	1	Eskişehir	1	Kayseri	3		18

İskân kanunu lâiyhası ile Tunceli Mebusu Arslan Bora'nın, İskân Kanununun bâzı maddelerinin tadiline ve yeniden bâzı hükümler ilâvesine dair 5420 ve 5826 sayılı kanunların bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve yeniden bâzı hükümler ilâvesi hakkındaki 6093 sayılı Kanunun 1 nci ve 4 ncü maddelerinin tadiline ve bu kanuna yeniden bir madde ilâvesine dair kanun teklifi ve Muvakkat Encümen mazbatası (1/612, 2/336)

İskân kanunu lâiyhası (1/612)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 474, 4291

29 . XII . 1956

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Yeniden hazırlanmış ve Yüksek Meclise takdimi İera Vekilleri Heyetince 29 . XI . 1956 tarihinde kararlaştırılmış olan İskân kanunu lâiyhasının esbabı mucibesıyla birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

Temel prensipler :

1934 yılında yürürlüğe konan 2510 sayılı İskân Kanunu o devrenin ihtiyaçlarını karşılamak üzere hazırlanmış bilhassa dışardan memleketimize gelecek göçmen ve mültecilerle içerde göçebe halinde yaşayan aşiretlerin ve gezginci çingenelerin iskânını hedef tutmuştur. Sonradan 5098 sayılı Kanunla da jeolojik olaylardan zarar gören vatandaşların bu hâdiselerden masun yerlere nakilleri bu kanunun tatbik sahasına alınmıştır.

1934 yılında ve o zamanki şartların ışığı altında müstacelen hazırlanan 2510 sayılı Kanun; bugün her bakımdan tam bir inkişaf halinde olan memleketimizin ihtiyaçlarına uymamakta ve tatbikatta aşağıda arz olunan mahzurları doğurmakta ve müşküllere sebeb olmaktadır.

Kanunun tedvini sırasında 16 milyon etrafında bulunan memleketimiz nüfusunun mesut bir inkişaf neticesi bugün 24 milyonu çok aşmış bulunması, diğer taraftan iktisadi sahalardaki büyük inkişaf muvacehesinde 2510 sayılı İskân Kanunu memleketimizin bugünkü şart ve ihtiyaçlarına cevap vermemekte ve yurt içinde tam ve şâmil mârada iskân faaliyetlerinin idame ve tahakkukuna imkân vermemektedir.

Filhakika nüfusun bilhassa çoğaldığı bölgelerde artan nüfusla heyelân ve diğer jeolojik hâdiselere mârüz köyler halkının yeni sahalarda iskân edilerek kazanç sahibi ve yurt için yararlı müstahsil unsurlar haline getirilmeleri bugün bir zaruret olarak kendini hissettirmektedir.

Buna karşılık bugünkü İskân Kanununun karşılıksız ve bedelsiz yardım esasına dayanan esas mevzuatı her yıl bütçesine ağır mükellefiyetler tahmil etmesinden sarfınazar bütçeye konabilen

tahsisatın hududu dâhilinde iskân işlerinin tahakkukuna fırsat vermekte, bu hal ise Devletin bu yoldaki yardım ve müzaheretini mahdut bir kütleye ve sahaya inhisar ettirmektedir.

Nitekim hiç topraksız veya yeter miktarda toprağı bulunmayan veyahut bugüne kadar ziraat işçiliğı, ortaklık veya marabacılıkla geçinen vatandaşlarımızın topraklandırılmalarını ve müstakil bir işletme sahibi olarak müstahsil bir hale gelmelerini temin eden ve 1950 yılından itibaren geniş bir inkişafa mazhar olan çiftçiye topraklandırma yolundaki çalışmalar; esasında vatandaşın iskânını sağladığı dolayısıyla iskân faaliyetleri içinde başyeri aldığı halde bu vatandaşların mesken, lüzumlu çiftlik binaları ve müstemilâtı ve gerekli miktarda vasıta, kredi ve bilgi ile teçhizleri malî kaynakların mahdut kalışı dolayısıyla mümkün olamamaktadır.

Diğer taraftan aynı bir bölgede topraklandırılan yerli vatandaşlara ziraat arazisi borçlanma yoluyla verildiğı halde dışardan gelen iskânlı göçmenlere gerek toprak ve gerekse ev, arsa gibi gayrimenkullerin tamamen bedelsiz verilmesi içeride çeşitli âfetlere mâruz vatandaşlara Devletçe yapılan yardımların zarurî olarak cüzi oluşu ve iskânlı göçmenlere tanınan türlü muafiyet ve istisnaiyetler; yerli vatandaşlar arasında hoşnutsuzluk ve eksiklik yaratmakta ve bu sistem tatbikatında müşahade edildiğı gibi Devlettten bedava bir gayrimenkul elde etmek için bâzı kimseleri yolsuz hareketlere de teşvik etmektedir.

Muasır memleketlerin hemen hepsinde göçmen ve mültecilere ve alelittlak iskânı gereken bütün vatandaşlara toprak, arsa ev ve saire gibi gayrimenkuller borçlanma karşılığında verilmekte ve bu suretle bu işlere muhassas devvar bir sermaye, uzun vâdeli programlarla daha büyük bir vatandaş kütesinin tam ve şâmil mânada iskânları ve müstahsil hale getirilmeleri mümkün olmaktadır.

Bizde ise; 1950 yılından bu tarafa Bulgaristan'dan memleketimize tehcir olunan 36 küsur bin aile ile diğer muhtelif menşeli ve iskân hakkını haiz soydaşlarımızın kabulleri ve yerleştirilmeleri için bugüne kadar Devlet bütçesinden, Amerikan yardımı karşılıklarından ve hamiyetli vatandaşlarımızın yardım ve ianelerinden 20 milyon liradan fazla para harcanmış ayrıca kredi ihtiyaçları için 30 milyona yakın bir tahsis yapılmış ve bu masraflar krediler hariç bir daha avdet etmemek üzere elden gitmiş bulunmaktadır.

Bir taraftan hariçten gelen göçmen ve mültecilerden iskâna müstahak olanlara bu kanunla gayrimenkuller bedelsiz ve karşılıksız verilmekte, tatbikatından çok müspet neticeler alınmış ve alınmakta olan 4753 sayılı Çiftçiye topraklandırma Kanunuyla ziraat arazisine kavuşan yoksul ve muhtaç vatandaşlar bu toprakların bedelini nispeten veya cüzi bedellerle de olsa borçlanmakta ve bu borçlar arazisinin teslimini takibeden 6 ncı yıldan itibaren 20 senede ve 20 eşit taksitte ödenmek suretiyle tahsil olunmaktadır. Dolayısıyla halen yürürlükteki İskân Kanunuyla Devletçe ele alınan ve iskân faaliyetlerinin mühim bir kolu olan Çiftçiye Topraklandırma Kanunu tatbikatın da bâriz bir ayrılık ve aykırılık göze çarpmaktadır.

Yeni İskân Kanunu bu ayrılığı da izale maksadiyle ve iskânı gerekli soydaş ve vatandaşlarımızın yerleştirilmelerini 4753 sayılı Çiftçiye topraklandırma Kanununun esas prensibine ve ruhuna uygun olarak borçlandırma esasına ve bu kanunla tesis edilmiş olan özel fona istina ettirilmekedir.

Çiftçiye topraklandırma Kanununun yürürlüğe konmasından 31 . X . 1956 tarihine kadar toprağı sahibedilen çiftçilerimizin borçlanma yekûnu 97 645 285 lirayı bulmuş olup 1956 mali yılı sonuna kadar bu yekûnun 115 milyon liraya varacağı hesap ve tahmin olunmaktadır. Ayrıca her yıl kredi ihtiyaçlarını karşılamak üzere umumi bütçe tahsisatından özel fona yapılan yatırımlarla birlikte fonun varlığı 56 mali yılı sonunda 130 milyon lira gibi küçümsenemeyecek bir yekûna baliğ olacaktır.

Çiftçiye topraklandırma faaliyeti bilhassa 1950 yılından sonra büyük bir gelişme kaydettiğine ve tahsilât arazinin çiftçiye teslimini takibeden 6 ncı seneden sonra başladığına göre bu yıldan itibaren ödemeler gitgide mütezayit bir şekilde artacak ve fonun efektif mevcudu artacaktır.

Ancak iskân faaliyetlerine yeni kanunla daha büyük bir hız ve vüsat verileceğinden ilk yıllardaki fiilî nakit ihtiyaçlarını karşılamak üzere yeni kanun; Devlet bütçesine ayrıca mükelle-

fiyetler tahmin etmeksizin yeni inkânları ve kaynakları nazarı dikkate almış bulunmaktadır.

Yurt içinde büyük ölçüde bir iskân faaliyetinin tatbik sahasına konması; âmme hizmeti dışındaki hizmetlerin ve yardımların özel fona ve uzun vâdeli borçlandırma esasına bağlanmasına lüzum göstermektedir.

Diğer taraftan hükümetimizin de kurucuları arasında bulunduğu Avrupa Konseyi yerleştirme fonu gibi Avrupahlı veya Milletlerarası fonlara iştirak edilmesi dış kaynaklardan uzun vâdeli krediler alınabilmesi, hibe kabulü de yeni kanun projesinde yer almıştır.

Halen yürürlükte bulunan Çiftçiyi topraklandırma Kanunu bugün yalnız kültüre elverişli toprakların tevziini ihtiva etmekte, halbuki birçok bölgelerimizde bu toprakların tevziinin arkası alınmış bulunmaktadır. Buna mukabil bugün taşlık, çorak, ârızalı, makilik, çalılık halinde bulunan birçok topraklar esaslı ıslahatla kültür sahasına alınabilecek bir durumda bulunmaktadır. Yeni kanunda bu kabil arazinin devlet eliyle ıslah edilerek kıymetlendirilmesine ait hüküm ve salâhiyetlere de yer verilmiştir.

Bu suretle meselâ : Mersin - Silifke - Antalya sahil bölgesi gibi ârızalı fakat turfaunda sebze, narenciye ve muz gibi verimli mahsullerin yetiştirilmesine elverişli hususi iklim ve marazlar şartlarında bulunan topraklar ıslah edilerek daha birçok vatandaşların topraklandırılmalarına ve müstahsil hale getirilmelerine tahsis olunabilecektir.

Devlet eliyle ve emanet suretiyle yapılan köy ve şehir tipi göçmen evleri inşaatından alınan müsbet neticelerden, tecrübe ve müşahedelerden mülhem olarak toplu iskânın bahis mevzuu olduğu yer ve merkezlerde bugünün şart ve ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde köy ve mahalleler kurulması okul ve ibadet yerlerinin inşası, iskân edilen vatandaşların medeni bir insan seviyesine yakışacak meskenlerde oturtulmaları sanat ve mesleklerini yapabilecekleri çiftlik binaları ve müstemilâtı, dükân ve diğer ihtiyaç görülecek binaların inşası, bunların lüzumlu vasıta ve sanat aletleriyle ve müstahsil hale getirilmelerini teminen gerekli kredi ile teçhizleri, halen Türkistan göçmenleri için olduğu gibi ana dilini kaybetmiş olan göçmen ve mültecilerin ve dâhildeki bir kısım vatandaşların yetiştirme merkezlerinde halk eğitimine tâbi tutulmaları, bunlara ayrıca dikiş, nakış, dokumacılık, marangozluk, soğuk demircilik gibi, sanat öğretilerinin alâkalı vekâletler teşkilâtı ile iş birliği yapılarak temini göz önünde tutulmuştur.

Hulâsa : Yeni İskân Kanunu bugün memleketimizin içinde bulunduğu iktisadi, kültürel ve sosyal şartlar, icaplar ve gelecekteki inkişafı nazarı dikkate alınarak nüfusu 40 - 50 milyonu bulacak olan yeni Türkiye'mizin temel unsurlarını kurmaya ve Hükümetin kendine gaye edindiği müreffeh bir vatan yaratmak yolundaki sistemli ve azimli çalışmalarını geniş ölçüde tahakkuk ettirmeye muzaf bulunmaktadır.

Maddelerin izahı :

Tasarının birinci maddesi ile; bu kanun gereğince kimlerin iskân edilebileceği 3 grup halinde tebarüz ettirilmiş ve bu suretle kanunun şümülü tâyin edilmiştir.

Birinci grup : Göçmen ve mültecileri teşkil etmektedir ki; ikinci maddede yazılı olduğu veçhile bunların yurdumuza kabul şartları, Dahiliye, Hariciye, Sıhhat ve İctimai Muavenet vekâletleriyle Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğünce müştereken tesbit edilecektir.

İkinci grup : Nüfus kesafeti, arazi darlığı veya verimsizliği hasebiyle geçimlerini temin edemeyip yurt içinde başka bölgelere hicretle **maışetlerini temin zorunda kalan kimselerin**, toprağı müsaidolan mahallere arazi, ev ve kredi verilmek suretiyle naklen iskânları derpiş edilmiştir.

Üçüncü grup : Göçebelerle gezginci çingenelerin meskûn bir hale getirilmeleri ve seyyarlık vaziyetinin tevliedettiği mahzuurların giderilmesi istenilmiştir ki, bu cihet eski kanunda da mevcuttur. Kanun tasarısında aynı esaslar ipka edilmekte fakat bu gibilerin yeniden vaz'olunan hükümler dairesinde iskân edilmeleri sağlanmış bulunmaktadır.

Nüfus kesafeti, arazi darlığı veya verimsizliği hasebiyle daimî bir surette başka bölgelere hicret etmek zorunda kalan vatandaşlarımızla yurdumuzun iktisaden kalkınmasını teminen Hükümetçe vücuda getirilmekte olan barajlar, fabrikalar, millî parklar, tayyare meydanları gibi büyük

tesisley hasebiyle, köyleri, arazileri istimlâk edilen veya Orman Kanunu hükümlerine tevfikan orman sınırları dışına çıkarılmaları icabeden bir kısım vatandaşlarımızın da toprağı müsaidolan bölgelerde iskân edilmeleri bir zaruret halini almış bulunduğundan eski kanunda iskân edilmelerine dair her hangi bir hüküm mevcudolmayan bu gibiler, ikinci veya üçüncü gruba ithal edilerek iskân görebilmeleri sağlanmış ve bu suretle Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğünce tanzim edilecek plânlar dairesinde ehemmiyet ve müstaceliyet dereceleri nazarı itibara alınarak iskân edilebilmelerine imkân verilmiş bulunmaktadır.

Nafia Vekâletiyle hazırlanıp vekâletlerin mütalâalarına sunulan umumi hayata müessir âfetlerden önce ve sonra alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlara dair kanun tasarısı yangın, su bas-kını, heyelân, çığ ve kaya sukutu gibi bilûmum âfetleri tevhidten şümulüne almış bulunduğundan 2510 sayılı İskân Kanununda da yer alan (Jeolojik olaylar ve tabii âfetler sebebiyle yerlerinin de-ğiştirilmelerine zaruret hâsıl olanların naklen başka mahallere yerleştirilmeleri) keyfiyetine bu se-beple tasarıda yer verilmemiştir.

Tasarının ikinci maddesinde; göçmen ve mültecinin tarifi ve bunların iskânlı veya serbest göç-men olarak ne suretle yurda kabul edilecekleri gösterilmiş ve göçmenlik sıfatı yalnız Türk soyun-dan olanlara inhisar ettirilmiştir.

Eski kanunda; iskânlı göçmen tâbiri mevcudolmadığı halde, tatbikatta göçmenler (iskânlı veya serbest göçmen) olarak tefrik edilmek suretiyle adlandırılmakta idi. Bu cihet göz önünde bulun-durularak yurdumuza iskân edilmek üzere kabul edileceklere (iskânlı göçmen) iskân istememek şartıyla gelmeleri kabul edilenlere ise (serbest göçmen) denilmiştir.

İskân Kanunu hükümlerinden faydalanabilecek mültecilerin ise, Türk soyundan olmaları ve Dahiliye Vekâletince evvel emirde ilticaların tanınması ve maddenin son fıkrası mucibince de, ilticalarını kabul tarihinden itibaren altı ay zarfında Türkiye'de daimî olarak yerleşmek ve bu ka-nun hükümlerinden faydalanmak istediklerinin bildirilmeleri ve bu taleplerinin Dahiliye Vekâletince Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğüne yazılı olarak aksettirilmiş olması şartlarına bağlı tu-tulmuştur ki, bu suretle iskân edilecek mülteciler, diğer mültecilerden ayırdedilmiş bulunmakta-dır.

İkinci maddenin mütaakıp fıkralarında yazılı bulunan kimseler; haklarında eski kanunda bir hü-küm olmadığı halde 2510 sayılı Kanuna ait 27 . XII . 1934 tarih ve 2/1777 sayılı kararname ile meriyete konulan (İskân muafiyetleri Nizamnamesi) nin 14 ve 16 ncı maddelerinde göçmen ola-rak kabul edilecekleri yazılı bulunduğundan, bunlardan muhtaç olanların iskânları yapılmakta idi. Bu şekil mahzurlu görüldüğünden bu gibilerin yurda kabul ve iskânlarına mütaallik hükümlerin kanunda yer alması daha uygun görülmüştür.

Eski kanunda, hususi bir ahit mevcudolmaksızın dış memleketlerden Türkiye'ye toptan bir hie-rete mecbur tutulanlar hakkında da her hangi bir hüküm yoktur. Bilhassa Bulgar Hükümetinin 1951 yılında vâkı, soydaşlarımızın tehciri amelîyesi göz önüne alınarak, ileride vukuu muhtemel bu kabil vaziyetleri karşılamak üzere ikinci fıkraya yeni bir hüküm konulmuştur.

Üçüncü madde; göçmen ve mülteci kabulüne mâni haller gösterilmiştir. Eski kanunda bu hü-kümler aynen yer almakla beraber bir de (Türk kültürüne bağlı olmayanlar) şeklinde bir mâni hal daha vardı. Buna, yeni tasarıda yer verilmemiştir.

Eski kanunun üçüncü maddesinin ikinci fıkrasında (kimlerin ve hangi memleketler halkının Türk kültürüne bağlı sayılacakları İera Vekilleri Heyeti kararıyle tesbit olunur.) denildiği ve aradan 22 sene gibi uzun bir müddet geçtiği halde kimlerin Türk kültürüne bağlı sayılacağı tes-bit edilememiştir. Bu itibarlardır ki, yeni tasarıda (Türk kültürüne bağlı olmayanlar) tâbiri mâni bir hal olarak gösterilmemiş, yalnız ikinci maddenin birinci fıkrasında; iskânlı göçmen, serbest göçmen ve mültecilerin Türk soyundan olmaları şartı konulmuş ve kimlerin Türk veya Türk so-yundan addedilmesi lâzım geleceği keyfiyeti de, tadâdi olarak meselâ (Pomaklar, Tatarlar, Boşnak-lar, Karapapaklar, Çerkezler, Gürcüler, Türk soyundan addedilirler.) şeklinde, bunları daha çok daraltmak veya genişletmek suretiyle Dahiliye ve Hariciye Vekâletleriyle Toprak ve İskân İşleri

Umum Müdürlüğünün müşterek teklifleri üzerine İera Vekilleri Heyetince kararlaştırılması daha münasip görülmüştür.

Üçüncü maddenin son fıkrasındaki hüküm eski kanunda mevcudolmayıp yeni tezahür eden ihtiyacın bir ifadesi olarak tasarıda yer almıştır.

Muhtelif tarihlerde yurdumuza akın halinde gelen soydaşlarımız arasında evvelden tesbiti çok güç olan mâni sebeplerin bulunduğu anlaşılmakta fakat mevzuatımızda bunların muhacir veya mültecilik sıfatlarının geri alınmasına dair bir hüküm olmadığından bu sıfatların iskatı ile iskânen verilmiş bulunan gayrimenkullerin istirdadı cihetine gidilmemekte idi.

Madde bu şekilde kanuniyet kesbettiği takdirde zikrolunan mâni hallerden birinin mevcudiyeti Türkiye'ye kabul, iskân veya nüfusa tescillerinden itibaren 3 yıl zarfında anlaşılacakların, göçmen veya mültecilik sıfatları kalkacağı gibi tasarınnın 6. maddesi mucibince de iskân suretiyle verilmiş bulunan gayrimenkulleri istirdadolunabilecektir.

4 ncü madde; göçmen pasaportlarına konsoloslarımız tarafından verilecek vize şeklini tesbit etmektedir.

Anavatana gelmek istiyen Türk soylu kimseler; muhtaç durumda iseler ve yurda kabullerine de başkaca mâni bir halleri yoksa, konsoloslarımız bu gibilerin pasaportlarına (iskânlı göçmen) ve zengin olup da iskânını istememek şartıyla geleceklerin pasaportlarına ise (serbest göçmen) şerhini koyduktan sonra vize vereceklerdir.

Bu suretle yurda geleceklerden hangilerinin iskân hakkını haiz olduklarının evvelinden bilinmesi ve lüzumlu tedbirlerin de buna göre alınması mümkün olabilecektir.

Beşinci madde; göçmen ve mültecilerin nüfusa tescillerinden önce nüfus kâğıdı yerine kaim olmak üzere göçmen kâğıdı verilmesi, tâbiyet beyannamesi alınması ve vatandaşlığa kabul şekillerini tesbit etmektedir. Bu hükümler gerek eski kanun metninde ve gerekse nizamnamesinde mevcudolup parmak izleriyle fotoğraflarının alınması, kendilerine soyadı seçtirilmesi, mültecilerin tâbiyet beyannamesi imzalamaya dâvet olunması bundan imtina edenlerle mâni halleri olduğu anlaşılanların göçmenlik sıfatlarını kaybedecekleri ve mümkün ise geldikleri yerlere çevrilecekleri veya haklarında pasaport ve yabancıların Türkiye'de ikamet ve seyahatleri hakkındaki kanun hükümlerinin tatbik olunacağı gibi hükümler ilâvesi suretiyle pek cüzi bir tadile tâbi tutularak yeni tasarıya alınmıştır.

6 ve 7 nci maddeler; iskân edilecekleri, iskân yerlerinde muayyen bir müddet oturmak suretiyle müstahsil hale gelmelerini sağlamak ve iskânını istemeyip serbest duruma geçecek iskânlı göçmen, serbest göçmen ve mültecilerin ise; emniyet mülâhazalarıyla bâzi bölgelerde 5 yıl müddetle yerleşmek mecburiyetini tahmil etmektedir.

İskân edilenlerin 10 yıl müddetle mürettep yerlerinde oturması ve bu yerleri izinsiz olarak terk edememesi mecburiyeti eski iskân kanununda da mevcuttur. Ancak bu mecburiyete riayet etmeyenler hakkında, verilen gayrimenkullerin istirdadı muamelesi tatbik edilmekte ve başkaca birşey yapılamamakta idi.

Yeni tasarı ile getirilmek istenen (Muayyen bölgelerde beş yıl yerleşmeme) mecburiyeti, tatbikatın göstermiş olduğu bir zaruretin neticesidir.

Dışardan yurdumuza gelen iskânlı veya serbest göçmenlerle mültecilerin durumlarını kısa bir inceleme sonunda lâyıki veçhile tesbit edebilmenin mümkün olamayacağı bedihidir.

İyi niyetlidir diyerek anavatana kabul edilen soydaşlarımızdan cüzi de olsa bir kısmının bilâhara kötü halleri sübut bulmuştur. Normal zamanlarda zararları pek dokunmıyacak bu kabil kötü niyetli kimseler buhranlı anlarda devlete zarar verebileceği her zaman için vâridi hatırdır.

Eskiden olduğu gibi yeni tasarıya da iskânlı göçmenlerin 10 yıl müddetle mürettep yerlerinde oturma mecburiyeti hükmü konulmuş ise de; iskânını istemiyen göçmen ve mülteciler serbest duruma geçecekler ve Türkiye'nin en nâzik mntakalarında ikamet edebileceklerdir. Vatan toprakları dışından yurda kabul ve muhtaç iseler ev, arazi, alât ve vasıta ve kredi verilmek suretiyle iskânları imkân altına alınanların, iskânlı göçmen veya mülteci iken iskânı istememek yoluyla serbest göçmen durumuna geçmek veya doğrudan doğruya serbest göçmen vizesiyle yurda gelmeleri halinde; Dahiliye Vekâletince önceden tesbit edilecek bir kısım bölgelere 5 yıl müddetle yerleşememeleri

mecburiyetine memleketlerinin âli menfatleri bakımından seve seve katlanacakları düşünülerek bu yeni hüküm vaz'edilmiştir.

Bundan başka yurdumuzda cazip iskân mıntakaları da daralmıştır. Tâyin edilecek iskân yerlerinde birçok masraflar ihtiyar olunarak her türlü, ev, arazi, alât ve vasıta ve kredi sağlanacak ve vergi muafiyeti tanınacak olanlar; bir müddet sonra bu yerleri şu veya bu mülâhazalarla beğenmeyip mürettep yerlerinden izinsiz olarak ayrıldıkları takdirde verilen gayrimenkullerin istirdadı cihetine gidilecek ve bilûmum muafiyet haklarını da kaybedeceklerdir.

Göçebe ve gezginci çingenelerden iskân edilenlerin tekrar gezginci hale dönmelerine müsaade edilemeyeceği bu tasarıda da yer almıştır. Esasen bu hususlar bâzı farklarla eski kanunda mevcut bulunmaktadır.

Mürettep yerler, eskiden olduğu gibi lüzum ve zaruret üzerine İskân Umum Müdürlüğünce değiştirilebilecektir.

8 ve 9 neu maddeler; iskân yardımları ile muhtaçlık durumunu tâyin ve tesbit etmektedir.

Hariçten gelen ve iskâna tâbi tutulacak olan göçmen ve mültecilerle, dâhilde naklen iskân edilecekler, iskânları anına kadar geçecek zaman zarfında birtakım yardımların yapılması iktiza etmektedir. Mürettep yerlerine nakil, iaşe, ibate, tedavi, aydınlatma, ısıtma ve giyim eşyası gibi hususlar bu kabül yardımlardandır.

İskâna tâbi tutulacak göçmenler, yurda geldikleri tarihlerde muhtaç durumda bulunacaklarından, bu yardımlardan doğrudan doğruya ve karşılıksız olarak yani borçlandırmaya tâbi tutulmadan istifade edebileceklerdir.

Mülteciler, göçmen kâğıdı aldıkları tarihten itibaren bu yardımlardan faydalanacaklardır. Dâhilde naklen iskân edileceklerden bir kısmı; Hükümetçe vücuda getirilecek tesisler hasebiyle emlâk ve arazisi istimlâk edileceğinden varlıklı olacakları cihetle bu gibilerin muhtacolup olmadıklarına bakılacak, muhtaç iseler bu yardımlar yapılacak, muhtaç değillerse yardımlardan istifade edemeyeceklerdir.

Gerek iskân yardımlarından faydalanma ve gerekse katî iskân anındaki muhtaçlık durumunun ne suretle ve kimler tarafından tesbit edileceği bir talimatname ile tâyin edilecektir.

10 neu madde; bu madde ile iskânda meccanilik sistemi terk edilerek borçlandırma esası kabul edilmiştir ki, tasarı ana prensiplerinden biridir.

İster hariçten gelen göçmen veya mülteci, ister içerde muhtelif zaruret vesaiklerle nakledilecekler olsun; iskâna müstahak kimselerle yerli halk arasında her hangi bir fark gözetmeksizin bunların iskân suretiyle müstahsıl hale getirilmeleri, iyi bir yaşama seviyesine ulaştırılmaları esas gaye olarak ele alınmıştır.

4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu ile yerli halka tevzi edilmekte olan topraklar, uzun vâdelerle de olsa borçlanmaya tâbi bulunduğu halde; 2510 sayılı İskân Kanunu hükümlerine tevfi kan iskân edilenlere verilen bilûmum gayrimenkullerle alât ve vasıtalar, mütedavil sermaye, Hazine mallarından veya Devlet bütçesinden meccanen verilmektedir.

Bu hal Devlete her yıl büyük malî külfetler tahmil ettiği gibi yerli halk ile göçmen ve mülteciler arasında bir tefrika sebep ve bütçeden her yıl yeter miktarda tahsisat ayırmak ve iskânı tam zamanında yapabilmek mümkün olmadığından iskân muameleleri müktesep hak halinde sürüp gitmekte ve birtakım sızlanmalara vesile teşkil etmekte idi.

Bu gibi mahzurları önlemek, yerli halk üzerinde teessüs eden menfi tesirleri izale etmek, ihtiyaçları kül halinde ve birden karşılayabilmek maksadiyle; zaruri görülen ilk iskân yardımları hariç tutularak diğer iskân yoluyla verilecek ev, arazi, alât ve vasıtalar ve krediler; Çiftçiyi Topraklandırma Kanununun tatbikatında olduğu gibi borçlanmaya tâbi tutulmuştur.

Tasarının 15 nei maddesindeki hüküm ile de, borçlandırma bedelleri 4753 sayılı Kanunla T. C. Ziraat Bankasında teşekkül etmiş bulunan (Özel fon) dan karşılanması derpiş edilmiştir.

Maddenin mütaakıp fıkralarında; iskânın ne şekilde, kimler adına ve ne gibi şeyler verilmek suretiyle yapılacağı ve temlik edileceği, alât ve vasıtalarla teçhizi, krediler sağlanması, alât ve vasıtalarla kredilerin borçlandırılmasında faiz aranacağı gibi hususlar tebarüz ettirilmiş ve bun-

ların nüfus ve ihtiyaca göre verilmesinde lüzumlu ölçünün (İskân derece cetveli) namıyla tanzim edilecek bir cetvelde gösterilmesi esası kabul edilmiştir.

11 ve 12 nci maddeler; iskân edilecekler verilecek arazi, bina ve arsaların ne suretle temin edileceğini tesbit etmektedir.

Devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan bütün topraklar, Çiftçiyi Topraklandırma ve Teşkilât kanunlarıyla Başvekâlet emrine geçmiş bulunmaktadır. İskân edilecekler verilecek arazi evvel emirde bu kabîl arazi ile köy orta malı ve mera fazlası arazi olacaktır. Bunlar yetmediği veya ihtiyacı karşılamadığı takdirde hakiki ve hükmi şahıslardan satın alınmak veya verimsiz bir halde bulunan arazi ıslah edilmek suretiyle karşılanacaktır.

Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğü icabında arazi ıslahına yarıyan vasıta ve malzeme satın alabileceği gibi bu maksatla tesisler de vücutte getirebilecektir. .

Arsa ve bina ihtiyacı; evvelce olduğu gibi evvel emirde âmme hizmetinde kullanılmıyan Hazine malı bina ve arsalarından karşılanacak, fakat şehir ve kasabalardaki arsa ve binalar için fondan Hazineye bedelleri ödenecektir.

Şehir ve kasabalardaki Hazine malı bina ve arsalar Maliye Vekâletinin muvafakatine istinaden ve bedel karşılığında alındığı halde, ihtiyacı karşılamazsa, hakiki veya hükmi şahıslardan arsa satın alınacak veya tasarının 13 ncü maddesinde gösterildiği veçhile binalar inşa edilecektir.

Şehir ve kasabalar haricinde kalan yerlerdeki Hazine malı arsa veya binalar, Maliye Vekâletinin muvafakatine istinaden iskân edilecekler verilecek, fakat karşılığında Hazineye bir bedel ödenmiyecektir.

Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğüne ıslah edilmek suretiyle kültüre elverişli bir hale getirilecek arazi hem iskân edilecekler hem de Çiftçiyi topraklandırma Kanunu gereğince müstahak olanlara verilebilecektir.

Köylerin şahsiyeti mânevîyeleri adına mera olarak tahsis edilecek arazi ise borçlandırma dışında kalacaktır.

13. ncü madde; İskân edilecekler için lüzumlu bina ve tesislerin yapılabilmesini sağlamaktadır.

Gerek dâhilde yapılacak nakiller ve gerekse hariçten gelenlerin iskânları, barındırılmaları, misafir edilmeleri, yetiştirilmeleri için lüzum görülen bina ve tesis ihtiyacını; Hazine malı yapı ve tesislerle karşılamak kabil değildir.

Hazineye ait binalar; kısmen satış suretiyle elden çıkarılmış, mühim bir kısmı şimdiye kadar gelen mübadil ve göçmenlere, teffiz veya âdi iskân suretiyle verilmiş, bir kısmı ise âmme hizmetlerine tahsis edilmiş olduğundan bugünkü mevcutları; bu kanunla derpiş edilen iskân mevzuunu karşılamaktan çok uzak bulunmaktadır.

Bu itibarla; 2510 sayılı İskân Kanununda olduğu gibi bu tasarı mucibince de toplu veya dağılık binalar yapmak zarureti eskiye nazaran çok fazlasıyla hissedilmektedir.

Göçmen ve mülteciler; sınırlarımızdan içeri girdikleri andan itibaren bunların lüzumlu sorgularını, muayene, tedavi ve sair muamelelerini ikmal için hudut kapılarındaki muhacir misafirhanelerinde en az bir hafta tutmak mecburiyeti vardır. Mevcut misafirhanelerden istifadeye devam olunacağı tabii bulunmakla beraber, kütleler halinde yurda gelen ve henüz akide ve sıhhat durumları meşkük bulunan bu kabîl kimselerin, eskiden olduğu gibi iskânları anına kadar barınmalarını teminen köylerimize serpiştirmek ve buralarda iâşe ve ibatelerini sağlamak bugün için hem mümkün görülmemekte, hem de birçok mahzurları bulunmaktadır.

Bu sebepledir ki; göçmen misafirhanelerinde muvakkat bir zaman için alınılan göçmen ve mültecilerin ev ve arazileri temin edilerek katî iskânları yapılmaya kadar, yurdumuzun münasip bölgelerinde geniş çapta misafirhaneler ve yetiştirme merkezlerinin kurulmasına ve bunların buralarda toplu bir halde iâşe, ibate edilmekle beraber, okutulmalarına, küçük el sanatları öğretilmesine ve çalışma sahaları temin edilerek Devlete yük olmadan kendi geçimlerini kendilerinin sağlamalarına zemin hazırlanmasına katî bir zaruret mevcut bulunmaktadır.

Bu sebeplerdir ki, tasarının bu maddesinde misafirhane ve yetiştirme merkezleri yapılabilmesi derpiş edilmiştir.

İskân için; yeniden köyler teşkiline veya eskiden olduğu gibi mevcut köylere ilâveler münferit veya toplu evler, dükkânlar, barakalar yapılmasına devam olunacağı gibi, şehir ve kasabalarda da arsalardan istifade edilmek ve imar plânlarına uygun binalar yapılabilmek maksadiyle de münferit veya blok ikametgâhlar inşa edilebilecektir.

Göçmen misafirhaneleri, yetiştirme merkezleri idare okul ve karakol binaları; borçlanmaya mevzu teşkil etmiyeceğine göre bunlara ait masraflar unumi muvazene tahsisatından karşılanacaktır.

14. madde; iskâna müstahak olanlar adına tescil ve kendilerine teslim edilecek arazi, bina ve arsalar hakkında; alâkahılareca vukubulacak aynın iade veya bedelinin verilmesine dair dâvalarda; hasım taraf yeni mâlik ile beraber Hazine olacaktır.

Bu hüküm 2510 sayılı İskân Kanununda mevcudolup bâzı değişikliklere tâbi tutularak ve iskân işlerinde istikrarı sağlamak maksadiyle tasarıya alınmıştır.

Eskiden gayrimenkullerin müstehikleri adına temlik edildiği tarihten itibaren alâkahılareca bir yıl içinde aynın iadesine, bir yıl geçtikten sonra ise vaziyet tarihindeki rayiç üzerinden bedel dâvası açılabilmekte idi.

Defterler üzerinde yapılan temlik muamelelerine, gayrimenkule vaziülyed olanların ittila kesbedememeleri yüzünden bir yıllık müddetin mürür ettiği vâkı hallerden idi. Bu mahzuru önlemek ve alâkahılları mağdur etmemek maksadiyle temlik tarihi yerine müstahikki adına tescil edilen gayrimenkulün tesliminin; ilân-tarihinden itibaren bir yıl içinde aynın iadesi ve bir yıl geçtikten sonra yalnız bedel dâvası ikame edebilmesi esası kabul edilmiştir.

Dâvalara ait bilûmum masrafların da yalnız Hazineye yükletilmesi eskiden olduğu gibi aynen muhafaza edilmiştir.

15 ve 16 nci maddeler; iskân işleri için lüzumlu bulunan ve borçlandırmanın şumulüne girecek olan bilûmum masrafların; Çiftçiyi topraklandırma Kanununun 47 nci maddesiyle kurulmuş olan (fon) dan karşılanması kabul edilmiştir ki, bu dahi tasarının ana prensiplerinden biridir.

Lâyihanın umumi prensipler bölümünde arz ve izah olunduğu veçhile; yurdumuza hariçten gelen iskâna tâbi bütün göçmen ve mültecilerle, yurt içinde naklen iskân edilenlerin iskânlarına mütaallik bilûmum masraflar; bütçeye mevzu tahsisattan ve meccanen karşılanmaktadır.

Bu hâl yıllar boyunca Devlete büyük çapta malî külfetler tahmil etmiştir. Şimdiye kadar sarf edilmiş bulunan milyonlarca liradan bir daha istifade etmek mümkün olmadığı gibi, eski usulde devam edildiği takdirde bundan sonra da iskân için sarf edilecek milyonlardan bir daha istifade imkânı bulunmayacak ve her yıl bütçesinden yine milyonlar ayırmak zorunda kalmacaktır.

Bu hususta küçük bir fikir verebilmek maksadiyle 1951 yılında Bulgaristan'dan hierete tâbi tutulan soydaşlarımızın iskânları için bugüne kadar 110 milyon lira gibi muazzam bir paranın tekrar istifade edilmemek üzere sarf edilmiş olduğunu hatırlatmanın kâfi geleceğini tahmin etmekteyiz.

Bu sebeplerle; meccanilik sistemi terk edilerek (mahiyeti itibariyle iskân mevzuunun bir kolunu teşkil ettiğinden) toprağa muhtaç çiftçilerin topraklandırılmalarına dair Çiftçiyi topraklandırma Kanununun 47 nci maddesiyle T. C. Ziraat Bankasında kurulmuş olan (fon) dan, iskân masraflarının da (borçlandırma sistemi ile) karşılanması esası kabul edilmiştir.

Yerli halkımıza dağıtılan topraklar, borçlandırmaya tâbi tutulduğu hâlde; iskân edilenlere, ev, arsa, toprak, alât ve vasıta ve kredilerin meccanen verilmesi, ayrılık tevlihetmesi bakımından hiçbir zaman iyi karşılanmamıştır.

Bu mahzurun önlenmesini, halen ve bundan sonra Devlete malî külfet tahmil edilmemesini ve yapılacak yatırımlar tekrar fona avdet edeceğinden mütaakıp yıllarda bu maksatlarla tekrar bu paralardan faydalanılmasını ve iskân mevzuunun lâyıkyi veçhile başarılabilmesini teminen; meccanilik sisteminin terk edilmesinde ve iskân işleri için lüzumlu masrafların, Çiftçiyi topraklandır-

ma Kanunu ile kurulmuş bulunan fondan istifade suretiyle karşılanmasında büyük faydalar mülâhaza edilmiştir.

Fondan yapılacak masraflar; umumiyetle tasarıda zikrolunan ve borçlandırmanın şümulüne giren masraflardır. Bunlardan bir kısmı birinci fıkranın a, b, c, ç, d ve e bentlerinde tadadı bir şekilde gösterilmiş ve fonun malî kaynakları, bu kanunun tatbiki için lüzumlu masrafları karşılayıncaya kadar her yıl özel fon hesabına Hazinece lüzumlu miktarda avans verilmesi derpiş olunmuştur.

Maddenin üçüncü fıkrası; halen mevcut veya yeniden kurulacak Avrupalılar veya Milletlerarası (fon) lara, anlaşmalar mucibince iştirake karar verildiği takdirde iştirak hisselerinin fondan tediye edilmesini temin etmektedir. (Beynelmîl mahiyette ve göçmen ve mültecilerin iskânları için halen teşekkül etmiş bulunan Avrupalılararası fona iştirak edilmiş olup, iştirak payları da Hükümetçe ödenmiş bulunmaktadır.)

Memleketimiz, kalkınma hamlesi yapan, mültecilerin iskân mevzularının tahakkukuna çalışan ve bu hususta beynelmîl yardımlardan âzami faydalar sağlayabilecek olan milletler arasında bulunduğundan bu kabîl beynelmîl teşekküllere iştirak hisseleri verilmek suretiyle dâhil olmanın menfaatlerimizin icabı görülmüştür.

Çiftiyi topraklandırma Kanununun 47. maddesi mucibince ve T. C. Ziraat Bankasında teşkil olunan (fon) un malî kaynakları; aynı kanunun 48. nei maddesinde gösterilmiş olmakla beraber her yıl Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğü bütçesi ile diğer alâkalı dairelerin bütçelerine iskân maksadiyle konulacak tahsisatın tamamının veya bir kısmının özel fon hesabına yatırılmasına İcra Vekilleri Heyetince karar verilebileceği gibi, bu kanun mucibince yapılacak borçlandırmalardan vâdesi hulûlünde vukubulacak tahsilât da yine fon hesabına alınacaktır.

Bunlardan başka icabında hâsılı, iskân işlerine tahsis edilmek üzere hükümet 50 milyon lirayı geçmemek üzere uzun vâdeli istikrazlar akdetmeye veya kısa veya uzun vâdeli krediler almaya da yetkili kılınmıştır. Bunlara ait masraflar fondan ödenecektir.

15. nei maddenin son fıkraları ise; fon idaresinin yürütülmesi, hesap ve blânço işlerinin yapılması ve hesabatın her yıl yüksek murakabe heyetince tetkik ve kontrola tâbi tutulması gibi hükümleri ihtiva etmektedir.

Çiftiyi topraklandırma Kanununun hükümleri dairesinde 1947 tarihinden 1955 yılı sonuna kadar 10 520 065 dönüm arazi tevzi edilmiş ve 88 563 325 lira borçlandırılmıştır.

Alacaklar; borçlandırmayı takibeden 6. nei yılın Ocak ayından başlamak ve 20 yılda 20 müsavî taksitler şeklinde T. C. Ziraat Bankasına tahsil olunmaktadır.

Her yıl muntazaman ve mühim bir meblâğ şeklinde artacak olan tahsilât yekûnu ile, iskân işleri maksadiyle Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğü ve diğer alâkalı dairelerin bütçelerine konulacak tahsisat, Milletlerarası teşkil olunan fonlardan alınacak meblâğlar yabancı devletler veya Milletlerarası kurumlar veya yabancı devletler hakiki veya hükmi şahısları tarafından aynı ve nakdî olarak yapılacak her türlü bağış ve yardımlar ve nihayet hükümetin 50 milyon lirayı geçmemek üzere yapacağı istikraz veya alacağı krediler yekûnu; fonun malî kapasitesini teşkil edecektir.

Devlet hayatı içerisinde 8 ilâ 10 yıl gibi pek kısa sayılacak bir müddet zarfında fonun malî kapasitesi Devlet yardımına hiçbir suretle ihtiyaç hissettirmeden mütedavil bir sermaye halinde bu tasarı ile derpiş olunan iskân işlerinin tamamının başarılanmasını sağlayabilecek bir duruma gelmiş olacaktır.

17 nei madde; bu tasarı hükümleri dairesinde müstehiklerine verilecek gayrimenkullerin, Maîye Vekâleti ile Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğü tarafından müştereken tanzim edilecek talimatname esasları dairesinde borçlanmaya mevzu teşkil edecek değer pahalarının tesbit edileceğini ve buna göre müstahikleri adına ve T. C. Ziraat Bankasına ipotek tesisi suretiyle tescil edileceğini göstermektedir.

Maddenin ikinci fıkrası verilecek olan gayrimenkullerden yalnız binalara takyidat vaz'etmek-

tedir. Binalar taksit borçları ödenmedikçe satılamıyacak ve bunlar üzerinde diğer temlikî tasarruflarda da bulunulamıyacaktır.

Bina borçları vâdesinde veya vâdesinden önce ödendiği takdirde ipotek fek edilerek bina serbest hale gelebilecektir.

Üçüncü fıkra; borçlandırma, alacakların tahsili faiz nispetlerinin tâyin ve hesaplanması, arazinin muayyen bir müddetle satılamaması, vâdesinde ödenmeyen borçların muacceliyet kesbetmesi gibi muamelelerin; Çiftçiyi topraklandırma Kanununun bu hususlarla alakalı 46, 47, 52, 53, 54, 57, 58 ve 59 ncu maddeleri hükümleri dairesinde yapılacağını göstermektedir.

Bu kabil muamelelerin tarzı cereyanı Çiftçiyi topraklandırma Kanununda etraflı bir surette yer alması bulunduğundan ve gerek Çiftçiyi topraklandırma Kanunu ve gerekse tasarı kanuniyet kesbettiği takdirde bu kanun hükümleri aynı Umum Müdürlükçe tatbik edileceğinden, aynı mealde ve yeni maddeler halinde bu kanunda yer alması zait addedilmiştir.

18 nci madde; göçmen ve mültecilerin gümrük muafiyeti hakkındaki mülga 2396 sayılı Kanun hükümlerinden mülhem olarak tanzim edilmiştir.

Birinci grupta bir aile için zat ve ev eşyaları kâmilen ve gümrüksüz olarak, aile çiftçi ise bunlar haricinde kalan, çift hayvanları, arabaları, araba ve koşum takımları; çiftçiliğe mahsus her türlü alât ve edevatı ve makinaları, damızlık hayvanları, tohumluk ve yiyecek zahireleri, aşıkları ve besledikleri büyük ve küçük baş hayvanları ile zirai mahsulleri, İcra Vekilleri Heyetince nüfus ve ihtiyaca göre tâyin edilecek nispetler dâhilindeki kısmı gümrüksüz, fazlası ise Gümrük Resmî verilmek suretiyle ithal edilebilecektir.

Aile sanat ve serbest meslek erbabından ise; yine İcra Vekilleri Heyeti tarafından nüfus ve ihtiyaca göre tâyin edilecek nispetler dâhilindeki, her türlü sanat ve meslek ve alât ve edevatı, makinaları söküp getirecekleri fabrikaları, alât ve edevatı gümrüksüz, fazlası ise Gümrük Resmî verilmek suretiyle ithal olunabilecektir.

İkinci grup; bir cemaat için; mektep ve cami eşyaları, vakıflara ait eşya, köy ve mahalle oda eşyası, hâtıralar ve cemaate yadigâr eşya, köy orta malı damızlık hayvanlar, köy veya mahallenin harman ve orak makinaları ve traktör gibi ortak zirai makina ve aletleri, köy değirmeni ve un fabrikası gibi müşterek sanat, fabrika ve makinaları kâmilen gümrüksüz olarak ithal edilebilecektir.

Maddenin son iki fıkraları ile de; bir kısım eşyanın yurda gümrük resmî verilmek ve önceden müsaade istihsal olunmak suretiyle ve memleket iktisadiyatı bakımından çok faydalı görülecek bir kısım makina ve tesislerin ise; Maliye, İktisat ve Ticaret, Gümrük ve İnhisarlar Vekâletleri ile Toprak ve İskân Umum Müdürlüğünün müşterek teklifleri üzerine İcra Vekilleri Heyetince verilecek kararlar dairesinde yurda getirilebilmesi esası vaz'olunmuştur ki, bu suretle yurda getirilecek eşyanın tadadı olarak gösterilmesinden sakınılmış ve zamanın icap ve ihtiyaçlarına göre bunların tesbit edilebilmesi için maddeye bir seyyaliyet verilmesi istenilmiştir.

19 ncu madde; bu madde, askerlik, vergi, resim ve harc muafiyetlerini göstermektedir. Göçmen ve mültecilerle dâhilde naklen iskân edileceklerin iskânlarına taallük eden ve birinci fıkrada zikredilen muamelelerin Damga Resminden ve sair bilfümum resim ve harelardan muaf tutulmalarını derpiş etmektedir.

Bu hüküm eski kanunda mevcud olup hemen aynen alınmıştır.

Askerlik muafiyetlerine ait muameleler ise tamamen Askerlik Kanunu hükümlerine tâbi tutulup ayrıca bu kanunda zikrolunmasında fayda görülmemiştir.

Üçüncü fıkra ile konsoloslarımız tarafından yapılacak vize muameleleri, verecekleri lüzumlu belgelerle eşya ve vasıtalara taallük eden vesikalar da resim ve harcan muaf tutulmuştur.

20 nci madde; bu hüküm de 2510 sayılı İskân Kanununun 10 ncu maddesinde mevcud olup esasa taallük etmiyen farklarla ve tadilen bu tasarıda yer alması zaruri ve uygun görülmüştür.

21 ve 22 nci maddeler; iskân edileceklerin iskânları âhna kadar muvakkaten barınmalarını temin için idarece lüzumlu görülecek Hazineye, hususi muhasebe veya belediyelere ait binalarla halka ait binaların vali veya kaymakamların yazılı emirleriyle boşaltılabilmesi ve iskân edilecek-

lerin kayıt, nakil veya yerleştirilmeleri gibi işlerinde vali ve kaymakamlara kendi vilâyet ve kazaları dâhilindeki Devlet, hususi muhasebe ve belediye memurlarından lüzumlu görecekları memurları çalıştırabilme salâhiyeti verilmiştir.

Ev ve binaların boşaltılmasına zaruret görülen hallerde boşaltma keyfiyetinin bina sahiplerinin yaşamalarını imkânsız kılacak haller yaratmaması şarttır. Bu sebeple muvakkat işgal durumu bir yıl müddetle takyidedilmiş ve işgal müddetince de usulüne göre takdir edilecek miktar üzerinden kira, tahribat vukuunda da hükmolunacak tazminatın verilmesi sağlanmıştır.

Esasen bu kabîl hükümler 2510 sayılı İskân Kanununun 24, 44, 45, 46 ncı maddelerinde mevcud olup mezc edilmiş ve ufak bâzı değişikliklere tâbi tutulmak suretiyle tasarıya alınmıştır.

23 ncü madde; ilga edilecek kanun, madde veya fıkraları ihtiva etmektedir.

2510 sayılı İskân Kanunu, 1934 yılının Haziran ayında meriyete girmiş ve bugüne kadar muhtelif düşüncelerin tesiri ile 14 defa kısa veya uzun tadillere tâbi tutulmuş veya yeni hükümler ilâve edilmiştir.

Sebebi vaz'ındaki gayeyi çoktan kaybeden ve bu sebeple tatbikinde birçok müşküller tevlihdenden mezkûr kanunun lâğvı bir zaruret halini almış ve bu sebeple yeni ihtiyaç, düşünce ve prensiplere göre bu kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Lâğv edilecek kanun, madde veya fıkralar tasarıda tadadedilmiş ise de; tatbikatta her hangi bir tenakusa düşülememesi ve bu sebeple gayeden uzaklaşmaması bakımından bu tasarıya muhalif olan sair bütün hükümlerin de ilga edilmiş olduğunun ilâvesine ayrıca lüzum hissedilmiştir.

24 ncü madde; tasarı kanuniyet kesbettiği takdirde tatbik şeklinin, meriyete girmesi tarihinden itibaren 6 ay zarfında nizamname ve talimatnamelerle tâyin edileceğini göstermektedir.

Mütaaddit madde metinlerinde açıklandığı üzere; gerek doğrudan doğruya Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğünce ve gerekse mezkûr Umum Müdürlükle birlikte Dahiliye, Hariciye veya Maliye Vekâletlerince müştereken birtakım talimatnameler hazırlanacak ve bu talimatnameler dışında kalacak hususlar da nizamnamede yer alacaktır.

Birinci muvakkat madde; İskân kanunu tasarısı yeni prensip hükümlerine istinad ettirilmiş bulunduğundan kanuniyet kesbedip meriyete gireceği tarihten önce bir kısım iskâna müstahak göçmen, mülteci veya yerli vatandaşların 2510 sayılı İskân Kanunu ve tadilleri, bu kanuna yeniden hükümler ilâve eden kanun veyahut daha eski iskân kanunlarıyla teessüs etmiş bulunan hakkı müktesepplerinin korunması ve bu gibilerin müktesep haklarının mahfuz tutulması esası kabul edilmiştir. Bu muamelelerin bir an önce tasfiye edilmesi temininde, her yıl Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğü bütçesine lüzumu kadar tahsisat konulacaktır.

Muvakkat ikinci ve üçüncü maddeler; İskân kanunları mucibince başka bölgelere nakil, gayrimenkulleri istimlak veya sakin buldukları mahallerin yasak bölgeler haline getirilmiş olması hasebiyle, kanunlar muvacehesinde Hazine den alacaklı durumda bulunanların, alacaklarının ne suretle tediye edileceği, istimlak veya sair kanuni sebeplerle terk edilmiş olan gayrimenkullerden hangilerinin ne suretle iade edilebileceği ve mer'î kanun, nizamname ve talimatnameler mucibince tevziye tâbi tutulan gayrimenkullerin, tevzi edilenler adına tescil ve eski sahiplerinin bu gayrimenkul ve mütemmim cüzüleri üzerinde her hangi bir hak iddiasında bulunamayacağı gibi hususların nihai bir şekilde tasfiye edilmesine dairdir.

Menkul eşhas ile 1505 sayılı Kanuna göre arazileri istimlak edilenlerin veya yasak bölgeler halkının şekli iskânları, gayrimenkullerinin tasfiyeleri, alacaklarının tediye işleri gibi muameleler, uzun yıllar zarfında muhtelif âmillerin tesiriyle bugüne kadar halledilememiş ve zamanın şart ve düşüncelerine göre 2510 sayılı İskân Kanunu tadil veya bu kanuna yeni hükümler ilâve eden 5098, 5227, 5420, 5826 ve 6093 sayılı kanunlarla bu kabîl işlerin halli yoluna gidilmiş ise de çok çapraşık ve işin içinden çıkılmaz bir durum alan ve tatbikatta teşevvüşler yaratan bu işlerin âdilâne bir suretle tasfiyesi bir türlü mümkün olamamıştır.

Arz edilen düşünce ve zaruretler karşısında bu kabîl işlerin âdilâne ve katî bir surette tasfiyesi için bâzı esaslı noktalar üzerinde durulmuş ve bu esaslara uyularak 5098, 5227, 5420, 5826,

6093 sayılı Kanun hükümleri tevhit ve bir kısım hükümleri tayıyedilmek suretiyle muvakkat maddeler hazırlanmıştır.

Muvakkat maddeler hazırlanırken hâkim olan düşünceler şunlardır:

a) Mümkün olduğu nispette hakkı müktesepi ihlâl etmemek ve iskân hakkı olanları eski mevzuat dairesinde ve meccanen iskân etmek.

b) Her hangi bir şekilde ve usulüne göre tevzi edilen gayrimenkullerin, tevzi edilenler adına tescillerini sağlamak.

c) İstimlâk, tasfiye veya istihlâk mazbatasını bedelleri gibi şimdiye kadar ödenmiş veya henüz ödenmemiş olan alacakların halen mer'i bulunan kanun hükümlerinde tesbit edilmiş olan miktar ve misiller üzerinden tediyelelerini temin etmek,

ç) Şimdiye kadar her hangi bir surette iskân görmemiş olanlara ait, tevzi veya âmme hizmetlerine tahsis edilmeyen gayrimenkullerin iadesini mümkün kılmak.

(a) bendindeki düşünceye göre muvakkat birinci madde ve diğer (b), (c) ve (ç) bentlerindeki düşüncelere göre de muvakkat ikinci ve üçüncü maddeler hazırlanmıştır.

Muvakkat ikinci maddenin birinci fıkrası ile (b) bendindeki düşünce formüle edilmiştir. Esasen bu hüküm hemen aynen 6093 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinde yer almış bulunmaktadır ki, tevzi edilen gayrimenkullerin tevzi edilenler adına tescil edileceğini ve eski sahiplerinin bu gayrimenkul ve mütemmim eüzüleri üzerinde her hangi bir hak iddiasında bulunamayacaklarını tesbit etmektedir.

Muvakkat ikinci maddenin 2 ncı ve 4 ncü fıkralarıyla; (c) bendindeki düşünceler formüle edilmiştir. Bu hükümler de, 5098 sayılı Kanunun geçici ikinci maddesinin iki numaralı bendinin birinci fıkrasında ve 6093 sayılı Kanunun da 3 ncü ve 6 ncı maddesinin son fıkrasında yer almış bulunmaktadır.

Tasarıya göre; Hükümetçe tasfiye edilen veya tasfiye edilmeden tevziye tâbi tutulan veya 1505 sayılı Kanuna göre mahallî Hükümet eliyle alınıp tevzi edilen emlakın tasfiye edilmiş ise satış, istimlâk edilmiş ise istimlâk bedellerini veyahut Hükümetçe tasfiye edilmeden tevziye tâbi tutulan gayrimenkul karşılıkları, bu tasarının kanuniyet kesbedip neşri tarihinden önce ödenmiş olan veya henüz ödenmeyip emanette bulunan miktarları, gayrimenkullerin 1944 malî yılı vergisine matrah olan kıymetlerinin 4 misli üzerinden ve aradaki farklarla birlikte ödenecektir.

İstihkak mazbatasını alanların henüz ödenmemiş bulunan mazbata muhteviyatları da 4 misli üzerinden ödenecektir.

Vergi kıymeti belli olmıyan gayrimenkuller için, tadilat komisyonları, emsalerinin 1944 malî yılı vergi kıymetlerini nazarı itibara alarak kıymet takdir edecekler ve bu kıymetler 4 misli üzerinden tediye olunacaktır.

Bu maksatlarla yapılacak nakden tediyeleler için Maliye Vekâleti bütçesinin alâkalı fasıl ve maddelerine yeteri kadar tahsisat konacaktır.

Muvakkat üçüncü madde; munhasıran gayrimenkullerin iadesini derpiş etmektedir.

Yasak ve idareten boşaltılmış bölgeler veya serbest bölgeler halkından olup nakledilenlerin geride bırakmış oldukları gayrimenkullerin, tevzi veya âmme hizmetlerine tahsis edilmemiş ise ibraz edecekleri tasarruf belgeleri üzerinden ve bâzı şartlar altında iade olunacağı esasını 5098, 5420 ve 6093 sayılı kanunlarda yer almıştır.

Bu kabîl gayrimenkullerin iadelerinde en büyük karışıklığı tevlimeden iki sebep mevcut bulunmaktadır.

1. İade edilecek gayrimenkullere ait tasarruf belgesi ibraz olunamaması,
2. Mürettep yerlerinde iskân görmüş bulunmaları,

Bu tasarıda (tasarruf belgesi) tâbirine kasten yer verilmemiş ve umumiyetle tapusu mevcud olanların iade edilebileceği zikredildikten sonra, 1515 sayılı Kanuna ait nizamnamenin birinci maddesinde tasrih edilen belgelerden birinin mevcudiyeti veya bunlardan biri de yoksa, 1940 yılından öncesine ait vergi kaydının ibrazı suretiyle gayrimenkullerin tski sahiplerinin zilyedliklerine terk keyfiyetinde bir kolaylık sağlanmış ve bu suretle birinci mahzurun giderilmesine çalışılmıştır.

İkinci mahzur iskân edilmiş olma keyfiyetidir.

Buldukları yerlerden nakledilenler veya nakledilmedikleri halde buldukları mahalerin yasak veya idareten boşaltılmış bölgeler haline getirilmesi hasebiyle civar vilâyetlere dağılanların iskân kanunları muvacehesinde durumları pek mütenevvidir.

Yasak bölgeler halkının; bu gölgeler içindeki bilûmum gayrimenkullerin mülkiyeti kanunen Devlete intikal etmiştir.

Bu gibilerden tasarruf belgesi ibraz edenlere birer istihkak mazbatasası verilmiştir.

Başka bölegelere nakledilenlerden bir kısmı tam iskân görmüş, bir kısmının iskânı noksan kalmış bir kısmının ise hiç iskân yapılmamıştır. İstihkak mazbatasası almış olanlardan iskân edilenlerin bir kısım mazbata muhteviyatları mahsubedilmiş bir kısmının ise edilmemiştir. Başka bölgelere nakledilmeyip buldukları yerlerin yasak veya idareten boşaltılmış bölgeler haline getirilmesi sebebiyle civar vilâyetlere sığınmış olanların da iskân durumları aynıdır.

Serbest bölgelerden nakledilenlerin de iskân vaziyetleri yukarıda arz edildiği şekildedir. Bunlar da ya tam veya noksan veyahut hiç iskân edilmemişlerdir.

Bunlar geride bırakmış oldukları gayrimenkullerini bir yıl içinde kendileri tasfiye etmek mecburiyetinde idiler. Tasfiye etmeyenlerin gayrimenkulleri ise Hükümetçe tasfiye edilip bedelleri kendilerine verilecekti. Bir kısım şahıslar gayrimenkullerini tasfiye ettikleri halde bir kısmı tasfiye etmediği için Hükümetçe tasfiye edilmiş veya edilmeden olduğu gibi kalmış veya tevziye tâbi tutulmuştur.

5098 sayılı Kanun 1947 yılında meriyete girince nakledilenler hakkındaki bilûmum takyidat kalkmış ve bu gibiler serbest hale gelmişlerdir. Bunlardan bir kısmı eski yerlerine dönmüş, bir kısmı ise mürettep yerlerinde kalmışlardır.

Eski yerlerine dönenler, mürettep yerlerinde iskân yoluyla verilmiş olan gayrimenkulleri Hazineye iade suretiyle Hükümetçe tasfiye, tevzi veya âmme hizmetlerine tahsis edilmemiş gayrimenkullerini geri alabilmişlerdir. Bir kısmı ise mürettep yerlerinde iskân suretiyle verilmiş olan gayrimenkullerden tamamını veya bir kısmını satmış olduklarından eski gayrimenkullerine bu sebeple tesahup edememişlerdir.

1953 yılında meriyete giren 6093 sayılı Kanun, gayrimenkullerini satmış olanların da; mezkûr gayrimenkullerin 1944 malî yılı vergisine matrah olan kıymetin 4 mislini Hazineye ödedikleri takdirde eski yerlerinde bırakmış oldukları gayrimenkullerine tesahubetme hakkını vermiştir.

Yasak bölgeler halkından olanlar, serbest duruma geçtikleri halde eski yerlerindeki yasaklıklar devam ettiklerinden bu bölgelere girememişlerdir. 5227 sayılı Kanun bu gibilerin de mürettep yerlerinde iskân yoluyla verilmiş olan gayrimenkullerini iade etmek şartıyla yasak bölgeler civarındaki vilâyetler dâhilinde yeniden ve ikinci bir defa iskân edilmelerini cevaz vermiştir.

Bilâhara, yasak bölgelere girmek ve ikamet edebilmek yasağı kararname ile ve 6093 sayılı Kanun ile de yasak bölge Küçük Ağır dağı civarına inhisar ettirilerek diğer bölgelerin yasaklığı kaldırılmıştır.

Yasaklığı kalkan bölgelere; gerek ilk iskân yerlerinde oturan ve gerekse ikinci defa yasak bölgeler civarında iskân görenlerden bir kısmı gelip yerleşmişler ve buralarda yeniden iskân edilmelerini ve Devlete intikal eden gayrimenkullerinin iadesini talebetmişlerdir. 6093 sayılı Kanunda bu gibilerin ilk veya ikinci mürettep yerlerindeki gayrimenkullerini Hazineye iade etmek suretiyle üçüncü defa iskânlarına ve iskânlarını istemiyenlerin de tasarruf belgeleri ibraz etmek şartıyla Devlete muntel gayrimenkullerini iadeye cevaz vermiştir.

Yukarıdan beri arz olunduğu üzere yasak, idareten boşaltılmış bölge halkı ile, 1505 sayılı Kanuna göre gayrimenkulleri istimlak tâbi tutulmuş, nakledilmiş, civar vilâyetlere sığınmış, istihkak mazbatasası almış, mahsup muamelelerini yaptırmış veya yaptırmamış gibi durumda olanların muhtelif tarihlerde âcilen çıkarılan kanunlarla çeşitli şekilde iskân muameleleri cereyan etmiş ve Hükümetçe verilen gayrimenkullerle, kendilerine aid olup iadelerini talebettikleri gayrimenkullerin hukuki durumlarını tâyin, mahsup muamelelerini intacetmek (iskân teşkilâtı her vilâyet ve

kazada bulunmadığından ve bu gibi muameleler diğer Devlet memurlarına gördürülmekte olduğundan) çok müşkül olmuş ve içinden çıkılmaz bir hal almıştır.

Bu gibilerin vaziyetlerine bir de 1505 sayılı Kanuna göre mahallî hükümet eliyle arazileri istimlak edilenlerin arazi ve iskân durumları inzamam edince karışık vaziyetin mahiyeti ve tevlihdettiği huzursuzluğun vahameti kendiliğinden anlaşılır.

Bu gibi hallere bir son vermek ve tatbikatta kolaylığı ve bir tasfiyeyi sağlamak maksadiyle şimdiye kadar kısmen veya tamamen iskân görmüş olanlara ait gayrimenkullerin iadesi prensibinden vazgeçirilerek bu gibilere ait hakların muvakkat ikinci maddede derpiş bulunduğu üzere yalnız bedele inhisar ettirilmesi uygun görülmüştür.

Bu sebeplerle; muvakkat üçüncü maddenin birinci fıkrası, yasak, idareten boşaltılmış bölgeler veya serbest bölgeler halkından olanların geride bırakmış buldukları gayrimenkullerin iade veya bunların eski sahiplerinin zilyediklerine terk edilebilmesini; bu gibilerin hiçbir suretle iskân görmemiş olmaları ve bu kabil gayrimenkullere ait tapu kaydı, 1515 sayılı Kanuna ait nizamnamenin birinci maddesinde tadadolanın ispat vesikalarından birinin, bunlar da yoksa 1940 yılından öncesine râci vergi kaydı ibraz etmeleri şartına tâbi tutulmuştur.

İkinci fıkra; eski sahiplerine zilyedikleri terk olunacak gayrimenkullerin hükmen namlarına tescillerinin sağlanabilmesini teminen yasaklık ihdası veya idareten boşaltma gibi sebeplerle fiilen inkitaa uğramış bulunan zilyedik halinin inkita etmemiş sayılmasını derpiş etmektedir.

Üçüncü fıkra; 1505 sayılı Kanuna göre mahallî hükümet eliyle tevziye tâbi tutulmak üzere istimlak edilen ve fakat henüz tevzi veya âmme hizmetlerine tahsis edilmemiş bulunan gayrimenkul tapu kayıtlarının; iskân edilmemiş olmaları şartıyla hare ve resim aranmadan eski sahipleri adına tashih edilmesini mümkün kılmaktadır.

Dördüncü fıkra; gayrimenkullerinin iadesini isteyenler, her hangi bir surette olursa olsun iskân edilmişlerse, bunlara ait gayrimenkullerin iade veya eski sahiplerinin zilyediklerine terk edilmeceğini, bu gibilerin haklarının muvakkat ikinci maddede gösterildiği üzere yalnız bedele inhisar edeceğini tasrih etmiştir.

Muvakkat dördüncü madde; Nafia Vekâletince (umumi hayata müessir âfetlerden önce ve sonra alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlar) hakkında yeni bir kanun tasarısı hazırlanmış ve alâkalı vekâletlerin mütalâalarına sunulmuştur.

Mezkûr kanun tasarısında, 2510 sayılı İskân Kanununun 8 nci maddesinde derpiş olunan jeolojik olaylar ve tabii âfetler sebebiyle yapılacak yardımlar, umumi âfetler meyanında zikredilmiş bulunduğundan yeni iskân kanunu tasarısında bu mevzuaya yer verilmemiş ve bu sebeple kanunun şümulünü tâyin eden birinci maddeye dercedilmemiştir.

Fakat, Nafia Vekâletince hazırlanmış olan mezkûr kanun tasarısı, yeni iskân kanunu tasarısından daha geç kanuniyet kespittiği takdirde (2510 sayılı İskân Kanunu ilga edilmiş olduğundan) aradan geçecek zaman zarfında jeolojik olaylar ve tabii âfetler sebebiyle iskâna mütalâalık lüzumlu yardımların zamanında ve gecikmeden yapılabilmesini sağlamak maksadiyle bu mevzuun muvakkat madde halinde tasarıda yer alması faydalı görülmüş ve bu madde tedvin edilmiştir.

Muvakkat 5 nci madde; 1951 yılında Bulgaristan'dan teheire tâbi tutulmuş bulunan soydaşlarımızın âcilen iskânlarında, 2510 sayılı İskân Kanununun 17 nci maddesinde yazılı olduğu şekilde ev ve araziden maada, mütedavil sermaye, çift hayvanı, alât ve edevat ve tohumlukları, tahsisat kıfayetsizliği sebebiyle meccanen verilememiş ve bu gibilerin ihtiyaçları müteselsil kefalet veya gayrimenkullerine ipotek konmak suretiyle ve kredi şeklinde T. C. Ziraat Bankasına temin edilmiştir.

Bu suretle kredi alanlardan bir kısmı iskân yerlerini terk veya tam mânasiyle müstahsil hale gelememeleri yüzünden borçlarını ödiyememişlerdir. T. C. Ziraat Bankasının tahsil edilemeyen bu kabil alacaklarının tasfiyesi şeklinin İera Vekilleri Heyetince bir karara bağlanmak suretiyle tasfiye edilebilmesi için muvakkat 5 nci madde tedvin edilmiştir.

25 ve 26 nci maddeler; tasarı kanuniyet kespittiği takdirde neşri tarahinden itibaren mer'i olacağını ve kanunun tatbikine İera Vekilleri Heyetinin memur edildiğini göstermektedir.

Tunceli Mebusu Arslan Bora'nın, İskân Kanununun bazı maddelerinin tadiline ve yeniden bazı hükümler ilâvesine dair 5420 ve 5826 sayılı kanunların bazı maddelerinin değiştirilmesi ve yeniden bazı hükümler ilâvesi hakkındaki 6093 sayılı Kanunun 1 nci ve 4 ncü maddelerinin tadiline ve bu kanuna yeniden bir madde ilâvesine dair kanun teklifi (2/336)

18 . VI . 1956

6093 sayılı Kanunun birinci ve dördüncü maddelerinin değiştirilmesiyle aynı kanuna yeniden bir madde eklenmesine dair hazırlanan kanun teklifinin ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Tunceli Mebusu
A. Bora

ESBABI MUCİBE

Tunceli vilâyetinin yasak ve iadereten boşaltılmış ve bilâhara serbest bırakılmış bölgeleri halkının kısmı âzanının halen işgal etmekte ve işlemekte olduğu arazi ile olan irtibatları, mezkûr topraklar üzerinde fiilî zilyedlikten ileri gitmemekte ve binaenaleyh bu vatandaşlar, mülkiyet hukuku noktasından pek elzem olan istikrar ve emniyetten mahrum bulunmaktadır.

Bu vatandaşlar kütlesi, tarihî vukuatın seyri içinde, tenvir edilememekten mütevellit bir cehaletin mağdurları olarak binlerce mihnet ve meşakkate uğar olmuşlar, Devletin himaye ve ıslah gayesine mâtufluk üzere ittihaz ettiği tedabir cümlesinden olarak mntakalarından uzaklaştırılmışlar ve bilâhara kâfi derecede kemale eriştikleri kabul edilerek yurtlarına dönme müsaadesine mazhar kılınmışlardır.

Yurtlarından uzaklaştırılmadan evvel eba anceddin örfi bir tatbikatın tanzim edici prensipleriyle her bir aile bir araziye fiilen sahip bulunmuş ve bu fiilî zilyedlik kanununun mutlak himayesindeki bir mülkiyet hakkı gibi telâkki edilmiş ve işgallerindeki arazi sebebiyle Devlete ödedikleri vergiler mukabilinde, Devlet tahsildarlarından aldıkları makbuzların mülkiyet haklarının Devletçe muteber adedildiğine bir karîne teşkil ettiğini telâkki etmişlerdir. Esasen bu mntaka halkı coğrafi, kültürel ve etnolojik durumları ve o devrin idaresindeki noksanlar sebebiyle adlî ve mülki bilûmum âme hizmetlerinden mahrum kalmış ve binaenaleyh fiilî zilyedliklerini kanuni mülkiyet hakkı haline ifrağa vesait bulamamışlardır.

Tarihî ve fiilî ahval bu şekilde tecelli etmiş olmasına rağmen, ilkin yurtlarından uzaklaştırılmış ve bilâhara tekrar avdetlerine müsaade edilmiş olan bu vatandaşlar, dönüşlerinde, evvelce sağlıklı buldukları arazileri işgal ile işlemeye koyulmuşlar ve medeni hukuk noktasından mezkûr arazilerin uhdelerine tapuca mülk olarak kaydını talep ve bu taleplerine mesnedolmak üzere de evvelce ödedikleri vergiler mukabilinde almış oldukları makbuzları tasarruf belgesi olarak ibraz ettikleri zaman, - bu belgelerin tapuda mülkiyet hakkının tesisine medar olacak kudretleri yoktur. Tasarruf belgesinin mahkemelerden istihsal edilmiş olması şarttır. Mezkûr topraklar Hazinesinin malıdır ve toprak tevzi komisyonlarınca halka tevzi edilerek tapuya tescil oluncaklardır. - cevabıyla karşılaşmışlardır.

Bura halkının, mahkeme ve tapu idaresinden resmî bir tasarruf vesikası istihsal etmelerine mâni olan tarihî mâniler yukarda bertafsil izah olunmuştur. Fakat, yine yukarda beyan edildiği veçhile pek eski tarihlere kadar çıkan mahallî bir örf ve tatbikatın bu mntakadaki toprakları mntaka sâkinlerine niza ve ihtilâfa meydan bırakmayacak şekilde tevzi ve taksim etmiş olması da ihmalî katiyen tecviz edilemeyecek derecede kuvvetli bir adalet ve istikrar unsuru olarak ortada durmaktadır. Toprak tevzi komisyonlarının bu kadar emîn ve salim bir neticeye varabilecekleri fazlasıyla şüphelidir. İş, tevzi komisyonlarına terk edilip halkın 1 000 seneye yakın bir zamandan beri ünsiyet hâsıl ettiği durum ihlâl edildiği takdirde, bura halkı arasında kanlı maceralara yol açılmış ola-

bilecektir. Esasen bu mntakalardaki toprak tevzi komisyonları on seneden beri toprak tevzi işinin yüzde birini dahi başaramamış ve devamlı olarak halkın huzursuzluğuna yol açmış bulunmaktadır. Bu halin daha uzun seneler devam edeceği ve bu vatan çocuklarının Devlete ve kendilerine güvenen verimli birer müstahsıl vatandaş olmalarına mâni olacağı bedihidir.

Haddizatında, bu arazi Tunceli'nde mevcut ziraate elverişli arazinin % 7 si kadar mahdut ve cüzi bir toprak parçasıdır. Bu mahdut arazi parçasının Hazine mülkiyetinde kalmasından Devletin ne dereceye kadar menfaattar bulunacağı da kolayca takdir edilecek bir keyfiyettir.

Yurdun bu mntakalarında teessüs etmiş bulunan güven ve asayiş idame ve takviye etmek için bu mntaka ahalisinin en zaruri ve mübrem bir ihtiyacına cevap teşkil etmek üzere kendilerini, ecdattan kalan topraklara malik kılmak ve yer değiştirmelerden mütevellit bütün zararlarını telâfi etmek, mürettep yerlerinde vâkı olan evlenmeler sebebiyle bir aileden yeni ve başka ailelerin doğmuş olması itibariyle bu yeni ailelerin ayrı ayrı iskâna mazhar kılımlarıyla ihtilâflara mahal bırakmamak, vukuatın cereyanı sırasında kanunla kendilerine bahşedilen haklardan istifade için müracaat fırsatını kaçırmış olanlarına yeniden bir şans tanımak gibi yapıcı prensipler meselenin halli için zaruri görülmüş ve bütün bu maksatların tahakkuk ettirilebilmesine medar olmak endişesiyledir ki, tadil teklifi takdim edilmiş bulunmaktadır.

Tunceli Mebusu
Arslan Bora

TUNCELİ MEBUSU ARSLAN BORA'NIN
TEKLİFİ

6093 sayılı Kanununun 1 nci ve 4ncü maddelerinin
değiştirilmesiyle aynı kanuna yeniden bir madde
ilâvesine dair Kanun

MADDE 1. — 5826 sayılı Kanunun 6093 sayılı Kanunla değiştirilen 2 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

«Yasak ve idareten boşaltılmış bölgeler dışın-
da kalan serbest bölgelerden 2510 sayılı Kanun
mucibince nakle tâbi tutulan kimselerden,

A) Mürettep yerlerinde iskân edilmeden eski yerlerine dönenler,

B) Mürettep yerlerinde verilen gayrimenkulleri Hazineye terk edenler,

C) Mürettep yerlerinde iskân görmemiş ve eski yerlerindeki gayrimenkulleri de tevzi edilmiş olup da bedellerini almaktan feragat edenler,

Toprağı müsait yerlerde iskân edilirler. İskâna müstahak olan ailelerin evli çocukları da ayrıca iskân edilirler.

Serbest bölge ahalisinden olup da bu yerlerde gayrimenkulleri bulunmayan ve mürettep yerlerinde verilen gayrimenkullerini de satmak suretiyle ellerinden çıkaranlardan muhtaç olanlara, her aileye ayrı ayrı olmak üzere İskân Kanununun borçlandırma usulleri dairesinde toprak ve ev yeri verilir.»

MADDE 2. — Aynı kanuna 6093 sayılı Kanununun 4 ncü maddesiyle eklenen madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

«Yasak ve idareten boşaltılan bölgeler halkından olup da mürettep yerlerinde iskân edilmiş olanlarla idareten boşaltılmış bölgelerde arazi tevzi edilenlerin istihkak mazbatasını mukabili iskân gören veya mazbata muhteviyatını almış olanların ve 5826 sayılı Kanuna tevfikân iskân edilenlerin gayrimenkulleri hariç diğerlerinin eski yerlerinde kalan ve 2510 sayılı Kanunun mülga 26 ncı maddesi gereğince Devlete intikal etmiş olan gayrimenkulleri ibraz edecekleri tasarruf belgelerine müsteniden sahiplerine iade olunur. Alâkahıların ibraz edecekleri 1940 yılından

önceye ait vergi makbuzları da tasarruf belgesi olarak kabul edilir. Ellerinde tasarruf belgesi olmadığından dolayı iskânlarını talebedip de iskâna tâbi tutulmuş olanlardan eski gayrimenkullerine ait vergi kaydı ibraz edenlere de iskân edilmiş olmalarına bakılmaksızın vergi kayıtlarına göre eski gayrimenkulleri iade edilir.

Bu suretle Hazineye intikal etmiş olan gayrimenkullerin son zilyedleri yasaklığın devam ettiği müddetçe dahi bilâ inkita zilyed addedilir. Şu kadar ki, mürettep yerinde iskân edilmiş olup da iskânına muhassas gayrimenkulünü bu kanunun neşri tarihinden önce satmış olanların yasak ve boşaltılmış bölgelerle serbest bölgelerdeki arazileri tevzi veya her hangi bir âmme hizmetine tahsis edilmemiş ise mürettep yerinde sattıkları gayrimenkullerin 1944 malî yılı vergisine matrah olan kıymetinin dört misli Hazineye ödemek suretiyle eski yerlerindeki malları sahiplerine geriverilir. Borçlanılan miktarlar, on senelik bir süre içinde aylık ve müsavi taksitlerle ödenir. Sahiplerine iadesi lâzımgelen yasak bölgelerdeki topraklardan istimlak edip de şimdiye kadar ödenmemiş olan istimlak bedelleri sahiplerine verilir.»

MADDE 3. — Aynı kanuna aşağıdaki ek madde ilâve olunmuştur:

Ek madde — İskân kanunlarında mezkûr bölgelerle alâkahı olarak iskâna muhtaç olanlara, müraعات için tanınmış olan süreler bu kanunun neşri tarihinden itibaren iki yıl daha uzatılmıştır.

MADDE 4. — Bu kanun neşri tarihinde meirivete girer.

MADDE 5. — Bu kanunu İcra Vekilleri Heyeti yürütür.

T. B. M. M.

Muvakkat Encümeni

Esas No. 1/612, 2/336

Karar No. 2

31 . V . 1957

Yüksek Reisliğe

İskân kanunu lâyihası ve Tunceli Mebusu Arslan Bora'nın, İskân Kanununun bâzı maddelerinin tadiline ve yeni bâzı hükümler ilâvesine dair 5420 ve 5826 sayılı kanunların bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve yeniden bâzı hükümler ilâvesi hakkındaki 6093 sayılı Kanununun 1 nci ve 4 ncü maddelerinin tadiline ve bu kanuna yeniden bir madde ilâvesine dair kanun teklifi Hükümet temsilcilerinin ve teklif sahibinin de iştirakiyle encümenimizde tetkik ve müzakere edildi:

1934 yılında meriyete girmiş olan 2510 sayılı İskân Kanununun bugünün realiteleri karşısında iskân politikamızın istihdaf ettiği gayeyi geniş ve etraflı bir şekilde karşılamaktan mahrum bir durumda bulunduğu yirmi üç senelik tatbikatın göstermiş olduğu müşküller ve aksaklıklardan tezahür etmiş bir hakikat olarak tesbit edilmiş olduğundan mezkûr kanunun bugünün ihtiyaç ve zaruretlerine binaen yeniden tedvininin lüzumu Hükümetçe takdir olunarak bu kanun lâyihasının hazırlanmış olduğu cereyan eden müzakerelerden anlaşılmıştır.

Bu bapta hükümetin hazırladığı mucip sebepler lâyihası ve encümende verilen etraflı izahlar göstermiştir ki, 1934 yılında ve o zamanki şartların ışığı altında müstacelen hazırlanmış olduğu ifade edilen 2510 sayılı Kanun, bugün her bakımdan tam bir inkişaf halinde bulunan memleketimizin ihtiyaçlarına uymamakta olduğu gibi mezkûr kanunun tedvini sırasında 16 000 000 etrafında bulunan umumî nüfusun bugün 25 milyona baliğ olması, dışarıdan yurda göç edenlerin mütezayit bir hadde oluşu, nüfus tezayüdü karşısında meskûn olanların sahip oldukları toprağın aile nüfusuna kifayet etmemesi yüzünden iç iskân hareketinin 2510 sayılı Kanunla huzur içinde tanzimine imkân olmaması karşısında yukarıda arz edildiği veçhile bu zaruret ve ihtiyaçların mecmu bir araya getirildiği zaman yeni bir ka-

nun tedvinine olan zaruret tebarüz etmektedir.

Bu arada nüfusumuzun çoğalması, artan nüfusla heyelân ve diğer jeolojik hâdiselere mâruz köyler halkının yeni sahalarda iskân edilerek kazanç sahibi ve yurt içinde müreffeh bir hayata mazhariyetle kuvvetli ve mutmain, müstahsil haline getirilmeleri bugün bir zaruret olarak kendini hissettirmekte ve 2510 sayılı Kanunun takibetmekte olduğu iskân politikası maddi ve mânevi bakımdan kâfi olmamakla beraber, Devlet tarafından gerek göçmenlere, gerek toprağa muhtaç bulunanlara tahsis olunan gayrimenkullerin bedelsiz olarak tahsis ve tevzii politikası da vatandaşlar arasında bir takım menfi tesir ve tefsirleri mucip olmakta olduğundan böyle bir telâkkinin ortadan kaldırılabilmesi için gerek göçmenlerin gerek iç iskânâ tâbi tutulacakların ihtiyaçlarına tahsis olunacak gayrimenkullerin uzun vâdeli borçlanma suretiyle temini daha mâkul bir prensip müeyyidesi olarak bu kanunda hükümlendirilmek suretiyle hem vatandaşı iskân olduğu toprağa bağlamak, hem Devlet bütçesini birtakım malî ağır külfetlerden kurtarmak isabetli görülmüştür. Bu prensibe müsteniden Devlet, her sene bütçesine koyduğu mahdut tahsisatla iskân ve yardım sahasındaki dar imkândan da kurtarılmış bulunacaktır.

Nitekim hiç toprağı olmayan veya yeter derecede toprağa sahip bulunmayan, bugüne kadar ziraat işçiliği, ortaklık veya marabacılıkla geçinen vatandaşların topraklandırılmalarını ve müstahsil bir unsur haline gelmelerini temin eden ve 1950 yılından itibaren geniş bir inkişafa mazhar olan çiftçiyi topraklandırma yolundaki çalışmalar, esasında yurddaşın iskânını sağladığı, dolayısıyla iskân faaliyetleri içinde baş yeri aldığı halde bu vatandaşların mesken, lüzumlu çiftlik binaları ve müstemilâtı ve gerekli miktarda vasıta, kredi ve meslekî kültür ile teşhizleri maalesef mümkün olamamıştır.

Bu halin yani başında dışardan gelenlerin toprak, mesken, ziraat alât ve sairesiyle hükümet tarafından himaye görmeleri ve tahsislerin bedava yapılması aynı bölgede topraklandırılanların bu imkân ve yardımdan mahrum bırakılmaları vatandaşın ruhunda birtakım reaksiyonlar yaratmaktan halî kalmamakta bulunmuştur.

Bu itibarla gerek yurt dışından gelenlerin iskânında, gerek yurt dâhilinde müsait sahalar naklen iskânlarını talebedenlere tahsis olunacak gayrimenkullerin bir bedel mukabilinde uzun vâdeli olarak tahsisi encümenimizce de yerinde görülmüştür. Esasen muasır memleketlerin hemen hepsinde göçmen ve mültecilere ve iskânı gereken bütün vatandaşlara bilûmum gayrimenkuller borçlandırma suretiyle verilmekte ve bu suretle bu işlere muhassas devvar sermaye ile, uzun vâdeli programlarla daha geniş vatandaş kütesinin iskânları, müstahsil vaziyete getirilmeleri mümkün kılınmaktadır.

İskân politikası mevzuunda sarahaten bu hususların izahından sonra hükümetin bu yeni kanun lâyihasıyla hedef tutmakta olduğu gayeyi şu suretle tesbit etmek lâzımdır.

a) Gerek yurt dışından gelecek göçmenlerin, gerek yurt içerisinde toprak yetersizliği, jeolojik hâdiseler dolayısıyla veya ormanlarımızı tahribattan korumak gayesiyle ormanlara musiren tahribatta bulunanların orman dışına nakillerinde iskân olunacakları sahalarda kendilerine tahsis olunacak toprak, arsa, ev ve saire gibi her çeşit gayrimenkulleri borçlanma yoluyla vâdeli olarak verilmesi,

b) Yurt içinde her türlü iskâna müsait sahaların iklim, toprak ve saire bakımından esaslı bir etüde tâbi tutularak iskân sahalarının tesbit olunması, ve toprak hazırlıkları yapılması,

c) İskânları yapılanların en kısa bir zamanda müstahsil vaziyete geçebilmeleri için bunların muhtac oldukları ziraat ve sanat malzemelerinin temini,

ç) İskân olunacakların ikamet edecekleri ev ve teferruatının yani ambar, otluk, ahır ve saire gibi barınma ve barındırma ihtiyaçlarının esaslı tetkika müstenit tipler dâhilinde Hükümet tarafından hazırlanması, yaptırılması ve bunların bedellerinin maliyeti üzerinden borçlandırılma suretiyle istihkak sahiplerine verilmesi,

d) Yapılacak iskânlarda iskâna ayrılan sa-

hada Devlete ait arazi kâfi gelmediği takdirde 4753 sayılı Kanun mucibince toprak temini ve saire;

Bu hususlar kanunda altı bölüm dâhilinde maddeler içinde hükümlendirilmiştir.

Tatbikatta her hangi bir hükmün⁹ tereddüde imkân vermemesi için maddelerin tam bir vuzuh ve sarahati ihtiva etmesi hususuna ehemmiyet verilmiştir.

Bu kanunun meydana getirmekte olduğu yeniliklerden en mühimmi, iki noktada ifade olunabilir. Birincisi iskân işlerinin Hükümetçe bedava değil, istihkak sahiplerini borçlandırmak suretiyle yapılması, ikincisi iskân edileceklere yapılacak mesken ve sairenin uzun formalite ve mutavassıtlara hacet kalmadan inşaat ve tesislerin ve toptan mübayaaların (Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğü) teşkilâtı bünyesinde mevcut teknik teşkilât vasıtasıyla yapılmasıdır.

Bu arada yurt dışından göçmen veya mülteci olarak gelenlerin yerleştirilmelerinde bunların lisan ve kültür durumları dikkate alınarak iskân sahalarının icap ve şartlarına kolaylıkla ve süratle intibak edebilmeleri için gereken hususların göz önünde tutulmuş olmasıdır.

Modern bir telâkkiye göre ve vatandaşları süratle müstahsil ve iş sahibi kılmaya mâtuf bu düşünce ve tedbirlerin kolaylıkla tahakkuku için de bu kanunla bir fon teşkil edilmektedir.

Keza Hükümetimizin de kurucuları arasında bulunduğu Avrupa Konseyi yerleştirme fonu gibi Avrupalılar veya milletlerarası fonlara iştirak edilmesi, dış kaynaklardan uzun vâdeli krediler alınabilmesi, hibe kabulü de bu kanun projesinde yer almış bulunmaktadır.

Hulâsa : Yeniden tanzim olunan bu kanun lâyihası uzun yılların tatbikatından elde edilen tecrübelere ve muasır hükümetlerin mevzuatı tetkik edilerek hâsıl olan fikir ve müşahedelere müsteniden memleketimizin içinde bulunduğu iktisadi, kültürel ve sosyal şartlar, zaruretler ve ilerde hudusu muhtemel ihtiyaçlar, inkişaflar dikkate alınarak nüfusu 40 - 50 milyona erişecek yeni Türkiye'mizin ana ve temel unsurlarını korumaya mâtuf bir kanun olarak tedvin olunmuştur.

* Maddelerin izahı :

Madde 1 : Hükümet tasarısının birinci maddesinin birinci fıkrası hükmü uygun görülmüş-

tür. Ancak iskân muafiyetleri, iskân keyfiyetin tabii bir neticesi addedildiğinden bunun ayrıca tasrihine lüzum görülmemiş ve bu sebeple fıkra sonundaki (veya muafiyetlerden istifade ettirilirler) ibaresi çıkarılmıştır.

Maddenin (a) fıkrası (göçmenler ve bu kanunda yazılı şeraiti haiz mültecilerle diğer şahıslar) şeklinde tedvin edilmiş ise de; göçmen ve mültecilerden gayrı (diğer şahıslar) tâbiriyle karışıklığa yer verilmemesi bakımından fıkranın sonundaki (diğer şahıslar) ibaresi çıkarılmış ve fıkra başındaki göçmenler kelimesinden sonra gelen (ve) yerine (ile) ibaresi konulmuştur.

(c) fıkrası, her ne kadar - hususi kanunlarına göre iskân edilmek üzere başka yerlere kaldırılmalarına İcra Vekilleri Heyetince karar verilenler - denilmek suretiyle orman içinden nakledilecekleri de şümülüne almış bulunmakta ise de; yeni Orman Kanununun 13 ncu maddesiyle tahakkuku istenen gayenin sarahat ve vuzuhla tatbikini sağlamak maksadiyle fıkraya - göçebe ve gezginci topluluklarla - ibaresinden sonra (orman içinde yaşayıp ormana devamlı ve musirren zarar ika eden köyler) ibaresinin ilâve ve tasarıdaki (a) fıkrasının (c), (b) fıkrasının (a) ve (e) fıkrasının ise (b) fıkrası olarak yerleri değiştirilmiş ve madde bu şekilde kabul edilmiştir.

Madde 2 : Bu maddenin 6, 7 ve 8 nci fıkrası sonundaki (tutulabilir) ibareleri, ihtiyari bir mâna taşımaları dolayısıyla katiyet ifade etmeleri lüzumlu görüldüğünden (tutulurlar) şekline sokulmak suretiyle madde kabul edilmiştir.

Madde 3 : Bu madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 4 : Bu madde metnindeki (Konsoloslarımızın) tâbiri konsolosluk makamını ifade etmemesi bakımından bu tâbiri (konsolosluklarımızın) şeklinde tadili ile madde kabul edilmiştir.

Madde 5 : Beşinci maddenin son fıkrasındaki (veli veya vasisi olmayan küçükler yaşlarına bakılmaksızın vatandaşlığa geçirilebilirler) cümlesinin sonundaki (geçirilebilirler) tâbiri ihtiyari bir mâna taşıması ve bu gibi küçüklerin esasen rızaları da lâhik olamayacağına göre bu tâbir (geçirilir) şekline ifrağ edilmek suretiyle madde kabul edilmiştir.

Madde 6 : Altıncı maddenin birinci fıkrası, iskân edilenlere mürettep yerlerinde on yıl müddetle oturma mecburiyeti tahmil etmektedir. Ancak bu gibilerin de iş hareket ve serbestilerini

kolaylaştırma maksadiyle birinci fıkranın (bu mecburiyeti yerine getirmiyenlerle mürettep mahallerinden) ibaresinden sonra (ticaret, seyahat, misafirlik maksadiyle veya sıhhi zaruretlele infikâk sebepleri haricinde) ibaresi ilâve edilmiştir.

Dördüncü fıkranın ise; mürettep mahallerin sık sık değiştirilmesi taleplerini önlemek ve iskânda istikrarı temin etmek gayesiyle (mürettep yerleri) ibaresinden sonra (ancak katı iskânlarından önce) ibaresinin ilâvesi suretiyle madde kabul edilmiştir.

Madde 7 : Altıncı maddedeki mucip sebepler göz önünde bulundurulmak suretiyle 7 nci maddenin 2 nci fıkrasının (serbest göçmenlerle, iskân haklarından vazgeçmek veya mürettep yerlerini) ibaresinden sonra (ticaret, seyahat, misafirlik maksadiyle veya sıhhi zaruretlele infikâk sebepleri haricinde) ibaresi ilâve suretiyle madde kabul edilmiştir.

Madde 8 : İskânla göçmen, serbest göçmen veya mülteci sıfatıyla yurda gelen ve tabiiyet beyannamesi imzalayıp nüfus hüviyet cüzdanı yerine kaim olmak üzere (göçmen kâğıdı) alan bu kabül kimselerin, tâbiyet beyannameleri intağ ve Türk vatandaşlığını ihraz edinceye kadar aradan geçecek zaman zarfında geçimlerini sağlayabilmeleri için küçük sanatlarla işgal edebilmelerini teminen 2007 sayılı Kanun hükümlerine tâbi tutulmamaları hususu encümenimizce lâzım ve zaruri görülmüş ve bu sebeple mültecilerle alakalı birinci bölümde ve 7 nci maddeden sonra 8 nci madde olarak ve (göçmen ve mültecilerin vatandaşlığa alınmıncaya kadar küçük sanatlarla işgal edebilmeleri) matlâbı altında ve (iskânlı veya serbest göçmenler yurda gelişlerinden, mülteciler aynı sıfatların tanınmasından, Türkiye'ye muntazam pasaportla ve ecnebi sıfatıyla gelmiş olup da Dahiliye Vekâletinin muvafakatine istinaden iskânlı veya serbest göçmen muamelesine tâbi tutulanlar, bu muameleye tâbi tutuldukları tarihten itibaren vatandaşlığa alınmıncaya kadar 2007 sayılı Kanunla, Köy Kanunundan istisnaen küçük sanatlarla işgal ve - İskân Kanunu hükümlerine mugayir olmak şartıyla - köylerde oturup çalışabilirler) şeklinde müstakillen bir maddenin kabulü ve mütaakıp madde numaralarının da bu sıraya göre düzeltilmesi uygun görülmüştür.

Madde 9 : Eski numarası 8 olan bu madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 10 : Eski numarası 9 olan bu madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 11 : Eski numarası 10 olan bu madde; birinci maddenin (c) fıkrasında; (orman içinde yaşayıp ormana devamlı ve müsrren zarar ika eden köyler) in naklen iskânları yapılacağına ve Orman Kanununun 13 ncü maddesi mucibince de bu kabıl kimeselerin geride bırakacakları gayrimenkuller orman mefhumundan sayılacağına ve bunların takdir edilecek bedelleri Orman İdaresince nakden kendilerine ödeneceğine nazaran, bu bedellerin Orman İdaresince kendilerine ödenmeyip özel fona yatırılması ve iskân suretiyle verilecek gayrimenkullere ait borçlanma bedelleri ile mahsubunun yapılabilmesini teminen 6 fıkradan sonra gelen 7 nci fıkra olarak (orman içinde köylerden nakledileceklerin bırakacakları gayrimenkul bedelleri, Orman İdaresince özel fona nakden ödenir ve yukardaki fıkra hükümlerine göre mahsubu yapılır) şeklinde bir fıkra yeniden ilâve edilmiş ve tasarıdaki 7 nci fıkra 8 nci fıkra olarak ve (ev, dükkân, arsa veya arazi miktar ve neveleri) ibaresinden sonra gelen (Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğüne tanzim edilecek derece cetveli ile tesbit) ibaresi çıkarılıp yerine (talimatname ile tâyin) ibaresi ilâve edilmek suretiyle madde kabul edilmiştir.

Madde 12 : Eski numarası 11 olan bu madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 13 : Eski numarası 12 olan bu maddenin birinci fıkrasındaki (lüzum görülen yerlerde) ibaresinden sonra devam eden ilk cümle çıkarılarak yerine, arazinin dağıtımından önce ıslah edilmek suretiyle müstehiklerine verilmesini temin maksadiyle (ıslaha muhtaç arazi; alâkalı vekâletlerin mütalâaları alındıktan sonra Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğüne tevziden evvel ıslah edilir) şeklinde bir cümle ikame edilmek suretiyle madde kabul edilmiştir.

Madde 14 : Eski numarası 13 olan bu maddenin birinci fıkrası; iskân edilecekler lüzumlu olan bina ve tesislerin Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğü tarafından yapılmasına salâhiyet vermektedir. Ancak, tasarının birinci maddesi ve yeni Orman Kanunu hükümleri dairesinde orman içinden yapılacak nakiller göz önünde bulundurulmak ve fıkra hükmüne daha çok katiyet ve vüzh vermek maksadiyle birinci fıkra başındaki (Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğü) ibaresinden sonra ve (iskân maksadiy-

le yeniden köy kurabileceği gibi veya) ibaresi yerine kaim olmak üzere (ormanlık bölgelerden nakledilecekler ile iskân olunacaklar için yenden köyler kurar) cümlesinin birinci fıkraya ve istihsali tacil etmek ve iskân edilecekler lüzumlu alet ve edevatın temin olunacağına dair sarıh bir hüküm vaz'etmek maksadı ile de (istihsali tacil ve tezyide yarıyacak tesislerle gerekli alât ve saire de temin olunur) şeklinde bir cümle ikinci fıkra olarak maddeye ilâvesi ve tasarının ikinci fıkrası, üçüncü fıkra olarak aynen ipkası suretiyle madde kabul edilmiştir.

Madde 15 : Eski numarası 14 olan bu madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 16 : Eski numarası 15 olan bu maddede, ormanlık mıntakalardan nakledileceklerin behemahal iskânlarını temin etmek maksadiyle (ormanlık bölgelerden nakledilecek köyler için, Orman Umum Müdürlüğüne her yıl bütçesine bu hususa yetecek miktarda tahsisat konur) şeklinde bir hüküm beşinci fıkra olarak ilâve edilmiş ve akdedilecek istikraz ile alınacak krediler yekûnu; mesken ve tesislerin inşası ve verilecek istihsal alât ve edevatının âcilen satın alınabilmesini teminen (50) milyon lira encümenimizce az görüldüğünden bu miktar (100) milyona ilâğ edilmek ve tasarıda birbirini itmam eden 5 ve 6 nci fıkralar tevhihedilmek suretiyle madde kabul edilmiştir.

Madde 17 : Eski numarası 16 olan bu içinde (bağış ve yardım) kelimeleri yazılı olduğundan madde matlabının da buna mütenazır olarak (aynî ve nakdî bağış ve yardımların kabulü) şeklinde değiştirilmesine; hariçten aynı yardım olarak gelecek her türlü eşya, Gümrük Vergisi, resim ve harelardan muaf tutulduğu halde (Hazine hissesi) alınacakmış gibi bir zehap hâsıl olmaması bakımından madde hükmüne bir sarahat verilmek üzere üçüncü fıkranın sonundaki (vergi, resim ve) ibaresinden sonra (hare ve Hazine hissesinden) ibaresi ilâve edilmek suretiyle madde kabul edilmiştir.

Madde 18 : Eski numarası 17 olan bu maddenin birinci fıkrasında; iskân edilecek kimselelere verilecek ve borçlanmaya mevzu olacak gayrimenkul değer bahalarının, talimatname hükümleri dairesinde ve o günkü rayiç veya maliyet bedellerine göre takdir ve tesbit edileceği ifade edilmiştir.

Halbuki aynı gayrimenkuller; Hazineye ait

mevcut bina, arsa ve arazi olabileceği gibi satın alınmış veya para sarfiyle ıslah edilmiş arazi de olabilir. Bu sebeple, bu kabıl gayrimenkullerin, iskân edileceklerine verilmesinden önce değer bahalarının takyidi mahiyette ve yalnız (o günkü rayice veya maliyet bedellerine göre) takdir edilmesinden sakınılmış ve değer bahaların tâyininde lüzum ve icaba göre kullanılacak diğer kıstaslar da mevcudolacağından fıkradaki (talimatname hükümleri dairesinde) ki ibareden sonra gelen (ve oğünkü rayice ve maliyet bedellerine göre) ibaresi çıkarılmıştır.

İkinci fıkra hükmü; iskân edilenlere borçlanma suretiyle verilecek binaların taksit borçları tamamen ödendiği takdirde satılabileceğini ve diğer her türlü temlikî tasarruflarda bulunabileceğini âmirdir. Halbuki tasarrufların 6 nci maddesi hükmü ile iskân edilenlerin mürettep yerlerinde on yıl müddetle oturmak mecburiyeti tahmil edilmiş bulunmaktadır. Hem bu madde ile ahenk temin etmek, hem de iskân suretiyle ve emsaline nazaran daha dîn değerler üzerinden verilecek binaların kısa bir zamanda satış suretiyle elden çıkarılmamasını ve mürettep yerlerine bağlanmalarını temin maksadiyle bu fıkra başındaki (verilen binaların) ibaresinden sonra (taksit borçları tamamen ödenmedikçe satılamıyacağı gibi) ibaresi çıkarılmak ve yerine bedeli tamamen ödenmiş olsa dahi, temlik tarihlerinden itibaren on yıl geçmedikçe) ibaresi ikame edilmek suretiyle madde kabul edilmiştir.

Madde 19 : Eski numarası 18 olan bu madde iskânlı veya serbest göçmenlerin yurda getirecekleri eşya ve hayvanları kanunda yazılı şartlar dairesinde Gümrük Vergisi ile diğer her türlü harc ve resimlerden muaf tuttuğu halde bu kabıl eşya ve hayvanlardan Hazine hissesi alınması encümenimizce doğru görülmemiş ve bu sebeple birinci fıkradaki (Gümrük Vergisi ile) ibaresinden sonra gelen (gümrükçe tahsil edilen sair vergi ve resimlerden) ibaresi çıkarılmış ve yerine (ithal sırasında alınan diğer vergi, resim, harc ve Hazine hissesinden) ibaresi konulmuştur.

İkinci fıkranın (d) bendindeki (malların fazlası gümrük) tâbirinden sonra (ve gümrükçe tahsil edilen her türlü vergi ve resimler) ibaresi çıkarılmış ve yerine (vergisi ile ithal sırasında alınan diğer vergi, resim, harc ve Hazine his-

sesine) ibaresi konulmuştur. Beşinci fıkranın sonundaki (vergi ve resimler) ibaresinden sonra (ve Hazine hissesi) kelimeleri, sekizinci fıkraya ise (tesisler ile eşyanın gümrüksüz) ibaresinden sonra (ve Hazine hissesinden muaf) ibaresi ilâve edilmek suretiyle madde kabul edilmiştir.

Madde 20 : Eski numarası 19 olan bu madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 21 : Eski numarası 20 olan bu madde; aşiretlere hükmi şahsiyet tanınmıyacağını ve bunlara ait gayrimenkullerin sureti tasfiyesini derpiş etmektedir. Birinci fıkradaki (2510 sayılı Kanunun) ibaresinin başına (mülga) kelimesi ve (ilga edilmiş bulunan haklar) ibaresinden sonra da (ünvanlar) kelimesi ilâve edilmiştir.

Gayrimenkullerin aidiyeti hususu, mahallî idare heyetlerinin kararları ile tesbit ve valilerin tasdikı ile tekemmül etmekte olduğu ve bu hâdisse bugünkü anlayış ve zihniyete uygun görülmemekte olduğundan şimdiye kadar mülga hükümlere tevfikan cereyan etmiş muameleler katiyet kesbetmekle beraber, şimdiden sonra aidiyete karar verme salâhiyetinin idare heyetlerinden alınıp salâhiyetli mahkemelere verilmesi umumi hukuk prensiplerine daha uygun görüldüğünden tasarrufların ikinci fıkrası sonundaki (aidiyet) kelimesinden sonra gelen (tahkikat üzerine o yerin idare heyeti kararıyla hallolunur. İdare heyetlerinin valilerce tasdik edilen bu kararı katîdir.) cümleleri çıkarılmış ve bunun yerine (salâhiyetli mahkemenin kararı ile hallolunur.) cümlesi ikame edilmiş ve madde bu suretle kabul olunmuştur.

Madde 22 : Eski numarası 21 olan bu madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 23 : Eski numarası 22 olan bu maddenin birinci fıkrasındaki (idarei hususiye) tâbiri 22 nci maddede yazılı olduğu veçhile (hususî idareler) şekline ifrağ edilmek suretiyle madde kabul edilmiştir.

Madde 24 : Eski numarası 23 olan bu madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 25 : Eski numarası 24 olan bu madde, kanunun tatbik şeklinin nizamname ve talimatnamelerle tâyin olunacağını göstermektedir.

Tatbikatta kolaylığı sağlamak maksadiyle, tatbikata taallük eden bilûmum hususların bir talimatname ile ve etraflı bir şekilde tesbit edilmesi

neümenimizee daha uygun görüldüğünden madde matlabından (nizamname ve) ibaresi ile madde metnindeki (hazırlanacak) kelimesinden sonra gelen (nizamname ve) ibaresi çıkarılmış ve bunun yerine (bir) kelimesi konulmuş ve (talimatnameler) kelimesi de (talimatname ile) şekline ifrağ olunmak suretiyle madde kabul edilmiştir.

Muvakkat madde 1 : Muvakkat birinci madde aynen kabul edilmiştir.

Muvakkat madde 2 : Maddenin ikinci fıkrasındaki (tasfiye edilmeden tevzie tâbi tutulan) ibaresinden sonra ve maddeye vüjuh vermek maksadı ile (gayrimenkullerin bedelleri) ibaresi ilâve edilmiş ve dördüncü fıkra başındaki (bu maksatlarla yapılacak nakden tediyeler) ibaresinden sonra gelen (için Maliye Vekâleti bütçesinin alâkalı fasıl ve maddelerine tahsisat konulur) ibaresi tamamen çıkarılmak ve yerine (Maliye Vekâleti bütçesinin 423 ncu faslına mevzu tahsisattan ödenir) eümlesi konulmak suretiyle madde kabul edilmiştir.

Muvakkat madde 3 : İskân Kanununun bâzı maddelerinin tadiline ve yeniden bâzı hükümler ilâvesine dair 5420 ve 5826 sayılı kanunların bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve yeniden bâzı hükümler ilâvesine dair 6093 sayılı Kanunda tadilat yapılmasına dair Tunceli Mebusu Arslan Bora tarafından Büyük Millet Meclisi Riyasetine sunulup alâkalı yeni iskân kanunu lâyihası ile birlikte incelenmek üzere Riyasetçe encümenimize tevdi buyurulan kanun teklifi yeni iskân kanunu tasarısı ile birlikte müzakere edilmiştir.

Evvelce nakle tâbi tutulmuş olan eşhasın eski yerlerinde bırakmış oldukları gayrimenkullerin birtakım şartlarla iade edilebilmesini muvakkat üçüncü madde derpiş etmektedir. İade keyfiyetinde kanuni şartlardan birisi de iskân edilmiş olma keyfiyetidir. Ancak, eski yerlerine avdet eden bir kısım iskâna müstahak kimselere gayrimenkul verilemeyip aile başına muayyen miktar ev inşası için nakden yardım yapılmış olduğundan bu gibilerin iskân görmüş addedilmiyerek ve evvelce nakden verilmiş olan paralar dört senede ve müsavi taksitlerle Hazineye iade edilmek şartıyla bu gibilerin eski yerlerinde terk etmiş oldukları gayrimenkullerine tesahübedebilmeleri imkânının bahşedilmesi encümenimizee de uygun görülmüş olduğundan muvakkat üçüncü maddenin sonuna istisnai mahiyette ve beşinci fıkra olarak (gayrimenkul veril-

meyip muayyen nakdî yardımında bulunulmak suretiyle eski yerlerinde iskânları yapılmış olanlar, bu kanunun neşri tarihinden itibaren bir yıl içinde müracaat ettikleri ve kendilerine iskân için verilmiş olan nakdî yardımları dört senede ve müsavi taksitlerle Hazineye iade ettikleri takdirde, iskân görmemiş addedilerek birinci fıkrada yazılı şerait dairesinde eski gayrimenkullerini zilyedikleri kendilerine terk olunur.) şeklinde bir hüküm ilâve edilmiş ve madde bu suretle kabul edilmiştir.

Muvakkat madde 4 : Bu madde; muvakkat üçüncü maddede izah olunan sebeplere tevfikân Tunceli Mebusu Arslan Bora tarafından teklif edilmiştir.

Encümenimizee yapılan müzakeresi sonunda; yasak ve idareten boşaltılmış veya serbest bölgelerden naklen iskâna tâbi tutulmuş bulunanlardan mürettep yerlerinde iskân yoluyla verilmiş olan gayrimenkulleri satmak suretiyle ellerin için çıkarmış olanlara, eski yerlerinde bıraktıkları tevzi veya âmme hizmetlerine tahsis edilmemiş bulunan gayrimenkullerine tesahübedebilmelerini kolaylaştırmak maksadiyle teklif yerinde görülmüş ve (yasak ve idareten boşaltılmış veya serbest bölgelerden naklen iskâna tâbi tutulmuş olanların eski yerlerinde bıraktıkları tevzi veya âmme hizmetine tahsis edilmemiş bulunan gayrimenkullerinin iadelerini bir yıl içinde istemeleri halinde mezkûr gayrimenkullerin, mürettep yerlerinde sattıkları gayrimenkullerin 1944 malî yılı vergisine matrah olan kıymetin dört mislini on yıl zarfında müsavi taksitlerle Hazineye ödemelerini kabulleri hâlinde muvakkat üçüncü maddede hükümleri dairesinde kendilerine verilir.) şeklindeki bir hükmün muvakkat 4 ncü madde olarak kabulü ile tasarıya ilâvesi uygun görülmüştür.

Muvakkat madde 5 : Yeni kanun tasarısı iskânda borçlanma esasını kabul etmiş bulunduğu ve Millî Mücadeleye eenebi sıfatiyle iştirak edip fedakârlıkları görülenler eski iskân mevzuatı hükümleri muvacehesinde iskân edilmeleri mümkün değil iken bu gibilere de bir yardımda bulunmak maksadiyle tasarıya (Millî Mücadeleye yabancı sıfatiyle iştirak etmiş olup da halen Türk tâbiyetinde bulunan kimseler; kanunun meriyeti tarihinden itibaren 6 ay içinde iskânlarını talebederlerse, bu kanun hükümlerine göre iskân edilirler) şeklindeki bir hükmün

ilâveten konulması encümenimizce uygun görülmüş ve muvakkat beşinci madde olarak kabul edilmiştir.

Muvakkat madde 6 : Hükümetin muvakkat 4 neü maddesi muvakkat 6 neı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Muvakkat madde 7 : Hükümetin 5 neı muvakkat maddesi, muvakkat 7 neı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 26 : Hükümetin 25 neı maddesi 26 neı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 27 : Hükümetin 26 neı maddesi 27 neı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Kanun lâyihasının ehemmiyetine binaen tercihan ve müstaceliyetle müzakere olunmak kararıyle Umumi Heyetin yüksek tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Riyasete saygı ile sunulur.

Muvakkat Encümen Reisi

Ordu

R. Aksoy

Mazbata M.

Bolu

R. Akşemsettinioğlu

Kâtip
Trabzon
I. Şener

Antalya
B. Onat

İmzada bulunamadı

Çorum
M. Bumin

İmzada bulunamadı

Denizli
R. Tavashoğlu

Giresun
A. N. Duyduk

Konya
Z. Ebüzziya

Muş
G. Emre

Urfa

H. Oral

İmzada bulunamadı

Ankara
D. Binerbay
İmzada bulunamadı

Bolu
S. Baysal

Çorum
S. Baran

Erzurum
E. Tuncel
İmzada bulunamadı

Kırşehir
O. Alişiroğlu
İmzada bulunamadı

Kütahya
N. H. Pepeyi

Samsun
Ö. Güriş

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İskân kanunu lâyihası

Umumi hükümler

Kanunun maksat ve gayesi

MADDE 1. — Aşağıda yazılı kimseler; bu kanun hükümlerine tevfikân Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğüne bir plân dâhilinde ve ehemmiyet ve müstaceliyetlerine göre münasip mahallere tertip ve iskân edilir veya muafiyetlerden istifade ettirilirlir.

a) Göçmenler ve bu kanunda yazılı şeraiti haiz mültecilerle diğer şahıslar;

b) Buldukları çevrelerde nüfus kesafeti, toprak yokluğu veya verimsizliği hasebiyle naklen başka bölgelerde yerleştirilecekler;

c) Göçebe ve gezginci topluluklarla, Hükümetçe vücuda getirilecek büyük tesisler sebebiyle yerlerinin değiştirilmesine veya hususi kanunlara göre iskân edilmek üzere başka yerlere kaldırılmalarına İcra Vekilleri Heyetince karar verilemler;

Birinci Bölüm

İskânlı veya serbest göçmenler ve mültecilerle alâkalı hükümler

Göçmen veya mültecilerin tarifi ve kabulleri

MADDE 2. — Türk soyundan olup Türkiye'de iskân edilmek üzere dışardan münferiden veya müctemian yurda gelmeleri kabul edileneğe iskânlı göçmen, Hükümetten iskân istemek şartıyla gelmeleri kabul edilenlere serbest göçmen, bir zaruret ilcasiyle Türkiye'ye sığınanlara ise; mülteci denilir.

İskânlı veya serbest göçmenlerin yurda kabullerine ve Dahiliye Vekâletince ilticaları tanınanlardan bu kanun hükümlerine tâbi tutulmak istiyenlere ait şartlar, Dahiliye, Hariciye, Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâletleriyle Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğüne müstereken tesbit edilir.

Kimlerin Türk soylu sayılacakları veya bu suretle muamele görecekleri Dahiliye ve Hariciye Vekâletleri ile Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğünün müsterek teklifleri üzere İcra Vekilleri Heyetince kararlaştırılır.

MUVAKKAT ENCÜMENİN TADİLİ

İskân kanunu lâiyhası

Umumi hükümler

Kanunun maksat ve gayesi

MADDE 1. — Aşağıda yazılı kimseler bu kanun hükümlerine tevfikân Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğünce bir plân dâhilinde ve ehemmiyet ve müstaceliyetlerine göre münasip mahallere tertip ve iskân edilir.

a) Buldukları çevrelerde nüfus kesafeti, toprak yokluğu veya verimsizliği hasebiyle naklen başka bölgelerde yerleştirilecekler;

b) Göçebe ve gezginci topluluklarla, orman içinde yaşayıp ormana devamlı ve musirren zarar ika eden köyler, Hükümetçe vücuda getirilecek büyük tesisler sebebiyle yerlerinin değiştirilmesine veya hususi kanunlara göre iskân edilmek üzere başka yerlere kaldırılmalarına İcra Vekilleri Heyetince karar verilenler;

c) Göçmenler ile bu kanunda yazılı şeraiti haiz mülteciler.

Birinci bölüm

İskânlı veya serbest göçmeler ve mültecilerle alâkalı hükümler

Göçmen ve mültecilerin tarifi ve kabulleri

MADDE 2. — Türk soyundan olup Türkiye’de iskân edilmek üzere dışardan münferiden veya müctemian yurda gelmeleri kabul edilenlere iskânlı göçmen, Hükümetten iskân istememek şartıyla gelmeleri kabul edilenlere serbest göçmen bir zaruret ilcasiyle Türkiye’ye sığınanlara ise mülteci denilir.

İskânlı veya serbest göçmenlerin yurda kabullerine ve Dahiliye Vekâletince ilticaları tanınanlardan bu kanun hükümlerine tâbi tutulmak isteyenlere ait şartlar, Dahiliye, Hariciye, Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâletleriyle Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğünce müstereken tesbit edilir.

Kimlerin Türk soylu sayılacakları veya bu suretle muamele görecekları Dahiliye ve Hariciye Vekâletleri ile Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğünün müsterek teklifleri üzerine İcra Vekilleri Heyetince kararlaştırılır.

Hususi bir anlaşma dolayısıyla Türkiye’ye mecburi olarak gelecekler; yapılan anlaşma hükümlerine ve Hükümetçe verilecek kararlara göre kabul olunurlar.

Hususi bir anlaşma mevcudolmaksızın Türkiye’ye toptan hierete tâbi tutulanlar hakkında İcra Vekilleri Heyetince verilecek kararlarda dairesinde muamele yapılır.

Lozan Muahedenamesiyle millî sınırlarımız dışında kalan topraklarda sakin ve hakkı hıyarını Türkiye lehine kullanarak tâbiyetimizi muhafaza eden Türk soylu kimselerden Türkiye’de yerleşmek maksadiyle gelecekler, yurda geliş tarih-

Hususi bir anlaşma dolayısıyla Türkiye'ye mecburi olarak gelecekler; yapılan anlaşma hükümlerine ve Hükümetçe verilecek kararlara göre kabul olunurlar.

Hususi bir anlaşma mevcudolmaksızın Türkiye'ye toptan hiciere tâbi tutulanlar hakkında, İera Vekilleri Heyetince verilecek kararlar dairesinde muamele yapılır.

Lozan Muahedenamesiyle milli sınırlarımız dışında kalan topraklarda sakin ve hakkıhıyarını Türkiye lehine kullanarak tâbiyetimizi muhafaza eden Türk soylu kimselerden Türkiye'de yerleşmek maksadiyle gelecekler, yurda geliş tarihlerinden itibaren altı ay içinde iskânlarını talebederlerse; muhtaçlık durumlarına göre, iskânlı göçmen veya serbest göçmen muamelesine tâbi tutulabilirler.

Muntazam pasaportla ve ecnebi sıfatiyle Türkiye'ye gelmiş olup da, Türkiye'de yerleşmek isteyen Türk soylu kimseler, Dahiliye Vekâletinin muvafakatine istinaden muhtaç islere iskânlı göçmen, muhtaç değillerse serbest göçmen muamelesine tâbi tutulabilirler.

Dahiliye Vekâletince ilticaları kabul edilenlerden kabul tarihinden itibaren altı ay içinde Türkiye'de daimî olarak yerleşmek ve bu kanun hükümlerine tâbi tutulmak isteyenler, Dahiliye Vekâletinin işarı üzerine Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğünce iskânlı veya serbest göçmen muamelesine tâbi tutulabilirler.

Göçmen veya mülteci kabulüne mâni haller

MADDE 3. — Aşağıda yazılı mâni halleri bulunan kimseler, iskânlı veya serbest göçmen muamelesine tâbi tutulamazlar.

a) İkinci maddenin üçüncü fıkrası dışında kalanlar,

b) Casuslar, anarşistler ve Türkiye Cumhuriyeti ideolojisine aykırı fikir taşıyanlar,

c) Çingeneler, Türk vatandaşlığından iskat veya haklarında sınır dışı kararı alınmış olanlar.

Bu gibi mâni halleri Türkiye'ye kabullerinden veya iskânlarından veyahut nüfusa tescillerinden itibaren beş yıla kadar tahakkuk edenlerin, iskânlı veya serbest göçmenlik sıfatları

lerinden itibaren altı ay içinde iskânlarını talebederlerse muhtaçlık durumlarına göre İskânlı göçmen veya serbest göçmen muamelesine tâbi tutulurlar.

Muntazam pasaportla ve ecnebi sıfatıyla Türkiye'ye gelmiş olup da, Türkiye'de yerleşmek isteyen Türk soylu kimseler, Dahiliye Vekâletinin muvafakatine istinaden muhtaç iseler iskânlı göçmen muhtaç değillerse serbest göçmen muamelesine tâbi tutulurlar.

Dahiliye Vekâletince ilticaları kabul edilenlerden kabul tarihinden itibaren altı ay içinde Türkiye'de daimî olarak yerleşmek ve bu kanun hükümlerine tâbi tutulmak isteyenler, Dahiliye Vekâletinin iş'arı üzerine Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğünce İskânlı veya serbest göçmen muamelesine tâbi tutulurlar.

Göçmen veya mülteci kabulüne mâni haller

MADDE 3. — Aşağıda yazılı mâni halleri bulunan kimseler, iskânı veya serbest göçmen muamelesine tâbi tutulamazlar.

- a) İkinci maddenin üçüncü fıkrası dışında kalanlar;
- b) Casuslar, anarşistler ve Türkiye Cumhuriyeti ideolojisine aykırı fikir taşıyanlar;
- c) Çingeneler, Türk vatandaşlığından iskat veya haklarında sınır dışı kararı alınmış olanlar.

Bu gibi mâni halleri Türkiye'ye kabullerinden veya iskânlarından veyahut nüfusa tescillerinden itibaren beş yıla kadar tahakkuk edenlerin, iskânlı veya serbest göçmenlik sıfatları kalkar ve haklarında Dahiliye Vekâletince yabancı muamelesi tatbik olunur.

(Hükümet teklifinin 3 nü maddesi aynen kabul edilmiştir.)

kalkar ve haklarında Dahiliye Vekâletince yabancı muamelesi tatbik olunur.

Göçmen pasaportlarının vizesi

MADDE 4. — İskânlı veya serbest göçmenler; Dahiliye, Hariciye, Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâletleriyle Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğünce müstereken tesbit edilen esaslara uygun olarak konsoloslarımızın seyahatini mutazammın bir vesika üzerine verecekleri (iskânlı göçmen) veya (serbest göçmen) vizesiyle Türkiye'ye gelirler.

*Göçmen kâğıdı, tâbiyet beyannamesi,
vatandaşlığa kabul*

MADDE 5. — İskânlı veya serbest göçmenler; sınırlarımızdan girdikleri veya ilk sevk olundukları mahallin en büyük mülkiye âmirliğince mâni halleri bulunmadığı tesbit olunduktan, parmak izleriyle fotoğrafları alındıktan, kendilerine soyadı seçtirildikten sonra aile itibariyle tâbiyet beyannamesi imzalamaya davet olunurlar. Aile birliğine dâhil olmıyanlar şahsen muameleye tâbi tutulurlar.

Tâbiyet beyannamesi imzalıyanlara, defteri mahsuslarına kayıtları yapılarak kendilerine nüfus hüviyet cüzdanı yerine kaım olmak üzere (iskânlı göçmen) veya (serbest göçmen) meşruhatını havi fotoğraflı (göçmen kâğıdı) verilir.

Dahiliye Vekâletince ilticaları kabul edildiği Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğüne yazı ile bildirilen mülteciler, tâbiyet beyannamesi imzalamaya ve mukabilinde (göçmen kâğıdı) almaya davet olunurlar. Bu takdirde bunlar hakkında da yukardaki fıkra hükümlerine göre muamele yapılır.

Tâbiyet beyannamesi imzalamaya davet olunan göçmen ve mültecilerden, tebligat tarihinden itibaren (10) gün içinde beyannamelerini imzalamıyanlarla, mâni halleri olduğu anlaşılanlar;

Göçmenlik sıfatını kaybederler ve geldikleri yerlere çevrilirler. Geldikleri yerlere iadeleri mümkün olmıyanlar hakkında da Pasaport ve Yabancıların Türkiye'de ikamet ve seyahatleri hakkındaki Kanun hükümleri tatbik olunur.

Göçmen pasaportlarının vizesi

MADDE 4. — İskânlı veya serbest göçmenler, Dahiliye, Hariciye, Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâletleriyle Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğünce müştereken tesbit edilen esaslara uygun olarak konsolosluklarımızın, seyahati mutazammın bir vesika üzerine verecekleri (İskânlı göçmen) veya (Serbest göçmen) vizesiyle Türkiye'ye gelirler.

Göçmen kâğıdı, tâbiyet beyannamesi, vatandaşlığa kabul

MADDE 5. — İskânlı veya serbest göçmenler; sınırlarımızdan girdikleri veya ilk sevk olundukları mahallin en büyük mülkiye âmirliğince mâni halleri bulunmadığı tesbit olunduktan, parmak izleriyle fotoğrafları alındıktan, kendilerine soyadı seçtirildikten sonra aile itibariyle tâbiyet beyannamesi imzalamaya davet olunurlar. Aile birliğine dâhil olmıyanlar şahsan muameleye tâbi tutulurlar.

Tâbiyet beyannamesi imzalıyanlara, defteri mahsuslarına kayıtları yapılarak kendilerine nüfus hüviyet cüzdanı yerine kaim olmak üzere (iskânlı göçmen) veya (serbest göçmen) meşruhatını havi fotoğraflı (göçmen kâğıdı) verilir.

Dahiliye Vekâletince ilticaları kabul edildiği Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğüne yazı ile bildirilen mülteciler; tâbiyet beyannamesi imzalamaya ve mukabilinde (göçmen kâğıdı) almaya davet olunurlar. Bu takdirde bunlar hakkında da yukardaki fıkra hükümlerine göre muamele yapılır.

Tâbiyet beyannamesi imzalamaya davet olunan göçmen ve mültecilerden, tebligat tarihinden itibaren (10) gün içinde beyannamelerini imzalamıyanlarla, mâni halleri olduğu anlaşılanlar;

Göçmenlik sıfatını kaybederler ve geldikleri yerlere çevrilirler. Geldikleri yerlere iadeleri mümkün olmıyanlar hakkında da Pasaport ve Yabancıların Türkiye'de ikamet ve seyahatleri hakkındaki Kanun hükümleri tatbik olunur.

Bu kanuna göre tâbiyet beyannamesi imzalıyan kimseler İcra Vekilleri Heyeti kararıyla vatandaşlığa alınırlar. Veli veya vasisi olmıyan küçükler yaşlarına bakılmaksızın vatandaşlığa geçirilirler.

Bu kanuna göre tâbiyet beyannamesi imzalayan kimseler; İcra Vekilleri Heyeti kararıyla vatandaşlığa alınırlar. Veli veya vasisi olmayan küçükler yaşlarına bakılmaksızın vatandaşlığa geçirilebilirler.

İskân yerinde oturma mecburiyeti

MADDE 6. — Bu kanun hükümlerine göre iskân edilecekler, tertibedildikleri yerlere gitmeye ve bu yerlerde 10 yıl müddetle oturmaya mecburdurlar. Bu mecburiyeti yerine getirmiyenlerle mürettep mahallerinden izinsiz olarak ayrılanlar; iskân ve bilûmum muafiyet haklarını kaybederler.

Bunlardan iskân edilmiş olanlarla mâni sebeplerin sübutu halinde iskânlı göçmen sıfatını kaybedenlere; iskân yoluyla verilmiş bulunan her nevi gayrimenkuller hiçbir hükme hacet kalmaksızın istirdat ve tapuca müseccel bulunanların kayıtları, Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğünün yazılı emriyle iptal edilmek suretiyle Hazine adına çevrilerek mezkûr Umum Müdürlük emrinde kahr.

Verilen krediler ile alât ve vasıta bedelleri, T. C. Ziraat Bankasınca 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil olunur.

Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğünce görülecek lüzum ve zaruret üzerine iskân edilenlerin mürettep yerleri değiştirilebilir.

İskân talebi, bâzı mahallerde ikamet edememek mecburiyeti

MADDE 7. — Mülteciler, göçmen kâğıdı alırlarken iskân isteyip istemediklerini bildirmeleri ve bu beyanlarının göçmen kâğıdına kaydedilmesi lâzımdır.

Serbest göçmenlerle, iskân haklarından vazgeçmek veya mürettep yerlerini izinsiz terk etmek suretiyle serbest göçmen durumuna girmiş olanlar; Dahiliye Vekâletince tesbit olunacak mahallerde beş yıl müddetle ikamet edemezler.

İskân edilen göçebe ve gezginci kimselerin eski hale dönmelerine müsaade edilmez. Bu maksatla ve izinsiz olarak mürettep yerlerini terk edenler; iskân yerlerine döndürülürler.

İskân yerinde oturma mecburiyeti

MADDE 6. — Bu kanun hükümlerine göre iskân edilecekler, tertibedildikleri yerlere gitmeye ve bu yerlerde ticaret, seyahat, misafirlik maksadiyle veya sıhhi zaruretlerle infikâk sebepleri haricinde 10 yıl müddetle oturmaya mecburdurlar. Bu mecburiyeti yerine getirmiyenlerle mürettep mahallerinden devamlı şekilde izinsiz olarak ayrılanlar iskân ve bilûmum muafiyet haklarını kaybederler.

Bunlardan iskân edilmiş olanlarla mâni sebeplerin sübutu halinde iskânlı göçmen sıfatını kaybedenlere; iskân yoluyla verilmiş bulunan her nevi gayrimenkuller hiçbir hükme hacet kalmaksızın istirdat ve tapuca müseccel bulunanların kayıtları, Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğünün yazılı emriyle iptal edilmek suretiyle Hazine adına çevrilerek mezkûr Umum Müdürlük emrinde kalır.

Verilen krediler ile alet ve vasıta bedelleri, T. C. Ziraat Bankasıncı 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil olunur.

Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğünce görülecek lüzum ve zaruret üzerine iskân edilenlerin mürettep yerleri ancak katî iskânlarından önce değiştirilebilir.

İskân talebi, bâzı mahallerde ikamet edememek mecburiyeti

MADDE 7. — Mülteciler, göçmen kâğıdı alırlarken iskân isteyip istemediklerini bildirmeleri ve bu beyanlarının göçmen kâğıdına kaydedilmesi lâzımdır.

Serbest göçmenlerle, iskân haklarından vazgeçmek veya mürettep yerlerini ticaret, seyahat, misafirlik maksadiyle veya sıhhi zaruretlerle infikâk sebepleri haricinde izinsiz terk etmek suretiyle serbest göçmen durumuna girmiş olanlar Dahiliye Vekâletince tesbit olunacak mahallerde beş yıl müddetle ikamet edemezler.

İskân edilen göçebe ve gezginci kimselerin eski hale dönmelerine müsaade edilmez. Bu maksatla izinsiz olarak mürettep yerlerini terk edenler iskân yerlerine döndürülürler.

İkinci Bölüm

İskân ve iskân yardımlarına ait hükümler

İskân yardımı

MADDE 8. — İskâna tâbi tutulacak kimse-lerden muhtaç durumda olanlar; karşılıksız iskân yardımlarından faydalanırlar.

İskân yardımı; eşhas, eşya ve hayvanların nakilleriyle işe, ibate, tedavi, ısıtma, aydınlatma ve giyim gibi masrafları ihtiva eder. Bu yardımlar, göçmenler için yurda girişlerinden, mülteci sıfatıyla gelmiş olanlar için göçmen kâğıdı aldıkları andan, içerde nakledilenler için ise, mürettep mahallerine sevk tarihinden başlar.

Muhtaçlık durumu

MADDE 9. — İskâna tâbi tutulacak göçmen ve mültecilerin iskânları anında muhtaç durumda olmaları şarttır. İhtiyacın ne suretle ve kimler tarafından tesbit edileceği talimatname ile tâyin olunur.

İskân

MADDE 10. — İskân; bir aileye nüfus ve ihtiyacına göre müstemilâtiyle bir ev ve ayrıca çiftçilere yetecek miktarda arazi, sanatkâr, esnaf ve serbest meslek erbabına dükkân veya dükkân yeri verilmesidir.

Bu kanun hükümlerine göre iskân, aile reisi adına yapılır.

Bu kanuna göre aile karı - koca veya varsa fûrulardan ibarettir.

Aile dışında kalacak olanların iskân şekli, verilecek gayrimenkullerin tescili ve borçlanma muameleleri nizamnamede tâyin olunur.

*Göçmen ve mültecilerin vatandaşlığa alınıncaya kadar küçük sanatlarla iş-
tikal edebilmeleri*

MADDE 8. — İskânlı veya serbest göçmenler yurda girişlerinden, mülteciler aynı sıfatların tanınmasından Türkiye'ye muntazam pasaportla ve ecnebi sıfatiyle gelmiş olup da Dahiliye Vekâletinin muvafakatine istinaden iskânlı veya serbest göçmen muamelesine tâbi tutulanlar bu muameleye tâbi tutuldukları tarihten itibaren vatandaşlığa alınıncaya kadar 2007 sayılı Kanunla Köy Kanunundan istisnaen küçük sanatlarla iş- tikal ve (İskân Kanunu hükümlerine mugayir olmamak şartıyla) köylerde oturup çalışabilirler.

İkinci Bölüm

İskân ve iskân yardımlarına ait hükümler

İskân yardımı

MADDE 9. — İskâna tâbi tutulacak kimselerden muhtaç durumda olanlar; karşılıksız iskân yardımlarından faydalanırlar.

İskân yardımı; eşhas, eşya ve hayvanların nakilleriyle iâşe, ibate, tedavi, ısıtma, aydınlatma ve giyim gibi masrafları ihtiva eder. Bu yardımlar, göçmenler için yurda girişlerinden, mülteci sıfatiyle gelmiş olanlar için göçmen kâğıdı aldıkları andan, içerde nakledilenler için ise, mürettep mahallerine sevk tarihinden başlar.

(Hükümet teklifinin 8 nci maddesi 9 ncu madde olarak kabul edilmiştir.)

Muhtaçlık durumu

MADDE 10. — İskâna tâbi tutulacak göçmen ve mültecilerin iskânları anında muhtaç durumda olmaları şarttır. İhtiyacın ne suretle ve kimler tarafından tesbit edileceği talimatname ile tâyin olunur.

(Hükümet teklifinin 9 ncu maddesi 10 ncu madde olarak kabul edilmiştir.)

İskân

MADDE 11. — İskân, bir aileye nüfus ve ihtiyacına göre müstemilâtiyle bir ev ve ayrıca çiftçilere yetecek miktarda arazi, sanatkâr, esnaf ve serbest meslek erbabına dükkân veya dükkân yeri verilmesidir.

Bu kanun hükümlerine göre iskân, aile reisi adına yapılır.

Bu kanuna göre aile karı - koca veya varsa fûrulardan ibarettir.

Aile dışında kalacak olanların iskân şekli, verilecek gayrimenkullerin tescili ve borçlanma muameleleri talimatnamede tâyin olunur.

İskân edilecekler bu kanun hükümlerine göre verilecek gayrimenkullerle istihsal alât ve vasıtalarıyla hayvanlar borçlanmaya tâbidir.

İçerde naklen iskân edileceklerin hususi kanunlara tevfikân Devlete bedelsiz intikal edecek topraklarının kıymeti Devlet arazisinden kendilerine verilecek kısmı borçlandırma bedelinden mahsubedilir.

İskân edileceklere bu kanun hükümlerine göre verilecek gayrimenkullerle istihsal alât ve vasıtalarıyla hayvanlar borçlanmaya tâbidir.

İçerde naklen iskân edileceklerin hususi kanunlara tevfikân Devlete bedelsiz intikal edebilecek topraklarının kıymeti, Devlet arazisinden kendilerine verilecek kısmın borçlandırma bedelinden mahsubedilir.

İskân edileceklere, nüfus ve ihtiyaca göre verilecek ev, dükkân, arsa veya arazi miktar ve neveleri Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğünce tanzim edilecek (iskân derece cetveli) ile tesbit olunur.

Verilen bilmum gayrimenkuller vali veya kaymakamların yazılı emirlerine müsteniden tapuca verilenler adına hare ve resme tâbi tutulmaksızın tescil olunur.

Bu suretle verilen gayrimenkullerin tapuda yazılı miktarına itibar olunur.

Meralar; köy mânevi şahsiyeti adına tescil ve köy sınır defterine kaydolunur.

Tapuya yazılan tescil müzekkerelerine (borçların, müfredatı gösterilmek suretiyle) borçlanma senetlerinin birer nüshası eklenir.

İskân edileceklere tescil olunan gayrimenkuller teslim ânında ıgalli bulunuyorsa vali veya kaymakamın yazısı emriyle derhal tahliye ettirilerek müstehliklerine teslim olunur.

Verilecek gayrimenkuller

MADDE 11. — Bu kanun hükümlerine göre iskân edileceklere verilecek gayrimenkuller; 4753 sayılı Çitçiyi Topraklandırma Kanunu şumulüne giren topraklarla, âmme hizmetinde kullanılmıyan ve Maliye Vekâletince muvafık görülen yapı ve arsalarından hakiki veya hükmi şahıslardan satın alınacak arazi veya arsalarından temin olunur. Kasaba ve şehirlerdeki Hazineye ait yapı ve arsaların bedelleri ödenir.

Hazineye ait gayrimenkuller tapuda müseccel olmadığı veya Hazine namına müseccel olup da tapuda miktarı yazılı olmiyan veyahut bulunan miktar tapu kaydından fazla çıktığı takdirde 5519 ve 5520 sayılı Kanun hükümlerine tevfikân mahkemeden karar alınmaksızın tesbite göre tescil olunur.

Orman içindeki köylerden nakledileceklerin bırakacakları gayrimenkul bedelleri orman idaresince özel fona nakden ödenir. Ve yukardaki fıkra hükümlerine göre mahsubu yapılır.

İskân edileceklere, nüfus ve ihtiyaca göre verilecek ev, dükkân, arsa veya arazi miktar ve neveleri (talimatname ile tâyin) olunur.

Verilen bilûmum gayrimenkuller vali veya kaymakamların yazılı emirlerine müsteniden tapuca verilenler adına harc ve resme tâbi tutulmaksızın tescil olunur.

Bu suretle verilen gayrimenkullerin tapuda yazılı miktarına itibar olunur.

Meralar; köy mânevi şahsiyeti adına tahsis ve köy sınır defterine kaydolunur.

Tapuya yazılan tescil müzekkerelerine (Borçların müfredatı gösterilmek suretiyle) borçlanma senetlerinin birer nüshası eklenir.

İskân edileceklere tescil olunan gayrimenkuller teslim anında işgalli bulunuyorsa vali veya kaymakamın yazılı emriyle derhal tahliye ettirilerek müstahiklerine teslim olunur.

Verilecek gayrimenkuller

MADDE 12. — Bu kanun hükümlerine göre iskân edileceklere verilecek gayrimenkuller; 4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu şümulüne giren topraklarla, âmme hizmetinde kullanılmıyan ve Maliye Vekâletince muvafık görülen yapı ve arsalardan hakiki veya hükmi şahıslardan satın alınacak arazi veya arsalardan temin olunur. Kasaba ve şehirlerdeki Hazineye ait yapı ve arsaların bedelleri ödenir.

Hazineye ait gayrimenkuller tapuda müseccel olmadığı veya Hazine namına müseccel olup da tapuda miktarı yazılı olmıyan veyahut bulunan miktar tapu kaydından fazla çıktığı takdirde 5519 ve 5520 sayılı Kanun hükümlerine tevfi-kan mahkmeden karar alınmaksızın tesbite göre tescil olunur.

(Hükümet teklifinin 11 nci maddesi 12 nci madde olarak kabul edilmiştir.)

Hü.

Arazi ıslahı

MADDE 12. — Lüzum görülen yerlerde Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğüne, icabında alâkalı vekâletlerin muvafık mütalâalarıyla arazi ıslahatı yapılır. Bu maksatla lüzunlu vasıta ve malzeme satın alınabileceği gibi tesislerde vücuda getirilebilir.

İslah edilerek kültüre elverişli hale sokulan arazi, bu kanun ile 4753 sayılı Kanun hükümlerine göre topraklandırılacak hak sahiplerine, yapılan masraflar ilâve edilerek borçlanma yoluyla verilir.

Mera olarak köy şahsiyeti mâneviyesi adına tahsis edilecek arazi, borçlanmaya tâbi değildir.

İskân için yapılacak bina ve tesisler

MADDE 13. — Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğü, iskân maksadiyle yeniden köy kurabileceği veya mevcut köylere ilâveler yapabileceği gibi toplu ve dağınık evler, barakalar, dükkânlar, şehir ve kasabalarda münferit veya blok ikametgâhlar da yaptırabilir.

Lüzum ve zaruret gördüğü yerlerde borçlanma mevzuuna giren inşa ve tesisler dışında ve umumi muvazene tahsisatı ile okul, karakol ve idare binaları ile göçmen misafirhaneleri veya yetiştirme merkezleri de yaptırabilir.

Gayrimenkul haklarında açılacak dâvalar

MADDE 14. — Bu kanun hükümlerine göre iskân edilecekler adına tescil olunacak gayrimenkul haklarında vukubulacak ayın dâvalarında hasım taraf, yeni mâlikle birlikte Hazine'dir.

Teslimin ilânı tarihinden itibaren bir yıl geçtikten sonra alâkahlarca ancak Hazine aleyhine vaziyet tarihindeki rayiç üzerinden bedel dâvası açılabilir.

Orman sayılan yerelerde yukardaki fıkralar hükümleri tatbik olunmaz.

Gayrimenkul üzerinde her hangi bir tesis vücuda getirilmiş ise Medeni Kanunun 648 ve mütaakıp maddeleri göz önünde bulundurulmak suretiyle karar verilir.

Aynın iadesine veya bedelin verilmesine hükümlendiği takdirde; bilûmum masraflar Hazineye yükletilir.

Arazi ıslahı

MADDE 13. — Lüzum görülen yerlerde ıslaha muhtaç arazi alâkalı vekâletlerin mütalâaları alındıktan sonra Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğünce tevziden evvel ıslah edilir. Bu maksatla lüzumlu vasıta ve malzeme satın alınabileceği gibi tesislerde vücuda getirilebilir.

Islah edilerek kültüre elverişli hale sokulan arazi bu kanun ile 4753 sayılı Kanun hükümlerine göre topraklandırılacak hak sahiplerine yapılan masraflar ilâve edilerek borçlanma yoluyla verilir.

Mera olarak köy şahsiyeti mâneviyesi adına tahsis edilecek arazi, borçlanmaya tâbi değildir.

İskân için yapılacak bina ve tesisler

MADDE 14. — Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğü ormanlık bölgelerden nakledilecekler ile yeniden iskân olunacaklar için köyler kurar. Mevcut köylere ilâveler yapabileceği gibi toplu ve dağınık evler, barakalar, dükkânlar, şehir ve kasabalarda münferit veya blok ikametgâhlar da yaptırabilir.

İstihsali tâcil ve tezyide yarıyacak tesislerle gerekli alet ve saire de temin olunur.

Lüzum ve zaruret gördüğü yerlerde borçlanma mevzuuna giren inşa ve tesisler dışında ve umumi muvazene tahsisatı ile okul, karakol ve idare binalarıyla göçmen misafirhaneleri veya yetiştirme merkezleri de yaptırabilir.

Gayrimenkuller hakkında açılacak dâvalar

MADDE 15. — Bu kanun hükümlerine göre iskân edilecekler adına tescil olunacak gayrimenkuller hakkında vukubulacak ayın dâvalarında hasım taraf, yeni mâlikle birlikte Hazine dir.

Teslimin ilânı tarihinden itibaren bir yıl geçtikten sonra alâkahlarca ancak Hazine aleyhine vaziyet tarihindeki râyîç üzerinden bedel dâvası açılabilir.

Orman sayılan yerlerde yukardaki fıkralar hükümleri tatbik olunmaz.

Gayrimenkul üzerinde her hangi bir tesis vücuda getirilmiş ise Medeni Kanunun 648 ve mütaakıp maddeleri göz önünde bulundurulmak suretiyle karar verilir.

Aynın iadesine veya bedelin verilmesine hükmolunduğu takdirde; bilûmum masraflar Hazineye yükletilir.

(Hükümet teklifinin 14 nci maddesi 15 nci madde olarak kabul edilmiştir.)

Üçüncü bölüm

Malî hükümler

Fon tesisi

MADDE 15. — İskân işleri için bu kanunda derpiş edilen ve borçlandırmanın şumulüne giren;

- a) İnşaat işlerine ait bilûmum masraflar,
- b) Arazi ve arsa satınalma bedelleri,
- c) Arazi ıslahatına ait bilûmum masraflar,
- ç) Satınalınacak motorlu ve motorsuz nakil vasıtaları arazi ıslahatı için lüzumlu her türlü motor, alât ve makina bedelleri ve bunların işletme, tamir masrafları,
- d) İskân edileceklerle verilecek alât ve vasıtalarla açılacak krediler ve canlı, cansız demirbaş ve hayvan bedelleri,
- e) Teknik ve idari personel, işçi ve amele yevmiyeleri,

4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanununun 47 nci maddesi mucibince ve T. C. Ziraat Bankasından kurulmuş olan (Özel fon) dan te-diye edilir.

Özel fonun kaynakları bu kanunun tatbiki için gerekli masrafları karşılayıncaya kadar; her yıl Hazinece özel fon hesabına lüzumlu miktarda avans verilir.

Göçmen ve mülteci iskânı maksadiyle mevcut veya kurulacak avrupalılar veya milletlerarası (fon) lara iştirak hisse ve masrafları da özel fondan ödenir.

Her yıl Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğü veya diğer alâkalı dairelerin bütçelerine iskân maksadiyle konulacak tahsisattan; İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek miktarı, özel fona ayrılarak bu hesaba yatırılır. Bu kanun gereğince yapılan borçlandırmalardan vukubulacak tahsilât ve bunların faizleri ile her türlü gelirler de aynı fon hesabına alınır.

Hükümet lüzum gördüğü takdirde, hasılı bu işlere tahsis edilmek üzere uzun vâdeli istikrazlar yapmaya ve kısa veya uzun vâdeli krediler almaya yetkilidir.

Bu krediler ile istikrazlara ait faiz ve masraflar özel fondan ödenir. Ancak, akdedilecek istikrazların ve alınacak kredilerin yekûnu 50 000 000 lirayı geçmez.

Özel fonun idaresi Toprak ve İskân İşleri

Üçüncü bölüm

Malî hükümler

Fon tesisi

MADDE 16. — İskân işleri için bu kanunda derpiş edilen ve borçlandırmanın şümulüne giren :

- a) İnşaat işlerine ait bilûmum masraflar;
- b) Arazi ve arsa satınalma bedelleri;
- c) Arazi islâhatına ait bilûmum masraflar;
- ç) Satınalınacak motorlu ve motorsuz nakil vasıtaları arazi islâhatı için lüzumlu her türlü motor, alât ve makina bedelleri ve bunların işletme, tamir masrafları;
- d) İskân edileceklere verilecek alât ve vasıtalarla açılacak krediler ve canlı, cansız demirbaş ve hayvan bedelleri;
- e) Teknik ve idari personel, işçi ve amele yevmiyeleri.

4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanununun 47 nci maddesi mucibince ve T. C. Ziraat Bankasından kurulmuş olan (Özel fon) dan tediye edilir.

Özel fonun kaynakları bu kanunun tatbiki için gerekli masrafları karşılayıncaya kadar; her yıl Hazinece özel fon hesabına lüzumlu miktarda avans verilir.

Göçmen ve mülteci iskânı maksadiyle mevcut veya kurulacak avrupalılar veya milletlerarası (fon) lara iştirak hisse ve masrafları da özel fondan ödenir.

Her yıl Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğü veya diğer alâkalı dairelerin bütçelerine iskân maksadiyle konulacak tahsisattan; İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek miktarı, özel fona ayrılarak bu hesaba yatırılır. Bu kanun gereğince yapılan borçlandırmalardan vukubulacak tahsilât ve bunların faizleri ile her türlü gelirler de aynı fon hesabına alınır.

Ormanlık bölgelerden nakledilecek köyler için Orman Umum Müdürlüğüne her yılın bütçesine bu hususa yetecek miktarda tahsisat konur.

Hükümet lüzum gördüğü takdirde hâsılı bu işlere tahsis edilmek üzere uzun vâdeli istikrazlar yapmaya ve kısa veya uzun vâdeli krediler almaya yetkilidir.

Bu krediler ile istikrazlara ait faiz ve masraflar özel fondan ödenir. Ancak, akdedilecek istikrazların ve alınacak kredilerin yekûnu 100 000 000 lirayı geçmez.

Özel fonun idaresi Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğüne mevdu olup hesap ve bilânço işleri 4753 sayılı Kanunun 51 nci maddesi mucibince T. C. Ziraat Bankasına yürütülür.

Fonun hesapları; her yıl Başvekâlet Umumi Murakabe Heyeti tarafından tetkik ve kontrol edilir.

Umum Müdürlüğüne mevdu olup hesap ve bilanço işleri 4753 sayılı Kanunun 51 nci maddesi mucibince T. C. Ziraat Bankasına yürütülür.

Fonun hesapları; her yıl Başvekâlet Umumi Murakabe Heyeti tarafından tetkik ve kontrol edilir.

Aynı ve nakdî teberruların kabulü

MADDE 16. — İskân işlerinde kullanılmak üzere yabancı devletler veya milletlerarası kurumlar veya yabancı devletler hakiki veya hükmi şahısları tarafından aynı ve nakdî olarak yapılacak her türlü bağış ve yardımları; kıymetleri üzerinden cari yıl gelir bütçesine irat, diğer taraftan bütçe kanunlarına bağlı A/1 ve A/2 işaretli cetvellerin ilgili kısımlarında mevcut veya yeniden açılacak özel fâsıllara tahsisat kaydetmeye Maliye Vekili mezundur.

İrat ve tahsisat kaydolunan paralardan yılı içinde sarf olunmayan kısımları, aynı hizmetlere harcanmak üzere ertesi yıl bütçesine devren irat ve tahsisat kaydolunur.

Bu madde gereğince aynı yardım olarak harıçten gelecek her türlü eşya gümrüklere alınan vergi, resim ve hareketan muafıtır.

Kıymet takdiri, ipotek tesisi ve takyidat

MADDE 17. — İskân edilecek kimselere verilecek ve borçlanmaya mevzu olacak gayrimenkuller müstehiklerine; Maliye Vekâleti ile Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğüne müştereken tanzim edilecek talimatname hükümleri dairesinde ve o günkü rayice veya maliyet bedellerine göre takdir ve tesbit edilecek ve borçlanmaya mevzu teşkil edecek değer pahaları ile tescil ve T. C. Ziraat Bankası adına ipotek tesis edilir.

Verilen binaların taksit borçları tamamen ödenmedikçe satılamıyacağı gibi diğer temlikî tasarruflarda da bulunulamaz. Keyfiyet tapu siciline de şerh edilir.

Borçlanma muameleleri, alacakların tahsili, faiz nispetlerinin tâyin ve hesaplanması borçlar tamamen ödenmiş olsa bile arazinin satılamaması, vâdesinde ödenmeyen borçların muacceliyet kesbetmesi gibi hususlar; 4753 sayılı Çiftçi-

Aynı ve nakdî bağış ve yardımların kabulü

MADDE 17. — İskân işlerinde kullanılmak üzere yabancı devletler veya milletlerarası kurumlar veya yabancı devletler hakiki veya hükmi şahısları tarafından aynı ve nakdî olarak yapılacak her türlü bağış ve yardımları, kıymetleri üzerinden cari yıl gelir bütçesine irat, diğer taraftan bütçe kanunlarına bağlı A/1 ve A/2 işaretli cetvellerin ilgili kısımlarında mevcut veya yeniden açılacak özel fasıllara tahsisat kaydetmeye Maliye Vekili mezundur.

İrat ve tahsisat kaydolan paralardan yılı içinde sarf olunmayan kısımları, aynı hizmetlere harcanmak üzere ertesi yıl bütçesine devren irat ve tahsisat kaydolunur.

Bu madde gereğince aynı yardım olarak hariçten gelecek her türlü eşya gümrüklerce alınan vergi, resim, harc ve Hazine hissesinden muaftır.

Kıymet takdiri, ipotek tesisi ve takyidat

MADDE 18. — İskân edilecek kimselere verilecek ve borçlanmaya mevzu olacak gayrimenkuller müstahliklerine, Maliye Vekâletiyle Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğünce müştereken tanzim edilecek talimatname hükümleri dairesinde takdir ve tesbit edilecek ve borçlanmaya mevzu teşkil edecek değer pahaları ile tescil ve T. C. Ziraat Bankası adına ipotek tesis edilir.

Verilen binaların bedeli tamamen ödenmiş olsa dahi temlik tarihlerinden itibaren 10 yıl geçmedikçe satılamıyacağı gibi diğer temlikî tasarruflarda da bulunulamaz. Keyfiyet tapu siciline de şerh edilir.

Borçlanma muameleleri alacakların tahsili faiz nispetlerinin tâyin ve hesaplanması borçlar tamamen ödenmiş olsa bile arazinin satılamaması vâdesinde ödenmeyen borçların muacceliyet kesbetmesi gibi hususlar 4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanununun alâkalı 46, 47, 52, 53, 54, 57, 58 ve 59 ncu maddelerine göre yapılır.

yi topraklandırma Kanununun alâkalı 46, 47, 52, 53, 54, 57, 58 ve 59 ncu maddeleri hükümlerine göre yapılır.

Dördüncü Bölüm

Muafiyetlere ait hükümler

Gümrük muafiyeti

MADDE 18. — İskânlı veya serbest göçmenlerle bu sıfatı iktisabeden mültecilerin getirecekleri aşağıda gösterilen ve kendilerine aidiyeti tevsik edilen eşya ve hayvanlar aşağıdaki kayıt ve şartlar dairesinde Gümrük Vergisi ile gümrükçe tahsil edilen sair vergi ve resimlerden muaftır.

1. Bir aile için :

a) Zat ve ev eşyaları kâmilen,

b) Çiftçi ise; çift hayvanları, arabaları, araba ve koşum takımları, çiftçiliğe mahsus her türlü alât ve edevat ve makinaları, damızlık hayvanları, tohumluk ve yiyecek zahireleri ve aşıkları ve öteden beri besledikleri büyük ve küçükbaş hayvanlar ile zirai mahsulleri,

c) Sanat ve serbest meslek erbabından ise; her türlü sanat ve meslek alât ve edevatı ve makinaları, söküp getirecekleri fabrikaları, alât ve edevatı,

d) «b» ve «c» fıkralarında yazılı mallardan gümrüksüz olarak yurda ithal edilecekleri miktar veya kıymeti, İcra Vekilleri Heyeti tarafından nüfus ve ihtiyaca göre tâyin edilecek âzami miktar veya kıymeti aşamaz. Bu miktar ve kıymetten fazla getirilen malların fazlası gümrük ve gümrükçe tahsil edilen her türlü vergi ve resimlere tâbidir.

Gümrüksüz ithal olunacak malların kıymetleri gümrükten geçirildiği yerin piyahasındaki toptan fiyatlara göre tâyin olunur.

2. Bir cemaat için :

(Bir köy ve mahalle veya cemaate ait kullanılmış eşya)

a) Bütün mektep eşyası,

b) Bütün cami eşyası,

c) Vakıflara ait eşya,

d) Köy ve mahalle odası eşyası, hâtıralar ve cemaate yadigâr eşya,

Dördüncü bölüm

Muafiyetlere ait hükümler

Gümrük muafiyeti

MADDE 19. — İskânlı veya serbest göçmenlerle bu sıfatı iktisabeden mültecilerin getirecekleri aşağıda gösterilen ve kendilerine aidiyeti ievsik edilen eşya ve hayvanlar aşağıdaki kayıt ve şartlar dairesinde Gümrük Vergisi ile (İthal sırasında alınan diğer Vergi, Resim, Harc ve Hazine Hissesinde) muafıtır.

1. Bir aile için:

a) Zat ve ev eşyaları kâmilen;

b) Çiftçi ise: Çift hayvanları, arabaları, araba ve koşum takımları, çiftçiliğe mahsus her türlü alât ve edevat ve makinaları, damızlık hayvanları, tohumluk ve yiyecek zahireleri ve aşıkları ve öteden beri besledikleri büyük ve küçük baş hayvanlar ile zirai mahsulleri,

c) Sanat ve serbest meslek erbabından ise; her türlü sanat ve meslek alât ve edevatı ve makinaları, söküp getirecekleri fabrikaları, alât ve edevatı;

d) «b» ve «c» fıkralarında yazılı mallardan gümrüksüz olarak yurda ithal edilecekleri miktar veya kıymeti;

İcra Vekilleri Heyeti tarafından nüfus ve ihtiyaca göre tâyin edilecek âzami miktarı veya kıymeti aşamaz. Bu miktar ve kıymetten fazla getirilen malların fazlası Gümrük Vergisi ile ithal sırasında alınan diğer Vergi, Resim Harc ve Hazine Hissesine tâbidir.

Gümrüksüz ithal olunacak malların kıymetleri gümrükten geçirildiği yerin piyahasındaki toptan fiyatlara göre tâyin olunur.

2. Bir cemaat için:

(Bir köy ve mahalle veya cemaata ait kullanılmış eşya)

a) Bütün mektep eşyası;

b) Bütün cami eşyası;

c) Vakıflara ait eşya;

d) Köy ve mahalle odası eşyası, hâtıralar ve cemaata yadigâr eşya;

e) Köyün ve mahallenin orta malı olan damızlık bütün hayvanlar;

f) Köy ve mahallenin harman ve orak makinaları ve traktör gibi ortak zirai makina ve aletleri, köy değirmeni ve un fabrikası gibi müşterek sanat, fabrika ve makinaları.

Türk vatandaşlığına girmekten vaz geçen veya girmiyen veya getirdikleri malların kendi malları olmadığı anlaşılanlardan yukardaki 1/b ve c fıkralarına göre affedilmiş olan Gümrük Vergisiyle sair vergi ve resimler ve Hazine Hissesi tam olarak tahsil olunur.

Göçmen ve mültecilere aidolmadığı halde bu maddenin hükümlerinden istifade edilerek geçirilecek gerek eşya ve hayvanlar ve gerek sahipleri 1918 sayılı Kaçakçılık Kanunu hükümlerine tâbi tutulur.

Bahis mevzuu eşya, hayvan, erzak, makina alât ve vasıtalar haricinde her hangi

e) Köyün ve mahallenin orta malı olan damuzluk bütün hayvanlar,

f) Köy ve mahallerin harman ve orak makinaları ve traktör gibi ortak zirai makina ve aletleri, köy değirmeni ve un fabrikası gibi müşterek sanat, fabrika ve makinaları,

Türk vatandaşlığına girmekten vazgeçen veya girmiyen veya getirdikleri malların kendi malları olmadığı anlaşılanlardan yukardaki 1/b ve c fıkralarına göre affedilmiş olan Gümrük Vergisiyle sair vergi ve resimler tam olarak tahsil olunur.

Göçmen ve mültecilere aidolmadığı halde bu maddenin hükümlerinden istifade edilerek geçirecek gerek eşya ve hayvanlar ve gerek sahipleri, 1918 sayılı Kaçakçılık Kanunu hükümlerine tâbi tutulur.

Bahis mevzuu eşya, hayvan, erzak, makina alât ve vasıtalar haricinde her hangi bir mal, eşya ve vasıtaların gümrük vergileri verilmek şartıyla getirilebilmesi için Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğüne müracaatle önceden Maliye Vekâletinden müsaade alınması iktiza eder.

Yurda getirilmesinde memleket iktisadiyatı bakımından faydalı ve yukardaki fıkralar dışında kalan makina ve tesisler ile eşyanın gümrüksüz olarak kabulüne; Maliye, İktisat ve Ticaret, Gümrük ve İnhisarlar Vekâletleriyle Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğünün müşterek teklifleri üzerine İcra Vekilleri Heyetiince karar verilir.

Askerlik, vergi, resim ve harc muafiyeti

MADDE 19. — İskânlı veya serbest göçmenlerle bu sıfatı iktisabeden mülteciler ve içerde naklen iskân edilenler; gümrük ve vergi muafiyeti, tâbiyet, nüfus ve tapuya tescil ve iskânlarına mütaallik cereyan edecek bileümle muameleleri dolayısıyla gerek kendileri tarafından verilecek ve gerekse alâkadar dairelerce tanzim olunacak her türlü evrak ve bu hususta verecekleri arzuhaller, Damga Resminden ve sair bilûmum resim ve harclardan muaftır.

Göçmenler, bu sıfatı ihraz eden mülteciler, nüfusa tescil edildikleri ve içerde nakledilenler ise mürettep yerlerine sevk olundukları tarihten itibaren beş yıl müddetle bina ve arazi ver-

bir mal, eşya ve vasıtaların Gümrük vergileri verilmek şartıyla getirilebilmesi için Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğüne müracaatle önceden Maliye Vekâletinden müsaade alınması iktiza eder.

Yurda getirilmesinde memleket iktisadiyatı bakımından faydalı ve yukardaki fıkralar dışında kalan makina ve tesisler ile eşyanın gümrüksüz ve Hazine hissesinden muaf olarak kabulüne Maliye, İktisat ve Ticaret, Gümrük ve İnhisarlar Vekâletleriyle Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğünün müşterek teklifleri üzerine İcra Vekilleri Heyetince karar verilir.

Askerlik, vergi, resim ve harc muafiyeti

MADDE 20. — İskânlı veya serbest göçmenlerle bu sıfatı iktisabeden mülteciler ve içerde naklen iskân edilenler; gümrük ve vergi muafiyeti, tâbiyet, nüfus ve tapuya tescil ve iskânlarına mütaallik cereyan edecek bilcümle muameleleri dolayısıyla gerek kendileri tarafından verilecek ve gerekse alâkadar dairelerce tanzim olunacak her türlü evrak ve bu hususta verecekleri arzuhaller, Damga Resminden ve sair bilûmum resim ve harclardan muafır.

Göçmenler, bu sıfatı ihraz eden mülteçiler, nüfusa tescil edildikleri ve içerde nakledilenler ise mürettep yerlerine sevk oldukları tarihten itibaren beş yıl müddetle bina ve arazi vergilerinden ve Gelir Vergisi Kanununun 17 nci maddesindeki kayıt ve şartlarla Gelir Vergisinden muafırlar.

Bunların askerlikleri ve askerlik muafiyetleri Askerlik Kanunu hükümlerine göre yürütülür.

Göçmenlerin seyahat belgeleri üzerine yapılacak vize muameleleri ile kendilerine verilecek lüzumlu belgeler eşya ve vasıtalarına ait vesikalar her türlü resim ve

Hü.

gilerinden ve Gelir Vergisi Kanununun 17 nci maddesindeki kayıt ve şartlarla Gelir Vergisinden muafırlar.

Bunların askerlikleri ve askerlik muafiyetleri Askerlik Kanunu hükümlerine göre yürütülür.

Göçmenlerin seyahat belgeleri üzerine yapılacak vize muameleleri ile kendilerine verilecek lüzumlu belgeler eşya ve vasıtalarına ait vesikalar her türlü resim ve hareketan muafırlar. Bunların göçmenlikle ilgili tasdika tâbi evrakından konsolosluk makam ve mercilerimizce harc alınmaz.

Beşinci bölüm

Müteferrik hükümler

Aşiret mallarına ait hükümler

MADDE 20. — Kanun aşirete hükmi şahsiyet tanımaz. 2510 sayılı Kanunun meriyetinden önce mevcud olup mezkûr kanunun 10 ncu maddesi hükmiyle ilga edilmiş bulunan haklar, teşkilât ve taazzuvar yeniden ihya edilemez.

Her hangi bir hüküm, vesika veya örf ve âdetle aşiretlerin şahsiyetlerine veya onlara izafetle reis, bey, ağa ve şeyhlerine aidolarak tanınmış kayıtlı, kayıtsız bütün gayrimenkuller Devlete intikal etmiş olup, 4753 sayılı Çiftçiyi topraklandırma Kanunu ile bu kanun hükümlerine göre müstehiklerine verilir. Bu gayrimenkullerin aidiyeti tapu sicillerindeki kayıtlara göre tesbit olunur. Tapu sicillerinde aidiyete dair bir kayıt yoksa veyahut kayıtlar yalnız şahıslar namına olup da halk arasında bunların aşirete aidolduğu şayi bulunuyor ve aşiret fertleri de bu gayrimenkullerden başkasına sahip bulunmuyorlarsa, aidiyet tahkikatı üzerine o yerin idare heyeti kararıyla hallolunur. İdare heyetlerinin valilerce tasdik edilen bu kararı katıdır.

Lüzumlu binaların tahliyesi

MADDE 21. — İskân edileceklerin Hükümetçe evleri yapılmaya kadar mürettep mahallerinde veya münasip görülecek yerlerde mev-

haretan muaftır. Bunların göçmenlikle ilgili tasdika tâbi evrakından konsolosluk makam ve mercilerimizce harc alınmaz.

(Hükümet teklifinin 19 ncu maddesi 20 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.)

Beşinci bölüm

Müteferrik hükümler

Aşiret mallarına ait hükümler

MADDE 21. — Kanun aşirete hükmi şahsiyet tanımaz. Mülga 2510 sayılı Kanunun meriyetinden önce mevcud olup mezkûr kanunun 10 ncu maddesi hükmü ile ilga edilmiş bulunan haklar, unvanlar, teşkilât ve taazzuflar yeniden ihya edilemez.

Her hangi bir hüküm, vesika veya örf ve âdetle aşiretlerin şahsiyetlerine veya onlara izafetle unvanları ilga edilmiş bulunanlara aidolarak tanınmış kayıtlı ve kayıtsız bütün gayrimenkuller Devlete intikal etmiş olup 4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu ile bu kanun hükümlerine göre müstehliklerine verilir.

Bu gayrimenkullerin aidiyeti tapu sicillerindeki kayıtlara göre tesbit olunur. Tapu sicillerinde aidiyete dair bir kayıt yoksa veyahut kayıtlar yalnız şahıslar namına olup da halk arasında bunların aşirete aidolduğu şâyi bulunuyor ve aşiret fertleri de bu gayrimenkullerden başkasına sahip bulunmuyorlarsa aidiyet salâhiyetli mahkemenin kararı ile hallolunur.

Lüzumlu binaların tahliyesi

MADDE 22. — İskân edileceklerin Hükümetçe evleri yapılincaya kadar mürettep mahallerinde veya münasip görülecek yerlerde mevcut Hazine, hususi muhasebe, belediyelere veya diğer âmme hükmi şahıslarına ve bunlar kâfi gelmedi-

cut Hazine, hususi muhasebe, belediyelere veya diğer âme hükmi şahıslarına ve bunlar kâfi gelmediği takdirde hakiki veya hususi hükmi şahıslara ait bilûmum müsait ev ve binalarda barındırılmaları ve bu bina veya evlerin vali veya kaymakamların yazılı emirleriyle zabıta marifetiyle boşaltılması caizdir. Ancak boşaltmanın ev veya bina sahiplerinin yaşama ve barınmalarını imkânsız kılacak vaziyet yaratmaması ve bir yıldan fazla sürmemesi şarttır.

Ev veya binaları boşaltılan hakiki veya hükmi şahıslara usulüne göre tâyin edilecek kira verilir. Hakiki veya hususi hükmi şahıslara ait binaların bu suretle kullanılması neticesinde vukubulacak zararlar, mahkeme kararları dairesinde Toprak ve İskân Umum Müdürlüğüne ödenir.

Memurların çalıştırılması

MADDE 22. — İskân edileceklerin kayıt, nakil ve yerleştirme işlerinde; vali ve kaymakamlar, vilâyet ve kazaları dâhilindeki Devlet, idarei hususiye ve belediye teşkilâtı memurlarından (Adliye ve Milli Müdafaa Vekâletleri mensupları hariç) lüzumlu görecekları kiuseleri (asli vazifelerine hâlel gelmemek ve aksatılmamak şartıyla) çalıştırabilirler. Bu işlerin ifası kendilerine verilen memurlar bu vazifeleri aksatmadan yapmakla mükelleftirler. Vazifelerini yapmayan, yaptırmıyan veya gevşeklik gösterenler hakkında kaymakamlara üç, valilere 7 günlüğe kadar inzibati mahiyette olarak maaş kat'ı yapılabilir ve keyfiyet sicillerine işlenmek üzere bağı buldukları dairelere bildirilir.

İlga edilen kanun, madde ve fıkralar

MADDE 23. — Bu kanun meriyete girdiği tarihten itibaren iskân işlerine mütaallik; 2510 sayılı İskân Kanunu ve bu kanunun tadiline, bazı maddelerinin kaldırılmasına, yeniden bazı madde ve fıkraların veya muvakkat maddelerin ilâvesine dair 2650, 2837, 2848, 3123, 3371, 3657, 3667, 3683, 4062, 5098, 5227, 5420, 5826, ve 6093 sayılı kanunlarla 1341 sayılı Kanun, 1833 sayılı Arazi Vergisi Kanununun 3. maddesinin (d) fıkrası ile 1837 sayılı Bina Vergisi Kanununun 5648

gi takdirde hakiki veya hususi hükmi şahıslara ait bilûmum müsait ev ve binalarda barındırılmaları ve bu bina veya evlerin vali veya kaymakamların yazılı emirleriyle zabita marifetiyle boşaltılması caizdir. Ancak, boşaltmanın ev veya bina sahiplerinin yaşama ve barınmalarını imkânsız kılacak vaziyet yaratmaması ve bir yıldan fazla sürmemesi şarttır.

Ev veya binaları boşaltılan hakiki veya hükmi şahıslara usulüne göre tâyin edilecek kira verilir. Hakiki veya hususi hükmi şahıslara ait binaların bu suretle kullanılması neticesinde vukubulacak zararlar, mahkeme kararları dairesinde Toprak ve İskân Umum Müdürlüğünce ödenir.

(Hükûmet teklifinin 21 nci maddesi 22 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.)

Memurların çalıştırılması

MADDE 23. — İskân edileceklerin kayıt, nakil ve yerleştirme işlerinde; vali ve kaymakamlar, vilâyet ve kazaları dâhilindeki Devlet hususi idareler ve belediye teşkilâtı memurlarından (Adliye ve Millî Müdafaa Vekâletleri mensupları hariç) lüzumlu görecekları kimseları (Asli vazifelerine hâlel gelmemek ve aksatmamak şartıyla çalıştırabilirler. Bu işlerin ifası kendilerine verilen memurlar bu vazifeları aksatmadan yapmakla mükelleftirler. Vazifeları yapmıyanı yaptırmıyan veya gevşeklik gösterenler hakkında kaymakamlarca üç, valilerce yedi günlüğe kadar inzabati mahiyette olarak maaş katı yapılabilir. Ve keyfiyet sicillerine işlenmek üzere bağı buldukları dairelere bildirilir.

İlga edilen kanun, madde ve fıkralar

MADDE 24. — Bu kanun meriyete girdiği tarihten itibaren iskân işlerine mütaallik; 2510 sayılı İskân Kanunu ve bu kanunun tadiline, bâzı maddelârının kaldırılmasına, yeniden bâzı madde ve fıkraların veya muvakkat maddelârın ilâvesine dair 2650, 2837, 2848, 3123, 3371, 3657, 3667, 3683, 4062, 5098, 5227, 5420, 5826, ve 6093 sayılı kanunlarla 1341 sayılı Kanun, 1833 sayılı Arazi Vergisi Kanununun 3 ncü maddesinin (d) fıkrası ile 1837 sayılı Bina Vergisi Kanununun 5648 sayılı Kanunla muaddel 4 ncü maddesinin 2 nci fıkrasının muhacir iskânına ve seyyar aşiretlere mahsus inşaata mütaallik hükümleri ile bu kanuna muhalif olan sair bütün hükümler yürürlükten kaldırılmıştır.

sayılı Kanunla muaddel 4 ricü maddesinin 2 nci fıkrasının muhacir iskânına ve seyyar aşiretlere mahsus inşaata mütaallik hükümleri ile bu kanuna muhalif olan sair bütün hükümler yürürlükten kaldırılmıştır.

1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun göçmen işlerine mütaallik hükümleri mahfuzdur.

Nizamname ve talimatname vaz'ı

MADDE 24. — Bu kanun tatbik şekli; kanunun neşri tarihinden itibaren altı ay zarfında hazırlanacak nizamname ve talimatnamelerle tâyin olunur.

Altıncı Bölüm

Muvakkat hükümler

Müktesep haklar

MUVAKKAT MADDE 1. — Bu kanunun meriyeti tarihinden evvel yurda gelmiş göçmen veya göçmen muamelesine tâbi tutulmuş mültecilerle, yurt içinde iskâna müstahak kimselerin eski mevzuat hükümlerine tevfikân müktesep iskân hakları mahfuzdur.

Eski işlerin tasfiye edilebilmesini teminen her yıl Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğü bütçesine lüzumlu miktarda tahsisat konulur.

Gayrimenkul bedellerinin ödenmesi

MUVAKKAT MADDE 2. — 2510 sayılı İskân Kanununun mülga 27. maddesi mucibince sahipleri veya Hükümet tarafından tasfiyesi icabettiği halde tasfiye edilmeyen ve fakat tevziye tâbi tutulan gayrimenkuller ile 1505 sayılı Kanuna göre ve tevziye tâbi tutulmak üzere mahallî Hükümet eliyle alınıp tevzi edilmiş bulunan arazi ve bunların mütemmim cüzüleri olan binalar, tevzi edilen şahıslara aid olup bir gûna hare ve resme tâbi olmaksızın bunlar veya mirasçıları namına tescil olunur. Eski sahipleri bu gayrimenkuller ve arazi ve mütemmim cüzüleri üzerinde hiçbir hak iddia edemezler.

Muvakkat E.

1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun göçmen işlerine mütaallik hükümleri mahfuzdur.

(Hükümet teklifinin 23 ncü maddesi 24 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.)

Talimatname vaz'ı

MADDE 25. — Bu kanunun tatbik şekli; kanunun neşri tarihinden itibaren 6 ay zarfında hazırlanacak bir talimatname ile tayin olunur.

Altıncı bölüm

Muvakkat hükümler

Müktesep haklar

MUVAKKAT MADDE 1. — Bu kanunun meriyeti tarihinden evvel yurda gelmiş göçmen veya göçmen muamelesine tâbi tutulmuş mültecilerle, yurt içinde iskâna müstahak kimselerin eski mevzuat hükümlerine tevfikân müktesep iskân hakları mahfuzdur.

Eski işlerin tasfiye edilebilmesini teminen her yıl Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğü bütçesine lüzumlu miktarda tahsisat konulur.

(Hükümetin muvakkat 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.)

Gayrimenkul bedellerinin ödenmsi

MUVAKKAT MADDE 2. — 2510 sayılı İskân Kanununun mülga 27 nci maddesi mucibince sahipleri veya Hükümet tarafından tasfiyesi icabettiği halde tasfiye edilmiyen ve fakat tevzie tâbi tutulan gayrimenkuller ile 1505 sayılı Kanuna göre ve tevzie tâbi tutulmak üzere mahallî Hükümet eliyle alınıp tevzi edilmiş bulunan arazi ve bunların mütemmim cüzüleri olan binalar, tevzi edilen şahıslara aid olup bir gûna harc ve resme tâbi olmaksızın bunlar veya mirasçılar namına tescil olunur. Eski sahipleri bu gayrimenkuller ve arazi mütemmim cüzüleri üzerinde hiçbir hak iddia edemezler.

Hükümetçe tasfiye edilen veya tasfiye edilmeden tevzie tâbi tutulan gayrimenkullerin bedelleri veya 1505 sayılı Kanuna göre mahallî Hükümet eliyle alınıp tevzi edilen emlakın Hazinece istimlak veya tasfiyesi neticesinde satış veya istimlak bedellerinden bu kanunun neşri tarihinden önce ödenen veya henüz ödenmeyip emanette bulunan miktarları; gayrimenkullerin 1944 malî yılı vergisine matrah olan kıymetin 4 misli üzerinden hesaplanarak doğacak farklarla birlikte Hazinece

Hükümetçe tasfiye edilen veya tasfiye edilmeden tevziye tâbi tutulan veya 1505 sayılı Kanuna göre mahallî Hükümet eliyle alınıp tevzi edilen emlakın Hazinece istimlak veya tasfiyesi neticesinde satış veya istimlak bedellerinden bu kanunun neşri tarihinden önce ödenen veya henüz ödenmeyip emanette bulunan miktarları; gayrimenkullerin 1944 malî yılı vergisine matrah olan kıymetin 4 misli üzerinden hesaplanarak doğacak farklarla birlikte Hazinece ödenir. Vergi kıymetleri belli olmıyan gayrimenkuller için tadilat komisyonlarınca emsallerine nazaran bulunacak 1944 malî yılı vergisine matrah olan kıymetlerinin keza, 4 misli üzerinden ödenir.

2510 sayılı İskân Kanununun mülga 26 veya 27. nci maddeleri mucibince verilen ve henüz muhteviyatı ödenmemiş olan istihkak mazbataları muhteviyatının karşılıkları da dört misli üzerinden ödenir.

Bu maksatlarla yapılacak nakden tediyeler için Maliye Vekâleti bütçesinin alâkalı fasıl ve maddelerine tahsisat konulur.

Gayrimenkullerin iadesi

MUVAKKAT MADDE 3. — Yasak ve idareten boşaltılmış bölgeler halkından veya serbest bölgelerden nakledilen kimselerden olup hiçbir suretle iskâna tâbi tutulmamış bulunanların; eski yerlerinde bırakmış oldukları tapulu gayrimenkulleri ile tapu kaydı olmayıp 1515 sayılı Kanuna ait 11. VII. 1932 tarih ve 13041 numaralı Nizamnamenin birinci maddesinin (a) bendinde tadadedilen ispat vesikalarından birinci veya 1940 yılından öncesine ait vergi kaydını ibraz edenlerin gayrimenkulleri tevzi veya âmme hizmetlerine tahsis edilmemiş ise eski sahiplerinin zilyedliklerine terk olunur.

2510 sayılı İskân Kanunu hükümleri mucibince Hazineye intikal ve bu kanun hükümlerine göre eski sahiplerinin zilyedliklerine terk edilecek gayrimenkullere ait eskiden teessüs etmiş bulunan zilyedlik durumu; gayrimenkullerin Hazine uhdesinde kaldığı müddetçe inkıta etmiş sayılmaz.

Birinci fıkrada yazılı tapulu gayrimenkuller ile, haklarında 1505 sayılı Kanun hükümleri

Muvakkat E.

ödenir. Vergi kıymetleri belli olmıyan gayrimenkuller için tadilât komisyonlarınca emsallerine nazaran bulunacak 1944 malî yılı vergisine matrah olan kıymetlerinin keza, 4 misli üzerinden ödenir.

2510 sayılı İskân Kanununun mülga 26 veya 27 nci maddeleri mucibince verilen ve henüz muhteviyatı ödenmemiş olan istihkak mazbataları muhteviyatının karşılıkları da 4 misli üzerinden ödenir.

Bu maksatla yapılacak nakden tediyeler Maliye Vekâkleti bütçesinin 423 ncü faslına mevzu tahsisattan ödenir.

Gayrimenkullerin iadesi

MUVAKKAT MADDE 3. — Yasak ve idareten boşaltılmış bölgeler halkından veya serbest bölgelerden nakledilen kimselerden olup hiçbir suretle iskâna tâbi tutulmamış bulunanların; eski yerlerinde bırakmış oldukları tapulu gayrimenkulleri ile tapu kaydı olmayıp 1515 sayılı Kanuna ait 11. VII. 1932 tarih ve 13041 numaralı Nizamnamenin 1 nci maddesinin (a) bendinde tadadedilen ispat vesikalarından birini veya 1940 yılından öncesine ait vergi kaydını ibraz edenlerin gayrimenkulleri tevzi veya âmme hizmetlerine tahsis edilmemiş ise eski sahiplerinin zilyedliklerine terk olunur.

2510 sayılı İskân Kanunu hükümleri mucibince Hazineye intikal ve bu kanun hükümlerine göre eski sahiplerinin zilyedliklerine terk edilecek gayrimenkullere ait eskiden teessüs etmiş bulunan zilyedlik durumu; gayrimenkullerin Hazine uhdesinde kaldığı müddetçe inkıta etmiş sayılmaz.

Birinci fıkrada yazılı tapulu gayrimenkuller ile, haklarında 1505 sayılı Kanun hükümleri tatbik edilenlerden keza hiçbir suretle iskân görmemiş olanların yukardaki fıkra hükmüne uyan gayrimenkullere ait tapu kayıtları da hare ve resim aranmadan eski sahipleri adına tashih edilir.

Her hangi bir suretle iskâna tâbi tutulmuş olanların eski yerlerinde bıraktıkları gayrimenkuller, tevzi veya âmme hizmetlerine tahsis edilmemiş olsa dahi iade edilmez. Bu gibilerin hakları ancak istihkak mazbataları muhteviyatına, tasfiye veya istimlâk bedellerine inhisar eder.

Gayrimenkul verilmeyip muayyen nakdî yardımda bulunulmak suretiyle iskânları yapılmış olanlar bu kanunun neşri tarihinden itibaren bir yıl içinde mü-

Hü.

tatbik edilenlerden keza hiçbir suretle iskân görmemiş olanların yukardaki fıkra hükmüne uyan gayrimenkullere ait tapu kayıtları da hare ve resim aranmadan eski sahipleri adına tashih edilir.

Her hangi bir surette iskâna tâbi tutulmuş olanların eski yerlerinde bıraktıkları gayrimenkuller, tevzi veya âmme hizmetlerine tahsis edilmemiş olsa dahi iade edilmez. Bu gibilerin hakları ancak istihkak mazbataları muhteviyatına, tasfiye veya istimlâk bedellerine inhisar eder.

Âfetler dolayısıyla iskân

MUVAKKAT MADDE 4. — Umumi hayata müessir âfetlerden önce ve sonra alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlar hakkında yeni bir kanun meriyete girinceye kadar; heyelân, su baskını, kaya sukutu ve çığ gibi jeolojik olaylar ve tabii âfetler sebebiyle yerlerini terk etmelerinde lüzum ve zaruret bulunduğu Toprak ve Iskân İşleri Umum Müdürlüğünce yaptırılacak fennî incelemeler sonunda anlaşılan köy ve kasaba halkı İcra Vekilleri Heyeti kararına müsteniden bu kanun hükümlerine tevfiikan naklen münasip yerlere iskân edilirler.

Z. Bankasının göçmenler üzerindeki alacaklarının tasfiyesi

MUVAKKAT MADDE 5. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte T. C. Ziraat Bankasının eski iskân işlerinden mütevellit tahakkuk

racaat ettikleri takdirde kendilerine verilen nakdî yardımları 4 senede ve müsavi taksitlerle Hazineye iadesi suretiyle iskân görmüş addedilmeyerek birinci fıkrada yazılı şerait dairesinde eski gayrimenkullerinin zilyedlikleri kendilerine terk olunur.

Hazineye olan borçların taksitle ödenmesi

MUVAKKAT MADDE 4. — Yasak ve idareten boşaltılmış veya serbest bölgelerden naklen iskâna tâbi tutulmuş olanların eski yerlerinde bıraktıkları tevzi veya âmme hizmetine tahsis edilmemiş bulunan gayrimenkullerinin iadelerini bir yıl içinde istemeleri halinde mezkûr gayrimenkulleri; mürettep yerlerinde iskân yoliyle verilmiş olup da tamamen sattıkları gayrimenkullerin 1944 malî yılı vergisine matrah olan kıymetin 4 mislini 10 yıl zarfında müsavi taksitlerle Hazineye ödemelerini kabulleri halinde muvakkat 3 ncü madde hükümleri dairesinde kendilerine verilir.

MUVAKKAT MADDE 5. — Millî Mücadeleye yabancı sıfatiyle iştirak etmiş olup da halen Türk tâbiyetinde bulunan kimseler; kanunun meriyeti tarihinden itibaren 6 ay içinde iskânlarını talebederlerse, bu kanun hükümlerine göre iskân edilirler.

Âfetler dolayısıyla iskân

MUVAKKAT MADDE 6. — Umumi hayata müessir âfetlerden önce ve sonra alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlar hakkında yeni bir kanun meriyete girinceye kadar; heyelân, su baskını, kaya sukutu ve çığ gibi jeolojik olaylar ve tabii âfetler sebebiyle yerlerini terk etmelerinde lüzum ve zaruret bulunduğu Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğüne yaptırılacak fennî incelemeler sonunda anlaşılan köy ve kasaba halkı İcra Vekilleri Heyeti kararına müsteniden bu kanun hükümlerine tevfikân naklen münasip yerlere iskân edilirler.

(Hükümetin muvakkat 4 ncü maddesi 6 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.)

Ziraat Bankasının göçmenler üzerindeki alacaklarının tasfiyesi

MUVAKKAT MADDE 7. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte T. C. Ziraat Bankasının eski iskân işlerinden mütevellit tahakkuk etmiş ve fakat ilgililerinden

Hü.

etmiş ve fakat ilgililerinden tahsil edilememiş alacaklarının tasfiyesi sureti İcra Vekilleri Heyeti kararıyle tesbit olunur.

Kanunun meriyeti

MADDE 25. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

Kanunun icra salâhiyeti

MADDE 26. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

29 . XI . 1956

Başvekil ve Maliye V. V. <i>A. Menderes</i>	Devlet Vekili ve Nafia V. V. <i>M. C. Bengü</i>
Devlet Vekili ve Millî M. V. V. <i>S. Ergin</i>	Devlet Vekili <i>E. Kalafat</i>
Devlet Vekili <i>C. Yardımcı</i>	Adliye Vekili ve Dahiliye V. V. <i>H. A. Göktürk</i>
Millî Müdafaa Vekili	Dahiliye Vekili
Hariciye Vekili	Maliye Vekili
Maarif Vekili <i>A. Özel</i>	Nafia Vekili
İkt. ve Ticaret Vekili <i>A. Aker</i>	Sıh. ve İç. Mua. Vekili <i>N. Körez</i>
Güm. ve İnh. Vekili <i>H. Hüsmen</i>	Ziraat Vekili <i>E. Budakoğlu</i>
Münakalât Vekili <i>A. Demirer</i>	Çalışma Vekili <i>M. Tarhan</i>
İşletmeler Vekili ve Hariciye V. V. <i>S. Ağaoğlu</i>	

Muvakkat E.

tahsil edilememiş alacaklarının tasfiyesi sureti İcra Vekileri Heyeti kararıyle tesbit olunur.

(Hükümetin muvakkat 5 nci maddesi 7 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.)

Kanunun meriyeti

MADDE 26. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

(Hükümetin 25 nci maddesi 26 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.)

Kanunun icra salâhiyeti

MADDE 27. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

(Hükümetin 26 nci maddesi 27 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.)

Devre : X

İçtima : 3

S. SAYISI : 233

Trabzon Mebusu Sami Orberk'in, Jandarma Kanununun 6459 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Millî Müdafaa ve Dahiliye encümenleri mazbataları (2/458)

Yüksek Reisliğe

1706 sayılı Jandarma Kanununun 6459 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair olan kanun teklifimi esbabı mucibesıyla birlikte sunuyorum.

Gereğinin ifasına müsaadelerini arz ederim.

Saygılarımla.

Trabzon Mebusu
Sami Orberk

ESBABI MUCİBE

4273 sayılı Subaylar heyetine mahsus terfi Kanununun muaddel 11 nci maddesinin tadiline dair 6743 sayılı Kanunla kurmay yarbaylar için kıta hizmeti mecburiyeti kaldırılmış idi;

1706 sayılı Jandarma Kanununun 6459 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nci maddesinin «b» fıkrasında ise :

«Diğer jandarma subaylarının terfileri, jandarma birliklerinin emir kumanda yerlerinden hizmetlerinden alacakları üst rütbeye onanmış meslekî sicillerle birlikte mülki âmirleri tarafından verilmiş sicilleri üzerine yapılır» denilmekte bu suretle, jandarmadaki kurmay yarbaylar mülki âmirlerden sicil almaları zarureti ile tekrar kıtaya çıkarılmaktadır.

Halbuki 2271 sayılı Kanunun 3 nci maddesine göre Cumhuriyet Ordusunun bir parçası olan jandarma sınıfındaki kurmay yarbayları için de 6743 sayılı Kanununun esbabı mucibesinde zikrolunan hususlar vârit bulunmakta ve esasen çok dar olan J. U. K. lığı Kh. daki kurmay yarbayların ayrılmaları halinde hizmet aksamaktadır.

Bu sebeple Kara Ordusunun olduğu gibi jandarma sınıfı kurmay yarbayların da kıta hizmetinden muaf tutulması için işbu kanun lâyihası hazırlanmıştır.

Millî Müdafaa Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Millî Müdafaa Encümeni

Esas No: 2/458

Karar No: 31

23 . V . 1957

Yüksek Reisliğe

Trabzon Mebusu Sami Orberk'in, Jandarma Kanununun 6459 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nei maddesine bir fıkra eklenmesine dair olan kanun teklifi, Hükümet temsilcileri hazır olduğu halde encümenimizde tetkik ve müzakere olundu.

Yapılan incelemede, teklifin 3 ncü maddesi değiştirilerek «Bu kanunun hükümlerini Dahiliye ve Millî Müdafaa Vekilleri yürütür» şeklinde, diğer kısımları ise aynen kabul olunmuştur.

Havalesi gereğince Dahiliye Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur. Millî Müdafaa En. Reisi Y.

Mazbata M.

Elâzığ

M. Ş. Yazman

Kâtip

Erzincan

M. R. Sanalan

Ankara

M. Ergüder

Niğde

Z. Üner

İmzada bulunamadı

Sivas

M. N. Turgay

Trabzon

S. Orberk

Niğde

A. U. Arıkan

Seyhan

S. Tekelioğlu

Tokad

H. Bozbeyoğlu

İmzada bulunamadı

Tunceli

A. Bora

Urfa

S. Önhon

Dahiliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye Encümeni

Esas No. 2/458

Karar No. 53

1 . VI . 1957

Yüksek Reisliğe

Trabzon Mebusu Sami Orberk'in, Jandarma Kanununun 6459 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nei maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında Makamı Riyasetçe Encümenimize muhavvel kanun teklifi ve Millî Müdafaa Encümeni mazbatası Hükümet temsilcileri ve teklif sahibi de hazır olduğu halde encümenimizde tetkik ve müzakere edildi:

Millî Müdafaa Encümeni mazbatası ve teklifi kanuni incelendiğinde 23 . VI . 1956 tarih ve 6743 sayılı Kanununun 1 nei maddesi ile değiştirilen 4273 sayılı Kanununun 11 nei maddesinin (b) bendine mütenazır olarak teklifin 1 nei maddesinin değiştirilmesi icabedeceği kanaat ve mülâhazası ile mezkûr maddede bir «mülki âmire sicili» kaydı çıkarılmıştır.

Kanun teklifi bu değişiklik ile kabul edil-

miştir.

Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere, Yüksek Reisliğe saygı ile sunulur.

Dahiliye Encümeni Reisi

Edirne

R. Nasuhioğlu

Kâtip

Samsun

E. Anıt

Gümüşane

İ. H. Baykal

İmzada bulunamadı

Kastamonu

S. Çağlar

Samsun

M. Özkefeli

M. M.

Yozgad

Ö. L. Erzurumluoğlu

Çorum

B. Koldaş

Erzincan

T. Şenocak

Kastamonu

M. Kuşakçıoğlu

Muğla

Y. Paşamehmetoğlu

Trabzon

P. Sanaç

Uşak

Y. Aysal

**TRABZON MEBUSU SAMİ
ORBERK'İN TEKLİFİ**

1706 sayılı Jandarma Kanununun 6459 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nci maddesine bir fıkraya eklenmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — 1706 sayılı Jandarma Kanununun 6459 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

d) Jandarma kurmay yarbayları için kıta hizmeti ve mülki âmir sicil mecburiyeti yoktur.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Dahiliye Vekili yürütür.

**MİLLİ MÜDAFAA ENCÜMENİNİN
TADİLİ**

1706 sayılı Jandarma Kanununun 6459 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nci maddesine bir fıkraya eklenmesine dair Kanun

MADDE 1. — Teklif sahibinin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Teklif sahibinin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Dahiliye ve Millî Müdafaa Vekilleri yürütür.

**DAHİLİYE ENCÜMENİNİN
TADİLİ**

Jandarma Kanununun 6459 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — 1706 sayılı Jandarma Kanununun 6459 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

d) Jandarma kurmay yarbayları için kıta hizmeti mecburiyeti yoktur.

MADDE 2. — Teklif sahibinin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklif sahibinin 3 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İzmir Mebusu Halûk Ökeren ve 8 arkadaşının, Aydın, Balıkesir, Bilecik, Edirne, Eskişehir, Kırklareli, Konya ve Denizli vilâyetlerinde 1955 - 1956 yılında tabii âfetlerden zarar görenlere yapılacak yardım hakkındaki 6746 sayılı Kanuna Ek kanun teklifi ve Nafia, Dahiliye, Bütçe encümenleri mazbataları (2/388)

T. B. M. Meclisi Yüksek Reisliğine

Aydın, Balıkesir, Bilecik, Edirne, Eskişehir, Kırklareli ve Konya vilâyetlerinde 1955 - 1956 yıllarında tabii âfetlerden zarar görenlere yapılacak yardım hakkındaki 6746 sayılı Kanuna bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ile esbabı mucibesi ekli olarak sunulmuştur.

Gereğinin ifasına yüksek delâletlerini saygılarımızla rica ederiz.

23 . XI . 1956

İzmir	İzmir	İzmir	İzmir	İzmir	İzmir
H. Ökeren	A. Güngören	İ. Sipahioğlu	N. S. Altuğ	N. İncekara	M. Balaban
İzmir	İzmir	İzmir			
M. Aldemir	B. Bilgin	M. A. Sebük			

ESBABI MUCİBE

İzmir'in Dikili kazasına bağlı Bademli köyünde 15 . XI . 1955 gecesi vukua gelen bir su baskını bütün köydeki evleri hasara uğratmış, yıkılan evlerin enkazı ile seylâbın getirdiği taş ve enkazın birikmesi yüzünden köy oturulamaz bir hale gelmişti. Nafia Vekâletinin tahsisatı ile dere ıslah, setler inşa edilmek suretiyle ikinci bir felâket önlenmiş ve evleri az ve orta hasar görenlere beş yüz, yıkılanlara da biner lira verilmiş ise de tamamen yıkılmış olan 66 hanenin yeniden ve diğer bir sahada yapılması zarureti hâsıl olmuştur. Bunların Ziraat Bankası tarafından yaptırılması hususunda teşebbüsatta bulunulmuş ise de 6746 sayılı Kanun muhtevasına girmediğinden formatteler uzamış, bugüne kadar kırtasi işlerle inşaat mevsimi geçmiştir.

Kanun teklifimiz kabul edildiği takdirde tabii âfetlerden zarar gören diğer kasaba ve köy halkı gibi Dikili'nin Bademli köyündeki bu 66 vatandaşın da evleri aynı tahsisatla yapılabileceği kanaatindeyiz.

Nafia Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Nafia Encümeni

Esas No. 2/388

Karar No. 3

29. XII. 1956

Yüksek Reisliğe

İzmir Mebusu Halûk Ökeren ve 8 arkadaşının, Aydın, Balıkesir, Bilecik, Eskişehir, Kırklareli, Konya ve Denizli vilâyetlerinde 1955 - 1956 yılında tabii âfetlerden zarar görenlere yapılacak yardım hakkındaki 6746 sayılı Kanuna ek kanun teklifi, encümenimizde ilgili vekâlet temsilcilerinin iştirakiyle tetkik ve müzakere edildi.

İzmir'in Dikili kazasına bağlı Bademli köyünde 15. XI. 1956 gecesi vukua gelen bir su baskını neticesinde birçok evler yıkılmış, bir kısım evler ise oturulamıyacak hale gelmiş ve köylüler bilmeceburiye bu yerleri tahliye etmek mecburiyetinde kalmışlardır.

Hâdisenin vukuundan bugüne kadar Nafia Vekâleti kendi tahsisatı ile dereyi ıslah etmiş, yeni setler inşa etmek suretiyle ikinci bir seylâbı önlemiş, felâketzedelerin evlerinin az ve orta zarar görenlerine 500, yıkılanlara da biner lira vermiş ise de bunlardan 66 evin derenin durumu ve teknik sebepler icabı diğer bir sahaya yapılması icabetmiştir. Bu evlerin âcilen Ziraat Bankası tarafından yaptırılması istenilmiş fakat 6746 sayılı Kanunun muhtevasına girmediğinden formaliteler uzamış ve bu yüzden de bu felâketzede vatandaşlara ev yapmak imkânı hâsıl olamadığı encümende verilen izahattan anlaşılmıştır. Tutarı âzami 750 bin ilâ bir milyon

civarında olan bu işin de 6746 sayılı Kanun hükümleri meyanında mütalâa edilmesi ve şayet evi yıkılanlara daha önce umumi muvazeneden bir yardım yapılmışsa bu yardımın ilgililere borç kaydedilmesi hususu nazarı itibara alınmak şartıyla encümenimizce birinci madde bu ruh içinde yeniden tedvin edilmiş ve diğer maddeler ise aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Dahiliye Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Riyasete arz olunur.

Nafia En. Rs.	M. M.	Kâtip
Gazianteb	Konya	Erzurum
S. Kuranel	H. Ölçmen	E. Tuncel
Bursa	Çoruh	Çorum
A. F. Ycel	M. Bumin	Ş. Gürses
Denizli		Erzurum
O. Oğan		S. Erduman
İstanbul		Manisa
N. Ateş		H. Büke
İmzada bulunamadı		
Rize		Seyhan
M. F. Mete		Z. Akdağ
Siird		Sivas
S. Bedük		N. Demirağ
		İmzada bulunamadı
Urfa		Zonguldak
H. Oral		H. Hilâlci

Dahiliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye Encümeni

Esas No. 2/388

Karar No. 35

14. II. 1956

Yüksek Reisliğe

İzmir Mebusu Halûk Ökeren ve 8 arkadaşının, Aydın, Balıkesir, Bilecik, Edirne, Eskişehir, Kırklareli, Konya ve Denizli vilâyetlerinde 1955 - 1956 yılında tabii âfetlerden zarar görenlere yapılacak yardım hakkındaki 6746 sayılı Kanuna

ek kanun teklifi, teklif sahibi ve alâkalı vekâlet mümessillerinin iştirakiyle encümenimizde tetkik ve müzakere edildi :

Kanun teklifi, Nafia Encümeninin esbabı mucibe mazbatasında arz ve izah edilmiş sebep-

lerden dolayı encümenimizce de muafık mütalâa edilmiştir.

Bu arada, bu ve benzeri âfetler karşısında her hâdise için ayrı kanun çıkarılmaktansa unumi olarak umulmıyan âfetlerde zarar görenlere anında yardım yapılmak gayesine mâtuf olarak unumi bir kanun lâyihasının Hükümet tarafından getirilmesi de temenniye şayan görülmüş-tür.

Nafia Encümenince kabul edilmiş metin encümenimizce de aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Riyasete sunulur.

Dahiliye Encümeni

Reisi

Edirne

R. Nasuhioğlu

Reis V.

Ankara

A. Benderlioğlu

M. Muharriri

Yozgad

Ö. L. Erzurumluoğlu

Amasya

K. Eren

İzmir

P. Arat

Kırşehir

T. Taşer

Samsun

M. Özkefeli

Amasya

M. Zeren

Kastamonu

S. Çağlar

Kütahya

N. H. Pepeyi

Seyhan

A. Kınık

Çorum

B. Koldaş

Bu M. Kâtibi

Samsun

E. Anıt

Çankırı

T. Akman

Kastamonu

M. Kuşakçioğlu

Muğla

Y. Paşamehmetoğlu

Uşak

Y. Aysal

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni

Esas No. 2/388

Karar No. 120

4 . VI . 1957

Yüksek Reisliğe

İzmir Mebusu Halûk Ökeren ve sekiz arkadaşının, Aydın, Balıkesir, Bilecik, Edirne, Eskişehir, Kırklareli, Konya ve Denizli vilâyetlerinde 1955 - 1956 yılında tabii âfetlerden zarar görenlere yapılacak yardım hakkındaki 6746 sayılı Kanuna ek kanun teklifi Nafia ve Dahiliye Encümenleri mazbatalarıyla birlikte encümenimize havale edilmiş olmakla Maliye ve Nafia Vekâletleri mümessilleri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun teklifi, esbabı mucibesinde de belirtildiği üzere İzmir'in Dikili kazasına bağlı Bademli köyündeki sel âfetinden zarar gören, evleri hasara uğrıyan veya tamamen yıkılan vatandaşların 6746 sayılı Kanun hükümlerinden istifadelerini temin maksadıyla hazırlanmış bulunmaktadır.

Teklifin sevkini mucip sebepler encümenimizce de yerinde görülerek Nafia Encümeninin hazırlanmış olduğu metin üzerinde maddelerin müzakeresine geçilmiş ve kanun teklifi Nafia Encümeninin tadili veçhile encümenimizce de aynen kabul edilmiştir.

Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Bütçe Encümeni Reisi Y. M. Muharriri

Zonguldak

S. Ataman

Bu M. Muharriri

Trabzon

İ. Şener

Kâtip

Tokad

Ö. Sunar

Antalya

K. Akmanlar

Çorum

Y. Gürsel

İzmir

B. Bilgin

Niğde

A. N. Kadioğlu

Ordu

S. İşbakan

Sinob

N. Sertoğlu

Balıkesir

M. H. Timurtaş

Erzurum

Ş. Erker

Manisa

M. Kurbanioğlu

Niğde

C. Kavurmacioğlu

Rize

İ. Akçal

Trabzon

S. F. Kalaycioğlu

Çankırı

T. Uygur

Eskişehir

M. Başkurt

Muğla

N. Poyrazoğlu

Ordu

R. Aksoy

Siird

M. D. Süalp

Yozgad

D. Akbel

**İZMİR MEBUSU HALÜK ÖKEREN VE 8 AR-
KADAŞININ TEKLİFİ**

*Aydın, Balıkesir, Bilecik, Edirne, Eskişehir,
Kırklareli ve Konya vilâyetlerinde 1955 - 1956
yıllarında tabii âfetlerden zarar görenlere yapıla-
cak yardım hakkındaki 6746 sayılı Kanuna ek
Kanun*

MADDE 1. — İzmir vilâyetinin Dikili kaza-
sına bağlı Bademli köyünde 1955 yılı içinde su
baskınından meskenleri tamamen yıkılmış veya
hut ağır hasara uğramış olanlar hakkında da
6746 sayılı Kanun hükümleri tatbik olunur.

Madde 2. — Bu kanun neşri tarihinden mu-
teberdir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini iera-
ya İera Vekilleri Heyeti memurdur.

NAFİA ENCÜMENİNİN TADİLİ

*Aydın, Balıkesir, Bilecik, Edirne, Eskişehir,
Kırklareli, Konya ve Denizli vilâyetlerinde
1955 - 1956 yılında tabii âfetlerden zarar gören-
lere yapılacak yardım hakkındaki 6746 sayılı Ka-
nuna ek Kanun*

MADDE 1. — İzmir vilâyetinin Dikili kaza-
sına bağlı Bademli köyünde 1955 yılı içinde su
baskınından meskenleri tamamen yıkılmış veya
hut ağır hasara uğramış olanlar hakkında da
6746 sayılı Kanun hükümleri tatbik olunur.

Aneak bu kanundan faydalanacaklara daha
önce umumi muvazeneden yardım yapılmış ise bu
meblâğ onların borçlarına ilâve olunur.

MADDE 2. — Teklif sahibinin 2 nei madde-
si aynenk abul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklif sahibinin 3 neü madde-
si aynen kabul edilmiştir.

DAHİLİYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Aydın, Balıkesir, Bilecik, Edirne, Eskişehir, Kırklareli, Konya ve Denizli vilâyetlerinde 1955 - 1956 yılında tabii âfetlerden zarar görenlere yapılacak yardım hakkındaki 6746 sayılı Kanuna ek kanun lâyihası

MADDE 1. — Nafia Encümeninin birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Teklifin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklifin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Aydın, Balıkesir, Bilecik, Edirne, Eskişehir, Kırklareli, Konya ve Denizli vilâyetlerinde 1955 - 1956 yılında tabii âfetlerden zarar görenlere yapılacak yardım hakkındaki 6746 sayılı Kanuna ek kanun lâyihası

MADDE 1. — Nafia Encümeninin birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Teklifin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklifin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Devre : X
İçtima : 3

S. SAYISI : 246

Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Ekonomik İş Birliğine dâhil memleketlerle borçlanma, yardım ve ödeme Anlaşmaları akdi için Hükümete salâhiyet verilmesine dair 5436 sayılı Kanunun meriyet müddetinin uzatılması hakkında kanun lâiyhası, Hariciye ve Ticaret encümenleri mazbataları (1/660)

T. C.

Başvekâlet

8. IV. 1957

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 543/1069

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Ekonomik İş Birliğine dâhil memleketlerle borçlanma, yardım ve ödeme anlaşmaları akdi için Hükümete salâhiyet verilmesine dair 5436 sayılı Kanunun meriyet müddetinin uzatılması hakkında Hariciye Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İera Vekilleri Heyetince 13. III. 1957 tarihinde kararlaştırılan kanun lâiyhasının esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

5252 sayılı Kanunla tasdik edilmiş bulunan «Avrupa Ekonomik İş Birliği Sözleşmesi» ve 5253 sayılı Kanunla tasdik edilmiş bulunan «Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri arasındaki Ekonomik İş Birliği Anlaşma» sının icaplarından olarak, bir taraftan Avrupa Ekonomik Teşkilâtı âzası memleketler, diğer taraftan Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti veya onun namına hareket eden kurumlar ile Hükümetimiz arasında borçlanma, yardım ve ödeme anlaşmaları akdini ve bu anlaşmaların imzası tarihinde yürürlüğe girmesini mümkün kılan 5436 sayılı bir kanun mevcuttur. Bu kanunun 3 ncü maddesi bu kabil anlaşmaların imzası tarihinden itibaren 6 ay zarfında Türkiye Büyük Millet Meclisinin tasdikine sunulmasını âmir bulunmaktadır.

Bahis konusu kanunun meriyet müddeti 5969, 6127, 6417 ve 6605 sayılı kanunlarla 30 Haziran 1957 tarihine kadar uzatılmış bulunmaktadır.

Avrupa Ekonomik İş Birliğinin muayyen bir müddetle mukayyet olmaması, Amerikan yardımının muntazaman devam etmekte bulunması ve keza Zirai Maddeler Ticaretinin Geliştirilmesi ve Yardımlaşma hakkındaki muaddel Amerikan Kanunu gereğince Amerika Birleşik Devletleri Hükümetiyle Zirai Emtia Anlaşmaları akdedilmekte olması muvacehesinde, 5436 sayılı Kanunun meriyet müddetinin 30 Haziran 1957 tarihinden itibaren iki sene müddetle daha temdidî durumun icaplarına uygun olacaktır.

5436 sayılı Kanunun meriyet müddetinin 30 Haziran 1959 tarihine kadar uzatılması hakkındaki kanun lâiyhası Türkiye Büyük Millet Meclisinin yüksek tasvibine arz olunur.

Hariciye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Hariciye Encümeni
Esas No. 1/660
Karar No. 17

27. V. 1957

Yüksek Reisliğe

Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Ekonomik İş Birliğine dâhil memleketlerle borçlanma, yardım ve ödeme Anlaşmaları akdi için Hükümete salâhiyet verilmesine dair 5436 sayılı Kanunun meriyet müddetinin uzatılması hakkında kanun lâyihası, Hükümet temsilcilerinin huzuriyle encümenimizde tetkik ve müzakere olundu.

5436 sayılı Kanunun 3 ncu maddesi sözü geçen Anlaşmaların imzası tarihinden itibaren altı ay zarfında Türkiye Büyük Millet Meclisini tasdika sunulmasını icabettirmektedir.

Bahis konusu kanunun meriyet müddeti son defa 6605 sayılı Kanunla 30 Haziran 1957 tarihine kadar uzatılmış bulunmaktadır. Mekanizmanın durmadan işliyebilmesini teminen Hükümetin teklifi gereğince 5436 sayılı Kanunun meriyet müddetinin 30 Haziran 1959 tarihine kadar uzatılması encümenimizce de uygun

görülerek tasarı ittifakla kabul edilmiş ve Umumi Heyette takdimen ve müstaceliyetle görüşülmesi temenniye sâyan görülmüştür.

Havalesi gereğince Ticaret Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur. Hariciye En. Reisi Bu Mazbata M. Kâtip

Giresun	Denizli
<i>H. Erkmen</i>	<i>A. Çobanoğlu</i>
Amasya	Antalya
<i>İ. Olgaç</i>	<i>A. Tokuş</i>
Giresun	Çorum
<i>H. Bozbağ</i>	<i>K. Terzioğlu</i>
İstanbul	Hatay
<i>L. Kırdar</i>	<i>A. M. Berketoğlu</i>
İmzada bulunamadı	İstanbul
İzmir	<i>F. Ulaş</i>
<i>M. Çaruoğlu</i>	Kars
Kocaeli	<i>T. Göle</i>
<i>H. O. Erkan</i>	Kastamonu
	<i>B. Aktaş</i>
	Konya
	<i>H. R. Atademir</i>

Ticaret Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Ticaret Encümeni
Esas No. 1/660
Karar No. 16

5. VI. 1957

Yüksek Reisliğe

Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Ekonomik İş Birliğine dâhil memleketlerle borçlanma, yardım ve ödeme anlaşmaları akdi için Hükümete salâhiyet verilmesine dair 5436 sayılı Kanunun meriyet müddetinin uzatılması hakkında kanun lâyihası, ilgili hükümet temsilcilerinin de iştirakiyle encümenimizde tetkik ve müzakere olundu.

Hükümetin esbabı mucibesinde serd edilen hususlar encümenimizce de muvafık mütalâa olduğundan kanun lâyihası aynen ve ittifakla kabul olundu.

Takdim ve müstaceliyet ricasıyla, Umumi Hey-

etin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Ticaret Encümeni Reisi	M. M.
Ordu	İzmir
<i>M. Yazıcı</i>	<i>N. S. Altuğ</i>
Kâtip	
Konya	Ankara
<i>M. Güzelkulu</i>	<i>İ. Bulgurlu</i>
Bursa	Elâzığ
<i>B. C. Zağra</i>	<i>S. Ergene</i>
Kocaeli	C. Önder
<i>H. Başak</i>	Maras
	R. Öksüz
	İmzada bulunamadı

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Ekonomik İş Birliğine dâhil memleketlerle borçlanma, yardım ve ödeme anlaşmaları akdi için Hükümette salâhiyet verilmesine dair 5436 sayılı Kanunun meriyet müddetinin uzatılması hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — 5436 sayılı Kanunun 5969, 6127, 6417 ve 6605 sayılı kanunlarla muaddel 4 ncu maddesinde yazılı meriyet müddeti 30 Haziran 1959 tarihine kadar uzatılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

13 . III . 1957

Başvekil	Devlet Vekili
<i>A. Menderes</i>	<i>M. C. Bengü</i>
Devlet Vekili ve	Devlet Vekili
Millî Müdafaa V. V.	<i>E. Kalafat</i>
<i>Ş. Ergin</i>	
Devlet Vekili	Adliye Vekili
<i>C. Yardımcı</i>	<i>H. A. Göktürk</i>
Millî Müdafaa Vekili	Dahiliye Vekili
—————	<i>N. Gedik</i>
Hariciye Vekili	Maliye Vekili
—————	<i>H. Polatkan</i>
Maarif Vekili	Nafia Vekili ve
<i>A. Özel</i>	Hariciye V. V.
	<i>E. Menderes</i>
İktisat ve Ticaret Vekili	Sıh. ve İç. Mv. Vekili
<i>A. Aker</i>	<i>N. Körez</i>
Güm. ve İnh. Vekili	Ziraat Vekili
<i>H. Hüsmen</i>	<i>E. Budakoğlu</i>
Münakalât Vekili	Çalışma Vekili
<i>A. Demirer</i>	<i>Mümtaz Tarhan</i>
	İşletmeler Vekili
	<i>S. Ağaoglu</i>

Muvazenei Umumiyyeye dâhil bâzı dairelerin yapı işleri için gelecek yıllara sâri taahhütlere girişilmesi hakkında kanun lâyihası ve Nafia, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/669)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71-582/1479

22 . V . 1957

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Muvazenei Umumiyyeye dâhil bâzı dairelerin yapı işleri için gelecek yıllara sâri taahhütlere girişilmesi hakkında Nafia Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İera Vekilleri Heyetine 20 . V . 1957 tarihinde kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesiyile birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

Büyük Devlet yapılarının Muhasebi Umumiye Kanununun 50 nci maddesiyle verilen gelecek yıllara sâri taahhüt salâhiyetleriyle kül halinde ikmallerine imkân olmadığı ve parçalara bölünmek suretiyle yaptırıldıkları takdirde ise, aşağıda sayılan mahzurların tevellüdettiği görülmektedir:

1. İnşaatın kısımlara bölünmek suretiyle eksiltmeye çıkarılması ekseri ahvalde esas bedelin % 15 - 30 nispetinde pahalıya mal olmasını intacetmektedir.
2. İnşaatın kısımlara bölünmesi müteahhit mühendis firmaların kurulup gelişmesini mümkün kılmadığı gibi, küçük sermayeli ve daha az ehliyetli müteahhitlerin bu işleri almalarını ve binnetice taahhütlerini zamanında ifa etmemelerini ve kabul muamelelerinde birçok ihtilâflara meydan verildiği görülmektedir.
3. Kısımlara ayrılan inşaata ait proje, keşif, eksiltme, ihale ve mukavele akdine ait evrak da kısımlara mütenazır olarak taaddüdetmekte ve bunlardan mütevellit masraf ve kontrol işleri de çoğalmaktadır.

Adliye Vekâletinin adliye binaları ile ceza evleri, Maliye Vekâletinin Hükümet konakları ve sair maliye binaları, Maarif Vekâletinin lise, ortaokul, kolej, pavyon binaları ile öğrenci yurtları; Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâletinin hastaneler, sağlık merkezleri, enstitüler ve verem sanatoryumları, Emniyet Umum Müdürlüğünün karakol, garaj ve merkez binasının; Tapu ve Kadastro Umum Müdürlüğü arşiv binası inşaatının yukarıda yazılı mahzurlara mâruz kalmadan inşalarını temin maksadıyla bağlı kanun lâyihası tanzim edilmiştir.

Nafia Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Nafia Encümeni

Esas No: 1/669

Karar No: 23

23 . V . 1957

Yüksek Reisliğe

Muvazenei Umumiyyeye dâhil bâzı dairelerin yapı işleri için gelecek yıllara sâri taahhütlere girişilmesi hakkındaki kanun lâyihası, encüme-

nimizde ilgili vekâlet ve umum müdürlüklerinin de temsilcileri hazır olduğu halde tetkik ve müzakere edildi.

1. Bugüne kadar - birçok büyük yapıların kül halinde yapılmalarına Muhasebei Umumiye Kanununun 50 nei maddesi muvacehesinde imkânsız olduğundan, bu gibi büyük işler tahsisat darlığı yüzünden bilmeceburiye parçalar halinde eksiltmeye çıkarılabiliyordu. Bu vaziyet hem işin senelerce sürüncemede kalmasına, ve hemde maliyetin % 15 - 30 nispetinde pahalıya mal olmasına ve hattâ başka başka mütaahhitlere verilmiş bulunan aynı binanın muhtelif aksamının fennî bakımdan çeşitli kalitelerde yapılmasına sebeb oluyordu.

2. İnşaatın kısımlara bölünmesi mütaahhit mühendis firmaların kurulup gelişmesini mümkün kılmadığı gibi, küçük sermayeli ve daha az ehliyetli mütaahhitlerin bu işleri almalarını ve binnetice taahhütlerini zamanında ifa etmemelerini ve kabul muamelelerinde birçok ihtilâflara meydan verildiği görülmektedir.

3. Kısımlara ayrılan inşaata ait proje, keşif, eksiltme, ihale ve mukavele akdine ait evrakta kısımlara mütenazır olarak taahhüdetmekte ve bunlardan mütevellit masraf ve kontrol işleri de çoğalmaktadır.

Adliye Vekâletinin adliye binaları ile ceza evleri, Maliye Vekâletinin Hükümet konakları ve sair maliye binaları, Maarif Vekâletinin lise, ortaokul, kollej, paviyon binaları ile öğrenci

yurtları, Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâletinin hastaneler, sağlık merkezleri, enstitüler ve verem sanatoryumları, Emniyet Umum Müdürlüğünün karakol, garaj ve M. E. R. binasının Tapu ve Kadastro Umum Müdürlüğü arşiv binası inşaatlarının yukardan beri ileri sürülen mahzurlardan kurtararak yapılabilmesi ancak böyle bir kanunla mümkün olabileceğine kanaat getiren encümenimiz lâyhada yazılı kanun tarihlerini çıkarmış, tercihan ve müstacelen görüşülmesine karar vererek aynen kabul etmiştir.

Havalesi gereğince Maliye Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Riyasete arz olunur.

Nafia En. Reisi	M. Muharriri	Kâtip
Gazianteb	Konya	Erzurum
S. Kuranel	H. Ölçmen	E. Tuncel
Bursa	Çorum	Çorum
A. F. Yücel	M. Bumin	Ş. Gürses
İmzada bulunamadı		
Denizli	Erzurum	Kastamonu
O. Ongan	S. Erduman	N. Batur
Manisa	Tokad	Urfa
H. Büke	M. Şahin	H. Oral
İmzada bulunamadı		
	Zonguldak	
	H. Hülâlcı	

Maliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maliye Encümeni
Esas No. 1/669
Karar No. 79

24 . V . 1957

Yüksek Reisliğe

Muvazenei Umumiyeye dâhil bazı dairelerin yapı işleri için gelecek yıllara sâri taahhütlere girişilmesi hakkındaki kanun lâyihası ilgili Hükümet mümessillerinin de iştirakiyle encümenimizde tetkik ve müzakere edildi.

Nafia Encümeninin kabul ettiği metin üzerinde yapılan incelemelerde, mucip sebepler yerinde görülerek encümenimizce takdimen ve müstaceliyetle görüşülmesine karar verilmiş ve Nafia Encümeni metni aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Encümenine tevdi

buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Maliye Encümeni Reisi	M. M.
Amasya	Afyon K.
H. Koray	O. Talu
Bolu	Çankırı
S. Bayсал	A. Emrem
Çorum	İmzada bulunamadı
C. Köstekçi	Giresun
	A. İzmen
	Seyhan
	M. Akçalı

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni

Esas No : 1/669

Karar No : 129

8. VI. 1957

Yüksek Reisliğe

Muvazenei Umumiyyeye dâhil bâzı dairelerin yapı işleri için gelecek yıllara sâri taahhütlere girişilmesi hakkında Nafia Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise arzı İcra Vekilleri Heyetince kararlaştırılıp Başvekâletin 22. V. 1957 tarihli ve 71-582/1479 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası Nafia ve Maliye encümenleri mazbatalarıyla birlikte encümenimize havale edilmiş olmakla Maliye ve Nafia Vekâletleri mümessilleri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun lâyihası, gerekçesinde yazılı mucip sebeplere istinaden adliye binaları ile ceza evleri, hükümet konakları, maliye binaları, lise, ortaokul, kolej, pavyon binaları, öğrenci yurtları, sıhhi müesseseler ve emniyet binaları inşaatı için senelik tediye miktarı (70) milyon lirayı geçmemek üzere (345) milyon liraya kadar gelecek senelere sâri taahhüde girişmek üzere Nafia Vekâletine salâhiyet verilmesini temin maksadıyla hazırlanıp sevk edilmiş bulunmaktadır.

Bu lâyiha ile Devlet yapı işlerinde;

1. Parça parça yatırımların uzun zaman verimsiz olarak beklemeleri önlenmiş, binalar süratle hizmete girmiş ve bina maliyeti de daha düşük hale getirilmiş,

2. Bir binanın bütün inşaatı bir mütaahhide ihale edilmiş olacağından mesuliyet muayyen, sevk ve idare kolay, ihtilâf ve ihtilâtlar önlenmiş,

3. Bina inşaat ihalelerinin toptan yapılması karşısında mütaahhitler buna göre hazırlanıp teşkilâtlanmak üzere ve zaruretini hissedecekler ve böylece memleketimizde bir mütaahhittik meslekinin kurulup gelişmesine engel olan sebeplerden birisinin daha ortadan kalkmış,

olacağı hakkında ileri sürülen mütalâalar encümenimizce de yerinde görülerek lâyihamın Nafia Encümenince tadil olunan maddeleri üzerinden müzakeresine geçilmiş ve birinci madde, birinci fıkrasına etüd, proje ve kontrol işlerini de ilâve etmek suretiyle, ikinci maddesi tadilen, 3 ncü maddesi Hükümetin teklifi veçhile aynen, dördüncü maddesi ise Nafia Encümeninin tadili veçhile kabul edilmiştir.

Lâyihamın birinci maddesinin (a) fıkrası hükmüne göre Adliye binaları ve ceza evleri inşaatı için girişilecek taahhütlerin karşılığı olarak lüzum görülecek miktarın Adliye Vekâleti bütçesinin 906 ncı faslından Nafia Vekâleti bütçesinin alâkalı tertibine nakli hakkındaki hüküm beşinci madde olarak encümenimizce ihzar ve kabul edilmiştir.

Nafia Encümeninin 5 ncı maddesi 6 ncı ve lâyihamın 6 ncı maddesi 7 ncı, ve 7 ncı maddesi 8 ncı madde olarak aynen kabul olunan kanun lâyihası Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis yerine

Mazbata M.	Bu mazbata M.	Kâtip
Zonguldak	Erzurum	Tokad
S. Ataman	Ş. Erker	Ö. Sunar
Aydın	Balıkesir	Çankırı
Z. Uray	M. H. Timurtas	T. Uygur
Çorum	Eskişehir	Gümüşane
Y. Gürsel	M. Başkurt	Z. Başağa
İzmir	Muş	Muş
B. Bilgin	N. Poyrazoğlu	A. Sarıoğlu
Muş	Niğde	Ordu
S. Ağaoğlu	A. N. Kadroğlu	S. İsbakan
Seyhan	Sinob	Trabzon
A. Topaloğlu	S. Somuncuoğlu	S. F. Kalaycıoğlu
Trabzon	Yozgad	Yozgad
İ. Şener	D. Akbel	T. Alpay

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

*Muvazenei Umumiyeye dâhil bâzı dairelerin yap-
rı işleri için gelecek yıllara sâri taahhütlere giri-
şilmesi hakkında kanun lâyihası*

MADDE 1. — Başlanmış olan inşaat, tadilat ve esash tamirat işleri ile tesbit edilecek programına göre yeniden ele alınacak bu mevzulara harcanmak üzere,

a) Adliye binaları ile ceza evleri için senelik tediye miktarı (11) milyon lirayı geçmemek şartıyla (55) milyon liraya kadar;

b) Hükümet konakları ile sair Maliye binaları için senelik tediye miktarı (16) milyon lirayı geçmemek şartıyla (80) milyon liraya kadar;

c) Lise, ortaokul, kolej, paviyon binaları ile öğrenci yurtları için senelik tediye miktarı (17) milyon lirayı geçmemek şartıyla (85) milyon liraya kadar;

d) Sıhhi müesseseler için senelik tediye miktarı (20) milyon lirayı geçmemek şartıyla (100) milyon liraya kadar;

e) Emniyet binaları için senelik tediye miktarı (4) milyon lirayı geçmemek şartıyla (20) milyon liraya kadar;

f) Tapu ve Kadastro Umum Müdürlüğü arşiv binası inşaatı için senelik tediye miktarı (2) milyon lirayı geçmemek şartıyla (5) milyon liraya kadar;

Gelecek yıllara sâri taahhütlere girişmeye Nafia Vekili mezundur.

MADDE 2. — Bu kanun dolayısıyla bütçenin muhtelif tertiplerine konulacak tahsisat hakkında 26 Mayıs 1927 tarihli ve 1050 sayılı Muhasebei Umumiye Kanununun 24 Mayıs 1948 tarihli ve 5209 sayılı Kanunla muaddel 50 nei maddesi hükmü tatbik olunamaz.

MADDE 3. — Bu kanun gereğince girişilecek taahhülerde fennî bir mecburiyet bulunmadığı takdirde inşaat kısımlara ayrılarak ihale edilemez.

MADDE 4. — Verem savaşı hakkındaki 11 . IV . 1949 tarihli ve 5368 sayılı Kanunun 4 neu maddesi gereğince girişilmiş olan taahhütler de bu kanun çerçevesi içerisinde yürütülür.

NAFIA ENCÜMENİNİN TADİLİ

*Muvazenei Umumiyeye dâhil bâzı dairelerin yap-
rı işleri için gelecek yıllara sâri taahhütlere gi-
rişilmesi hakkında Kanun*

MADDE 1. — Hükümetin birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun dolayısıyla bütçenin muhtelif tertiplerine konulacak tahsisat hakkında 1050 sayılı Muhasebei Umumiye Kanununun 5209 sayılı Kanunla muaddel 50 nei maddesi hükmü tatbik olunamaz.

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Verem Savaşı hakkındaki 5368 sayılı Kanunun 4 neu maddesi gereğince girişilmiş olan taahhütler de bu kanunun çerçevesi içinde yürütülür.

MALİYE ENCÜMENİNİN TADILI

*Muvazenei Umumiyyeye dâhil bâzı dairelerin yap-
rı işleri için gelecek yıllara sâri taahhütlere gi-
rişilmesi hakkında Kanun*

MADDE 1. — Hükümetin 1 nei maddesi ay-
nen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Nafia Encümeninin 2 nei mad-
desi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 neü maddesi
aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Nafia Encümeninin 4 neü
maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADILI

*Muvazenei Umumiyyeye dahil bâzı dairelerin yap-
rı işleri için gelecek yıllara sâri taahhütlere girişil-
mesi hakkında kanun lâiyhası*

MADDE 1. — Başlanmış olan inşaat, tadilât
ve esaslı tamirat ve bunlara ait etüd, proje ve
kontrol işleri ile tesbit edilecek programlara
göre yeniden ele alınacak bu mevzulara harcan-
mak üzere;

a) Adliye binaları ile ceza evleri için sene-
lik tediye miktarı (11) milyon lirayı geçmemek
şartiyle (55) milyon liraya kadar;

b) Hükümet konakları ile sair Maliye bi-
naları için senelik tediye miktarı (16) milyon
lirayı geçmemek şartiyle (80) milyon liraya
kadar;

c) Lise, ortaokul, kolej, paviyon binaları ile
öğrenci yurtları için senelik tediye miktarı (17)
milyon lirayı geçmemek şartiyle (85) milyon
liraya kadar;

d) Sıhhi müesseseler için senelik tediye
miktarı (20) milyon lirayı geçmemek şartiyle
(100) milyon liraya kadar;

e) Emniyet binaları için senelik tediye mik-
tarı (4) milyon lirayı geçmemek şartiyle (20)
milyon liraya kadar;

f) Tapu ve Kadastro Umum Müdürlüğü Ar-
şiv binası inşaatı için senelik tediye miktarı
(2) milyon lirayı geçmemek şartiyle (5) mil-
yon liraya kadar;

Gelecek yıllara sâri taahhütlere girişmeye
Nafia Vekili mezundur.

MADDE 2. — 1050 sayılı Muhasebei Umumiye
Kanununun 5209 sayılı Kanunla tadil edi-
len 50 nei maddesi hükmü bu kanunda yazılı
işler için tatbik olunmaz.

MADDE 3. — Hükümetin 3 neü maddesi ay-
nen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Nafia Encümeninin 4 neü
maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — 11 . IV . 1949 tarihli ve 5368 sayılı Kanunun 4 ncü maddesi hükmü kaldırılmıştır.

MADDE 6. — Bu kanun neşri tarihinde me-riyete girer.

MADDE 7. — Bu kanunun hükümlerini ic-
raya Maliye ve Nafia vekilleri memurdur.

20 . V . 1957

Başvekil <i>A. Menderes</i>	Devlet Vekili <i>M. C. Bengü</i>
Devlet Vekili ve Millî Müdafaa V. V. <i>Ş. Ergin</i>	Devlet Vekili
Devlet Vekili <i>C. Yardımcı</i>	Adliye Vekili <i>H. A. Göktürk</i>
Millî Müdafaa Vekili	Dahiliye Vekili <i>N. Gedik</i>
Hariciye Vekili	Maliye Vekili <i>H. Polatkan</i>
Maarif Vekili <i>T. İleri</i>	Nafia Vekili ve Hariciye V. V. <i>E. Menderes</i>
İktisat ve Ticaret Vekili <i>A. Aker</i>	Sıh. ve İç. Mv. Vekili <i>N. Körez</i>
Güm. ve İnh. Vekili <i>H. Hüsmen</i>	Ziraat Vekili <i>E. Budakoğlu</i>
Münakalât Vekili <i>A. Demirer</i>	Çalışma Vekili <i>Mümtaz Tarhan</i>
İşletmeler Vekili <i>S. Ağaoglu</i>	

MADDE 5. — 5368 sayılı Kanunun 4 ncü maddesi hükmü kaldırılmıştır.

MADDE 6. — Hükümetin altıncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Hükümetin yedinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Mal. E.

B. E.

MADDE 5. — Nafia Encümeninin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Hükümetin 6 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Hükümetin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Birinci maddenin (a) fıkrası gereğince girişilecek taahhütlerden lüzum görülecek miktarı, Adliye Vekâletinin teklifi üzerine, Adliye Vekâleti bütçesinin 906 ncı (2548 sayılı Kanunla elde edilen paralardan yapılan sarfiyat) faslından Maliye Vekâletince Nafia Vekâleti bütçesinin alâkalı tertibine nakledilecek tahsisattan karşlanır.

Bu tahsisattan sarf edilmeyen miktarı aynı taahhüdü karşılamak üzere mütaakip yıl bütçesine devren tahsisat kaydolunur.

MADDE 6. — Nafia Encümeninin 5 nci maddesi 6 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Hükümetin 6 ncı maddesi 7 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Hükümetin 7 nci maddesi 8 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

İzmir Mebusu Nuriye Pınar'ın, Üniversiteler Kanununun 38 nci maddesine bir fıkra ilâvesi hakkında kanun teklifi ve Maarif ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/219)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Üniversiteler Kanununun 38 nci maddesine bir fıkra ilâvesi hakkındaki kanun teklifim esbabı mucibesıyla birlikte ilişik olarak sunulmuştur.

Alâkalı encümenlere havalesi hususunu saygılarımla rica ederim.

İzmir
N. Pınar

4936 sayılı Üniversiteler Kanununun 38 nci maddesine bir ek fıkra ilâvesi hakkında kanun teklifi gerekçesi

Asistanlık, akademik meslekin kaynağını teşkil eder. Mevcut üniversitelerin kadrolarını ikmal ve ilerde yeniden açılacak üniversitelerin öğretim kadrolarını yetiştirebilmek için, asistanlık müessesine fevkalâde ehemmiyet vermek zarureti aşîkârdır. Mevcut üniversitelerimizin, yeni öğretim elemanlarını yetiştirmek hususundaki vazifelerini yerine getirebilmeleri için, en müstait ve iyi derecelerle fakültelerini bitirmiş ve asistanlıkta bilhassa öğretici kabiliyetleri ile temayüz edebilecek evsaf-taki mezunlarını teşvik etmek suretiyle derhal asistanlığa alabilmelerini temin etmek lâzımdır. Kaldı ki, asistan olabilmek için sadece, fakülteleri çok iyi derecelerle bitirmiş olmak kâfi gelmemekte ve fakat ayrıca asistanın iyi derecede yabancı dile âşina olması, devamlı olarak çalışmak kabiliyetine sahip bulunması ve kısa bir zaman fâsılası içinde doktorasını ikmal eylemesi şartları araştırılmaktadır. Mevcut mevzuat, asistandan beklenen bu üstün vasıflara ve ileri derecede faaliyet mecburiyetlerine karşılık, malî bakımdan, diğer memurlara nazaran farklı bir durum ihdas eylememiş bulunduğu içindir ki, son beş altı seneden beri fakültelerimiz gerekli şartları haiz asistan bulma hususunda müşkülâta mâruz kalmakta ve bâzı fakültelerin asistan kadroları doldurulamamaktadır. Bu duruma ait diğer mühim bir sebep de son yıllarda hususî iktisadi sektördeki inkişaf dolayısıyla, kıymetli mezunların yüksek ücretlerle derhal dışardaki hizmetlere cezbedilmiş olmasıdır.

Halen mevcut durumun, üniversitelerin müstakbel inkişafı ve ilim adamı nesillerini yetiştirmek bakımlarından ciddî bir vaziyeti ortaya çıkarmış bulunduğunu söylemek icabeder.

İşte, bu mucip sebepler dolayısıyledir ki, asistanlık meslekine kıymetli ve müstait gençleri cezbedebilmek için, asistan olarak tâyin edilenlere, maaşlarına ilâve olarak ayda 100 lira tazminat verilmesini teminen Üniversiteler Kanununun 38 nci maddesine bir son fıkra eklenmesi derpşi edilmiştir. Ayrıca 38 nci maddede mevcudolup doktorasını veren asistanlara, doçentlik tezi çalışmalarına başlar başlamaz 50 lira tazminat verilmesini derpşi eden hüküm de mahfuz tutulmuştur. İşbu hükümle hem, asistanlık meslekine ilgi çekilmesi sağlanacak ve hem de öğretim üyelerine tazminat verilmesini âmir bulunan 32 nci madde ile asistanların durumu ahenktar hale getirilmiş olacaktır.

Maarif Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maarif Encümeni
Esas No. 2/319
Karar No. 19

25 . II . 1957

Yüksek Reisliğe

İzmir Mebusu Nuriye Pınar'ın, encümenimize havale edilmiş bulunan «Üniversiteler Kanununun 38 nci maddesine bir fıkra ilâvesi hakkındaki kanun teklifi encümenimizde alâkalı vekâletler ve üniversite mümessilleri de hazır bulunduğu halde tetkik ve müzakere edilmiştir.

Esbabı mucibede izah edildiği gibi bugünkü iktisadi şartların üniversite ve yüksek okul mezunlarına serbest hayatta kolaylıkla yüksek kazançlar temin etmesi yüzünden üniversitemizden mezun olan gençlerin 30 - 35 lira asli maaşla asistanlığa yanaşmadıkları ve bu sebeple fakültelerimizin gerekli şartları haiz asistan bulmak hususunda müşkülât çektiği bir vakiadır.

Bu durum, mevcut üniversitemizin açık kadrolarını doldurmak ve ileride açılacak yeni üniversitelerin öğretim kadrolarına lüzumlu öğretim elemanlarını yetiştirebilmek için asistanlık müessesesine hususi bir ehemmiyet vermeyi ve gerekli tedbirleri almayı icabettirmektedir. Kabiliyetli gençlerimizi ilmî çalışma sahasına cezb-

edebilmek için teklif edilen 100 liralık tazminat dahi az görülmüşse de Üniversiteler Kanununun 32 nci maddesinde diğer öğretim üyelerine tanınan tazminat hadlerini tecavüz etmemek için, ileride Personel Kanunu çıkarıldığı zaman heyeti unumiyesinin birlikte ayarlanması temennisiyle şimdilik bu miktar kâfi görülmüş ve teklifin heyeti unumiyesi aynen ve ittifakla kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Encümenine sevk edilmek üzere saygı ile sunulur.

Maarif Encümeni Reisi Mazbata Muharriri

Rize

Sivas

A. Morgül

B. Örnekol

Kâtip

Ankara

Ankara

Burdur

Â. Temuçin

Ö. Bilen

M. Özbey

Gümüşane

İzmir

Trabzon

S. Özcan San

N. Pınar

H. Ağanoğlu

Urfa

A. Özbay

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe Encümeni
Esas No. 2/319
Karar No. 131

8 . VI . 1957

Yüksek Reisliğe

İzmir Mebusu Nuriye Pınar'ın, Üniversiteler Kanununun 38 nci maddesine bir fıkra ilâvesi hakkındaki kanun teklifi Maarif Encümeni mazbatasıyla birlikte Encümenimize havale edilmiş olmakla teklif sahibi ve Hükümet mümessilleri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun teklifi, esbabı mucibesinde ve teklifi bidayeten tetkik eden Maarif Encümeninin mazbatasında belirtildiği üzere üniversitemizden mezun olan kıymetli ve müstait gençlerimizin üniversite tedris heyetinin kaynağını teşkil eden

asistanlık müessesesine rağbet etmediği ve bu yüzden birçok kadroların münhal bulunduğu cihetle hem kadrolarını ikmal ve hem de ileride açılacak üniversitelerin tedris kadrolarını doldurabilmek için asistanlık müessesesinin cazip bir hale getirilmesini teminen 4936 sayılı Üniversiteler Kanununun 38 nci maddesine bir fıkra ilâvesi suretiyle asistanlara bu maddede yazılı haklardan başka her ay yüz lira üniversite tazminatı verilmesi maksadıyla sevk edilmiş bulunmaktadır.

Teklif üzerinde encümenimizde cereyan eden müzakerelerde asistanlık müessesesinin akademik kariyerin membamı teşkil ettiği ve müntesiple-
rinin bu müessesede gösterecekleri faaliyet ve muvaffakiyet neticesi doçent, profesör ve ordi-
naryüs profesör olarak üniversitede hizmet gö-
recekleri ve kariyet akademiğe dâhil kimselere
verilmekte olan üniversite tazminatına haiz ol-
dukları sıfat bakımından asistanların da müsta-
hak buldukları ifade edilmiş ve 38 nci mad-
denin son fıkrası hükmü ile doçentlik imtiha-
nına hazırlanmakta olan asistanlara doçentlik
kadrosu münhal olmadığı takdirde üç sene müd-
detle verilmekte olan 50 liranın imtihanında do-
çentlik hakkını kazansa dahi bu müddetin hita-
mında kesilmekte olduğundan haksız ve zararlı
neticeler verdiği göz önünde tutularak eğlemsiz
doçent olarak vazife görenlere 150 ve asistanlara
38 nci madde ile temin edilen haklar baki kal-
mak üzere 100 liranın her ay üniversite tazmi-
natı olarak verilmesi mâdelet bakımından uy-
gun olacağı mülâhazasıyla teklif edilmiş ve en-

cümenimiz de bu teklifi yerinde görerek birinci
maddeyi bu esasa göre tadilen kabul etmiştir.

İkinci maddesi tadilen ve üçüncü maddesi
aynen kabul olunan kanun teklifi Umumi He-
yetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reis-
liğe sunulur.

Bütçe En.	Bu mazbata M.	Kâtip
Reisi Y.	Erzurum	Tokad
Zonguldak	Ş. Erker	Ö. Sunar
S. Ataman	Balıkesir	Çankırı
Aydın	M. H. Timurtaş	T. Uygur
Z. Uray	Eskişehir	Gümüşane
Çorum	M. Başkurt	Z. Başağa
Y. Gürsel	Muğla	Muğla
İzmir	N. Poyrazoğlu	A. Sarıoğlu
B. Bilgin	Niğde	Ordu
Muş	A. N. Kadroğlu	S. İşbakan
Ş. Ağaoğlu	Sinob	Trabzon
Seyhan	S. Somuncuoğlu	S. F. Kalaycıoğlu
A. Topaloğlu	Yozgad	Yozgad
Trabzon	D. Akbel	T. Alpay
İ. Şener		

İZMİR MEBUSU NURİYE PINAR'IN TEKLİFİ

*Üniversiteler Kanununun 38 nci maddesine bir
fıkra ilâvesi hakkında kanun teklifi*

MADDE 1. — 4936 sayılı Üniversiteler Ka-
nununun 38 nci maddesine aşağıdaki fıkra ek-
lenmiştir :

Asistanlara işbu maddede gösterilen istih-
kaklarından başka her ay 100 lira üniversite
tazminatı verilir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden iti-
baren mer'idir.

MADDE 3. — Bu kanunu icraya İcra Vekil-
leri Heyeti memurdur.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

*Üniversiteler Kanununun 38 nci maddesine bir
fıkra ilâvesi hakkında kanun lâyihası*

MADDE 1. — 4936 sayılı Üniversiteler Ka-
nununun 38 nci maddesine aşağıdaki fıkra ek-
lenmiştir :

Doçentlik imtihanını başarı ile verdiği hal-
de eylemli doçentliğe tâyin edilemeyip eylem-
siz doçent durumuna geçenlere her ay (150) ve
asistanlara bu maddedeki haklardan ayrı olarak
(100) lira üniversite tazminatı verilir.

MADDE 2. — Bu kanun 30 Ekim 1957 tari-
hinden itibaren mer'idir.

MADDE 3. — Teklifin üçüncü maddesi ay-
nen kabul edilmiştir.

